

GeOltenia *GeOltenia*

**REVISTA STUDENȚILOR GEOGRAFI
DE LA UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA**

**Anul V, NR. 5
EDITURA UNIVERSITARIA
CRAIOVA, 2010**

FONDATOR

Conf. univ. dr. Costela Iordache

COORDONATOR

Sorin Avram

COLEGIU DE REDACȚIE

Redactor-șef: Cristina Iliescu
Redactor-șef adjunct: Andreea Ciuinel
Secretar general de redacție: Irina Onțel

MEMBRI

Viorela Badea
Roxana Braneci
Doina Cică
Andreea Ciuinel
Ionica Gavrilă
Ioana Tatiana Geambașu
Elena Cristina Iliescu
Corina Iserescu
Irina Onțel
Daniel Simulescu

CUPRINS CONTENTS

ASPECTE DE GEOGRAFIE UMANĂ

Badea Viorela - <i>Mănăstirea Cârcea - premisa practicării turismului religios / Cârcea monastery – premise of the religious tourism practica</i>	5
Ciuiinel Andreea Marinela - <i>Evoluția orașelor din județul Dolj / Evolution of towns from Dolj county</i>	12
Geambașu Ioana Tatiana - <i>Stiluri arhitectonice în zona municipiului Craiova / Architectonic sites in the area of Craiova municipality</i>	19
Simulescu Daniel - <i>Arhitectură, port și obiceiuri populare în comuna Ghercești, județul Dolj / Architecture, costumes, and popular habits in Ghercești commune, Dolj county</i>	29

EVALUAREA ENVIRONMENTALĂ A HABITATELOR UMANE ȘI NATURALE

Braneci Roxana Diana - <i>Considerații asupra stării de sanogeneză a clădirilor din municipiul Craiova / Considerations on the sanogenesis state of the buildings from Craiova municipality</i>	36
Gavrilă Ionica - <i>Managementul ariilor naturale protejate din România. Studiu de caz - Poiana Bujorului din Pădurea Plenița / The management of protected natural areas from romania. Case study - Poiana Bujorului (peony glade) from Plenița Forest</i>	46
Iliescu Elena Cristina - <i>Analiza multicriterială a mediului rezidențial din cartierul Craiovița Nouă / Multicriteria analysis of the residential environment from Craiovița Nouă district</i>	57
Iserescu Corina - <i>Impactul C.E.T. Turceni asupra calității vieții în comuna Ionești / The impact of C.E.T. Turceni upon life quality in Ionești commune</i>	70

PROCESUL INSTRUCTIV - EDUCATIV ÎN GEOGRAFIE

Cică Doina - <i>Lecția, formă de organizare și desfășurare a activității didactice în învățământul primar / The lesson, forms and structures of the learning process in elementary school</i>	80
Onțel Irina - <i>Practica de specialitate a studenților din anul II - Delta Dunării / The second year students' field trip – The Danube Delta</i>	88

MĂNĂSTIREA CÂRCEA - PREMISA PRACTICĂRII TURISMULUI RELIGIOS

CÂRCEA MONASTERY – PREMISE OF THE RELIGIOUS TOURISM PRACTICAL

Viorela BADEA

Rezumat: Scopul întocmirii acestui articol este de a prezenta monografia Mănăstirii Cârcea, una dintre cele cinci mănăstiri care există în județul Dolj și una dintre cele mai importante mănăstiri care contribuie la dezvoltarea turismului religios în această parte a țării.

Motivul pentru care am ales să prezint acest subiect apare din dorința mea de a face ca istoria acestei mănăstiri să fie cunoscută de un număr mare de oameni.

Principala caracteristică a acestei mănăstiri este faptul că este o mănăstire originală, datorită faptului că este singura mănăstire din România care a fost construită pe proprietatea unei familii în timpul regimului comunist.

Mănăstirea Cârcea este o manastire de maici, singura care există în județul Dolj celelalte fiind făcute de călugări.

Această mănăstire are o istorie interesantă și agitată cu o multime de evenimente care au împiedicat construirea acestui loc sfânt.

În 1957 a început construirea mănăstirii dar lucrările au fost abandonate și reluate după 1990.

Cuvinte cheie: *Manastirea Carcea, turismul religios, județul Dolj*

Abstract: The purpose of making this article is to present the monograph of Cârcea Monastery, one of the five monastery which exists in Dolj County and some of the most important monastery which contributes at the development of the religious tourism in this part of the country.

The reason why I choose to present this subject arises from my desire to make the history of this monastery to be known by a large number of people.

The main feature of this monastery is that it is an original monastery, due to the fact it is the only monastery from Romania which was built on the propriety of a family during the comunist regime.

Cârcea Monastery is a nun monastery, the only one which exists in Dolj County, the others being made up by monks.

This monastery has an interesting and agitated history with a lot of events which hindered the building of this holy place. In 1957 has started the building of the monastery, but the works were abandoned and taken back after 1990.

Key words: *Cârcea Monastery, religious tourism, Dolj County.*

Componentă a turismului cultural, turismul religios are o vechime de secole și implică din partea turiștilor un anumit nivel de instruire și de cultură pentru a putea aprecia obiectivele din punct de vedere al arhitecturii, al valorii și al semnificațiilor spirituale.

Scopul acestui tip de turism, dincolo de nevoia de cunoaștere și de plăcerea estetică, este dorința unei experiențe divine.

Turismul religios are o răspândire diferită pe teritoriul țării noastre. În cadrul provinciilor istorice, Moldova reprezintă principalul pol de atracție turistică religioasă, urmată într-o mai mică măsură, de celelalte provincii istorice: Banat, Crișana-Maramureș, Dobrogea, Oltenia.

Deși județul Dolj nu prezintă renumite centre ale turismului religios acesta se poate practica totuși prin intermediul a 5 mănăstiri - Jitianu, Maglavit, Sadova, Coșuna, Cârcea –

dintre care în prezent numai Mănăstirea Cârcea este mănăstire de maici, restul fiind de călugări.

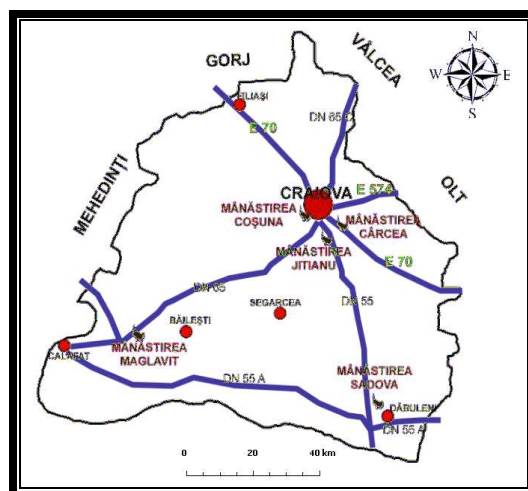

Fig.1 Harta mănăstirilor în județul Dolj

Mănăstirea Cârcea este situată în nordul Câmpiei Romanați, subdiviziunea Leu-Dioști, la 13 km sud-est de Craiova, fiind la origine o așezare întemeiată de boieri.

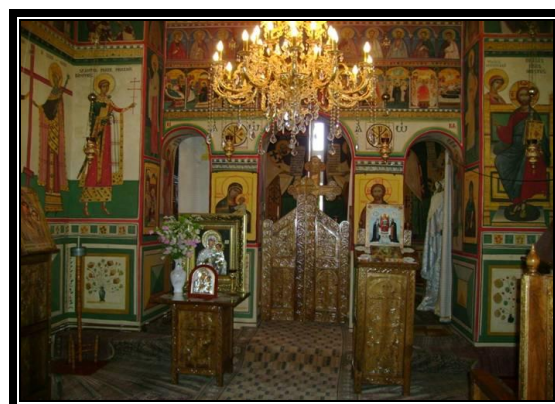
În relief se disting 4 dealuri acoperite de vii: Dealul Vălcăneștilor, Dealul Deleni, Dealul Sârbei, Dealul Țuțurelor (190 m) – pe care se află și mănăstirea Cârcea.

Documente istorice și urme arheologice atestă prezența unei mănăstiri de călugări veche de peste 800 de ani situată în sudul celei actuale la punctul numit „ La Călugăr ”.

Începutul construcției acestei mănăstiri datează din 1957 când s-a construit temelia , ulterior din rațiuni politico-administrative lucrările au fost abandonate și reluate după 1990.

Mănăstirea Cârcea, cu hramurile „ Sfântul Antonie Cel Mare ” și „ Intrarea Maicii Domnului în Biserică ”, este ctitoria maicii Ștefana-Sofia sau Sofronia Cristofir (prima stareță a mănăstirii) și a preotului Ioachim-Ion Cristofir, cu cei șase copii ai lor: Gabriel, Mărioara, Nicolae-Vasile, Petrică, Elena-Eliodora (stareța mănăstirii) și Petrica- Paula (în prezent Maica Antonia).

Ca momente importante în ridicarea mănăstirii menționăm : în 1991 s-a ridicat turla și acoperit biserica, în 1992 s-a tarnosit și sfințit, în 1997 s-a pictat turla bisericii de către pictorul Grigore Popescu , iar în 2009 s-a reluat pictarea mănăstirii de către același pictor.

Mănăstirea a fost ridicată în curtea casei părintești, ca urmare a visului pe care l-a avut viitoarea prima stareță, de a aduce mulțumire lui Dumnezeu pentru că soțul său s-a întors teafăr din război la cei șase copii după o absență de 7 ani și jumătate.

La înălțarea acestui sfânt locaș au contribuit credincioși binevoitori: tineri și vârstnici, elevi și studenți, oameni simpli și învățați din satul Cârcea, orașul Craiova și din întreaga țară.

Obștea mănăstirii este alcătuită din 12 măicuțe și 2 preoți, fapt ce reprezintă un caz aparte: tatăl stareței care a construit mănăstirea (89 de ani) și preotul Ioachim Ioan Gușoi.

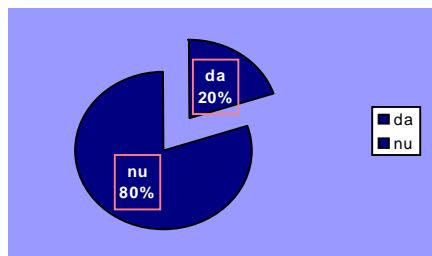
Construcția acestei mănăstiri într-un spațiu geografic în care construcțiile monahale sunt puține a avut un impact important asupra comunității locale în sensul sensibilizării acesteia și creșterii cerințelor față de calitatea serviciilor religioase.

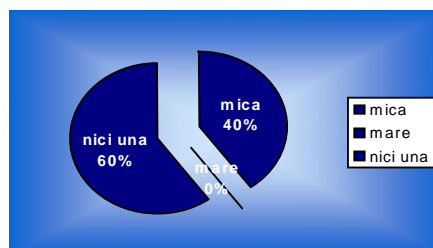
Pentru a surprinde atitudinea autorităților cu privire la importanța turistică a acestei mănăstiri am aplicat un chestionar unui număr de 210 persoane cu vârste și ocupații diferite. Acest chestionar este prelucrat după Mihai Ielenicz , Laura Comănescu , 2006, România-potențial turistic, Editura Universitară, București.

I Chestionar privind atitudinea autorităților cu privire la importanța turistică a Mănăstirii Cârcea:

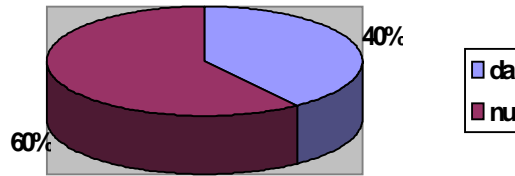
- Dezvoltarea turismului este una din prioritățile autorităților locale?
a) Da; b) Nu

- Care este importanța sa în Strategia de dezvoltare a localității?
a) Mică; b) Mare; c) Niciuna

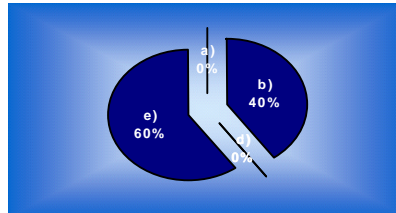

- Considerați că turismul este necesar pentru dezvoltarea localității?
a) Da; b) Nu

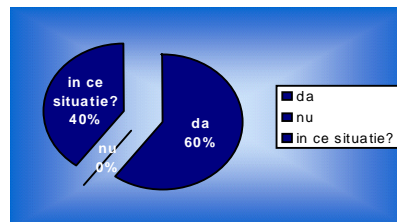

II. Chestionar privind importanța mănăstirii – răspunsurile autorităților:

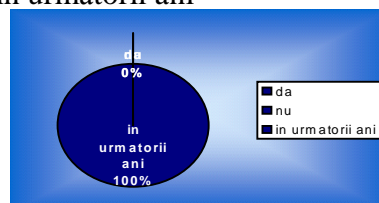
- Cum?
a) Prin stoparea depopularii spatiului rural
b) Prin imbunatatirea conditiilor de viata
c) Creerea de noi locuri de munca
d) Venituri suplimentare non agricole
e) Implicarea tinerilor si a femeilor

- Considerați că localitatea poate intra in circuitul turistic?
a) Da (cum?) – prin înființarea unei crame si valorificarea producției viticole; vizitarea mănăstirii
b) Nu;
c) În ce situație? - includerea mănăstirii într-un circuit turistic religios

- În starea actuală infrastructura poate deservi activitățile turistice ale localității?
a) Da; b) Nu; c) în următorii ani

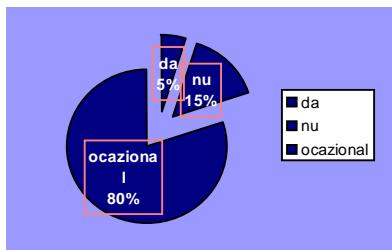

- Există o bază tehnico – materială turistică ce deservește comuna?
a) Da; b) Nu; c) Există în apropiere; d) Se va construi

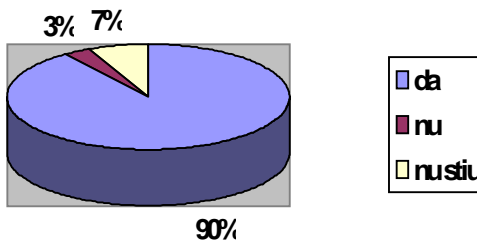
- Exista programe de promovare a turismului in localitate?
a) în desfășurare; b) în viitor; c) au existat; d) nu
- Considerați ca Mănăstirea Cârcea este un obiectiv important pentru dezvoltarea localității?
a) Da – (de ce?) – promovează localitatea; b) Nu
- Care este impactul Mănăstirii Cârcea asupra localității, și implicit asupra populației?
- vizibilitate mare între comunele județului; înscrie localitatea pe harta religioasă a Olteniei; flux mare de turiști la hramurile mănăstirii și la marile sărbători religioase; formarea și amplificarea sentimentului religios.

III Chestionar privind importanța mănăstirii – răspunsurile localnicilor:

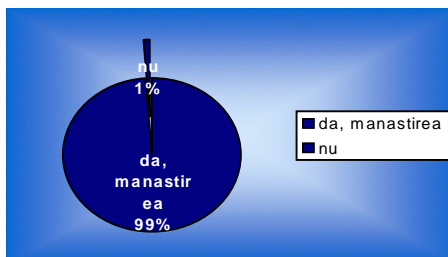
- Se practică turismul în localitatea în care locuiți?
a) Da; b) Nu; c) Ocazional

- Considerați că turismul este necesar pentru dezvoltarea localității?
a) Da; b) Nu; c) Nu stiu
b) De ce?
- face cunoscută localitatea; poate aduce venituri celor care oferă cazare sau vând produse agricole locale

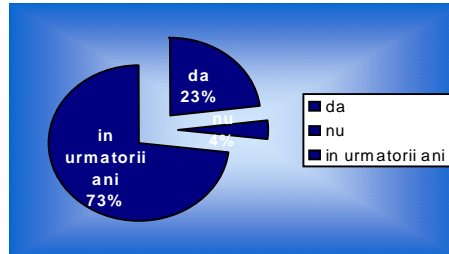

- Cunoașteți vreun obiectiv turistic?
a) Da (care?); b) Nu

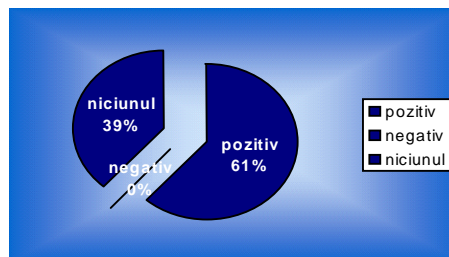
■ În starea actuală infrastructura poate deservi activitățile turistice ale localității?

- a) Da; b) Nu; c) În următorii ani

■ Ce impact credeți că va avea dezvoltarea turismului?

- a) pozitiv; b) negativ; c) niciunul

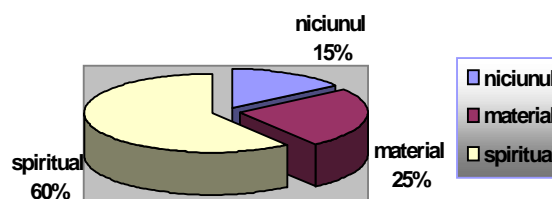

■ Considerați ca Mănăstirea Cârcea este un obiectiv important în / pentru dezvoltarea localității?

- a) Da – (de ce?) - promovează localitatea; b) Nu

■ Care este impactul asupra modului dumneavoastră de viață?

- a) Niciunul; b. material; c. spiritual

Concluzii

Din cele prezentate Mănăstirea Cârcea reprezintă un important pol turistic în practicarea turismului religios în partea de sud-vest a țării.

În fiecare duminică există un flux mare de turiști, veniți în majoritate din Craiova, dar și din comunele din apropiere, mai puțin din Cârcea.

Datorită serviciilor religioase ale stareței, în fiecare an vin peste 1000 de turiști la slujba de Înviere.

Atractivitatea turistică este legată atât de construcția în sine cât și de istoria zbuciumată a acestui lăcaș de cult, mănăstirea fiind vizitată de un număr mare de credincioși doritori de mântuire sufletească.

BIBLIOGRAFIE

- Ielenicz, M., Comănescu, Laura,** (2006), *România-potențial turistic*, Edit. Universitară, București.
- Sirescu, Al., Pătularu, I.,** (2000) , *Biserici și așezări doljene*, Edit. Mitropoliei Olteniei
- Teodorescu, Camelia,** (2009), *Turismul cultural*, Edit. Transversal, București
- Vlasie, M.,** (2004), *Ghidul așezărilor monahale ortodoxe din România*, Edit. Bisericii Ortodoxe, București.

EVOLUȚIA ORAȘELOR DIN JUDEȚUL DOLJ

EVOLUTION OF TOWNS FROM DOLJ COUNTY

Andreea Marinela CIUINEL

Rezumat: Din punct de vedere geografic, Doljul este un județ cu un cadru natural relativ monoton, reprezentat în special de câmpii și văile create de apele curgătoare. Evoluția orașelor din județul Dolj, condiționată de factorii fizico-geografici, s-a cristalizat pe fondul unei puternice ruralizări, începând cu neoliticul târziu când au fost descoperite obiecte care atestă locuirea încă din această perioadă, a vechiului târg și actualului oraș Segarcea, urmat de așezările geto-dacice de la Pelendava (Craiova). Un alt document de arhivă datat din secolele XIV-XVII atestă importanța orașului Calafat, așezare a cărei poziție geografică a oferit condiții optime pentru desfășurarea unui comerț de tranzit activ, fiind declarat oraș în anul 1855, în cele din urmă apărând orașele recent provenite din așezări rurale: Dăbuleni și Bechet.

Cuvinte cheie: *așezări urbane, factori fizico-geografici, rețea de așezări, județul Dolj*

Abstract: From the geographical point of view, Dolj is a county displaying a relatively monotonous landscape, mainly represented by plain units and valleys along the main streams. The evolution of the towns from Dolj County, conditioned by physical-geographical factors, started on the background of a high ruralization in the Late Neolithic. There were discovered certain objects that prove inhabitation of the former fair and present town of Segarcea starting with this period. Then, there developed the Getic-Dacian settlement from Pelendava (Craiova). Another archives document dating back in the 14th - 15th centuries attests the importance of Calafat town, settlement the geographical position of which offered optimum conditions for the development of an active transit commerce. It gained the urban status in 1855. More recently, the former rural settlements Dăbuleni and Bechet were declared towns, as well.

Key words: *urban settlements, physical-geographical factors, settlements network, Dolj County*

Introducere

Cu o populație de 770.000 locuitori și o suprafață de 7.414 kmp, județul Dolj se desfășoară în partea de sud-vest a țării și constituie 3,1% din teritoriul României. Se învecinează la vest cu județul Mehedinți, la nord cu Gorj și Vâlcea, în partea de est cu județul Olt, iar la sud pe o lungime de circa 150 km se află Dunărea, o componentă importantă a județului, unde documentele istorice indică faptul că Valea Dunării a fost locuită de timpuriu, aici desfășurându-se o activitate comercială intensă și continuă odată cu dezvoltarea orașelor-târguri medievale.

Condițiile naturale (relief, climă, ape, vegetație, soluri, resurse) sunt deosebit de favorabile vieții și activității societății omenești. Relieful județului ce cuprinde zona de luncă a Dunării, câmpia și zona de deal, a permis concentrarea populației și, implicit, a localităților.

Altitudinile mici ale reliefului ce cresc de la 30 la 350 m din sudul spre nordul județului, împreună cu rețeaua de ape cu lunci fertile, au constituit locul unde s-au întemeiat primele așezări din Dolj. Popularea și ulterior, dezvoltarea unei rețele de așezări urbane este rezultatul unui proces istoric îndelungat, susținut și de mărturiile arheologice care atestă o viață prosperă în cetățile și satele de pe meleagurile Jiului, dovadă fiind castrul Pelendava, al cărui nume a fost preluat de romani și transpus în Tabula Peutingeriană, consemnată cartografic în anul 225, fiind una dintre aceste mărturii.

În dinamica numărului de așezări urbane din județul Dolj se constată o îndesire continuă, beneficiind de unele elemente specifice cadrului natural, care mai târziu au influențat și un anumit comportament demografic.

O parte din orașele județului Dolj sunt atestate în documentele din secolul XIV: Calafat (anul 1375), la sfârșitul secolului al XV - lea este menționată Craiova, într-un document din 1 iunie 1475, reședința actuală a județului și Segarcea în 10 iunie 1416. Într-un document din secolul XV este atestat orașul Filiași la 1 ianuarie 1573 și Băilești (4 ianuarie 1536), în cele din urmă fiind atestate orașele recent provenite din așezări rurale: Dăbuleni și Bechet.

Elementele de favorabilitate ale cadrului natural în formarea așezărilor urbane l-au constituit factori precum relieful, clima - care induce modificări esențiale în dinamica proceselor naturale de modelare a reliefului și resursele de apă. Din acest punct de vedere se remarcă Valea Dunării și Valea Jiului fiind o axă de concentrare a populației și activităților umane pe care se află două orașe: Filiași și cel mai important oraș din regiune, Craiova. Densitatea populației în centrele urbane situate în lungul Dunării și în satele din imediata apropiere, a crescut constant. Astfel, s-au format orașele care au apărut în urma dezvoltării transporturilor și comerțului cum este cazul Calafatului și a orașelor mai tinere care se regăsesc pe parcursul Văii Dunării: Bechet și Dăbuleni.

Materiale și date

Baza științifică a studiului o constituie lucrările din domeniul geografiei care se reflectă prin studiile și cercetările efectuate asupra orașelor din Câmpia Română. Aspecte importante asupra zonei studiate se desprind atât din lucrarea Iuliane Pop "*Orașele mici din Câmpia Română. Structuri și funcționalități urbane - 2007*" din care se desprind concluzii cu privire la procesul de umanizare prin prisma importanței luncilor și văilor ce au contribuit la dezvoltarea așezărilor în acest sector, cât și din lucrarea lui D. Buga, "*Orașele dintre Carpați și Dunăre în secolele XIX și XX. Repartiție teritorială și evoluție demografică*", în care precizează că cele mai căutate locuri pentru amplasarea așezărilor se află atât la contactul dealurilor cu câmpia, cât și în lungul Dunării, acolo unde cadrul natural a oferit condiții bune de locuire.

Ca urmare a analizei și interpretării unei serii de documentele cartografice vechi aflate în Arhivele Naționale și a celor recente, am putut efectua comparații între diferitele aspecte existente cu sute de ani în urmă și cele prezente astăzi asupra tuturor orașelor din județul Dolj.

Un exemplu relevant este studiul efectuat prin prisma planurilor și hărților din diferite perioade, asupra apariției și evoluției orașului Craiova, în care se observă situarea acestuia într-un spațiu de tranziție, de confluență la contactul dintre cele două unități naturale: dealurile Piemontului Getic și Câmpia Olteniei, dar și poziționarea avantajoasă față de resurse, ce a condiționat în timp dezvoltarea și extinderea așezării.

Din analiza hărților geomorfologice asupra teritoriului analizat am constat faptul că dinamica actuală a reliefului este indusă în special de factorii naturali: acțiunea rețelei hidrografice, reprezentată de Dunăre care curge între Cetate și Dăbuleni, Jiul ce străbate județul de la Filiași la Zăval, numeroase lacuri și iazuri, precum și condițiile de climă (temperată, cu influențe mediteraneene).

În apariția și stabilirea așezărilor în acest sector, un rol important l-a jucat și factorul pedologic. Influența acestuia, pe suprafața cu o înclinare mai slabă, ce caracterizează județul Dolj, s-a resimțit prin prisma deplasării particulelor de sol sub acțiunea apei și a vântului ce a fost mai puțin intensă, generând în timp schimbări mai puțin impresionante.

Interacțiunea factorilor pedogenetici (relief, climă, vegetație, apă, roca parentală) cu factorul antropic a determinat formarea diferitelor tipuri de sol, care au creat un habitat favorabil pentru practicarea activităților agricole, creșterea animalelor, cultivarea plantelor și pomicultura.

Principalele forme urbane din Dolj în perioada feudală

Pornind de la cele mai vechi urme de locuire, s-a pus în evidență faptul că pe teritoriul actualelor orașe a existat o vatră străveche de locuire. Pentru prima dată, așezarea Craiovei apare într-un hrisov al domnului Laiotă Basarab, ca în secolul XV, odata cu creșterea demografică să intervină importante schimbări care au făcut posibilă trecerea la stadiul urban.

Poziția geografică a orașului Craiova, la contactul dintre dealurile Piemontului Getic și Câmpia Olteniei, care intersecta principalele drumuri ale județului, a continuat să aibă un rol important în evoluția viitoarelor așezări.

La sfârșitul secolului al XVI - lea, în Țara Românească aveau loc importante târguri care funcționau în lungul principalelor drumuri comerciale și a seriilor de vami, printre care se afla și Calafatul, pe Dunăre.

Pe malul stâng al Dunării, pe actualul loc al Calafatului s-a înfiripat și dezvoltat o așezare omenească stabilă, generată atât de legăturile comerciale și economice dintre cele două țărmuri ale Dunării, cât și de tranzitul tot mai intens ce se face pe cursul apei. (Petrișor, Mandroi, 1992)

Pornind de la conținutul unor hrisoave, se poate afirma că vama de la Calafat, cu așezarea sa, au fost întărite prin acte domnești încă din anii 1377 - 1383, argumente din care se poate concluziona că prima atestare documentară a Calafatului poate fi plasată în anul 1379.

Așezări declarate orașe în secolul al XIX - lea - începutul secolului al XX - lea

Poziția orașului Calafat în extremitatea sud-vestică a județului Dolj, pe malul stâng al Dunării, rămâne cea mai impunătoare în apariția așezării, mai ales din punctul de vedere al relațiilor și posibilităților de comunicare cu celelalte centre urbane ale județului.

Din punct de vedere geografic, orașul este situat într-o regiune unde caracterul reliefului este reprezentat de formele plate, datorită poziției sale în lunca Dunării.

Calafatul, așezare cu o istorie bogată, la care se adaugă în timp și creșterea demografică, a fost consemnat drept așezare urbană abia în anul 1855.

Rețeaua urbană în perioada contemporană

Perioada contemporană se caracterizează prin consolidarea rețelei urbane la nivel de județ. Cele mai multe orașe din Dolj apar în anul 1968: Segarcea, Filiași, Băilești.

Localitatea Segarcea, este situată la vest de râul Jiu în Câmpia Segarcei - subunitate a Câmpiei Centrale a Olteniei. În această localitate s-a constatat apariția așezării încă din perioada neoliticului târziu, ca urmare a unor condiții fizico-geografice favorabile, însă aceasta datează de la începutul secolului XVI – lea. În anul 1968, localitatea a fost ridicată la rangul de oraș. Descoperirile arheologice pun în evidență un stil de viață și o activitate economică ce se va regăsi ulterior în structura actualului oraș.

Poziția geografică a orașului Filiași, pe terasele râului Jiu, cu o luncă generoasă amplificată și de largă confluență cu Gilortul și Motrul din partea sudică a ținutului deluros, cu o climă prielnică, o biodiversitate pe măsura și cu pământuri fertile, a permis dezvoltarea așezării încă din timpuri istorice, fapt dovedit de izvoarele istorice.

Pe teritoriul orașului descoperirile arheologice au scos la iveală ceramică aparținând renumitei culturi Coțofeni din epoca bronzului, însă prima atestare a numelui localității datează din 1 ianuarie 1573.

Dintr-un centru meșteșugăresc, de schimburi comerciale și un important nod feroviar și rutier al Olteniei, Filiașul devine oraș în anul 1968. (Fig. 2)

Dintre factorii care au determinat sau au impulsionat transformarea așezării rurale Băilești în oraș (târg), cei mai importanți au fost considerați poziția geografică favorabilă și căile comerciale care legau așezarea de Craiova, cel mai dezvoltat centru urban din județ.

Poziția orașului în sud-vestul țării, într-o zonă ce inițial era acoperită de păduri cu arbori seculari - care ulterior au dispărut - plasează așezarea în vecinătatea pădurii, fapt ce a constituit o bună apărare naturală.

Urmele de locuire pe teritoriul actualului oraș Băilești dovedesc faptul că vatra orașului a existat din perioada anilor 680 -1025, însă prima atestare documentară datează din 4 ianuarie 1536.

Localități declarate orașe la începutul secolului XXI

Pe fondul unei creșteri numerice a populației județului Dolj, crește și populația urbană. Multe dintre actualele orașe mici, care la începutul secolului XX erau așezări rurale și prezentau o populație redusă, evoluează pe fondul unor evenimente istorice și a factorilor geografici propice dezvoltării, formând tinerele orașe ce se găsesc astăzi în sudul județului.

Spre exemplu, actualul oraș Dăbuleni, situat în partea de sud-est a județului Dolj, la sud de Craiova și în apropierea portului Bechet, a fost inițial un loc pe care au existat trei sate: Broasca, Ciungu și Dăbuleni. Prin comasarea lor s-a format comuna Dăbuleni, care în 2004 a devenit oraș. Relieful regiunii este format din câmpii și lunci acoperite cu dune de nisip. În partea de sud se găsesc suprafețe slab înclinate care urcă până la extremitatea nordică a teritoriului.

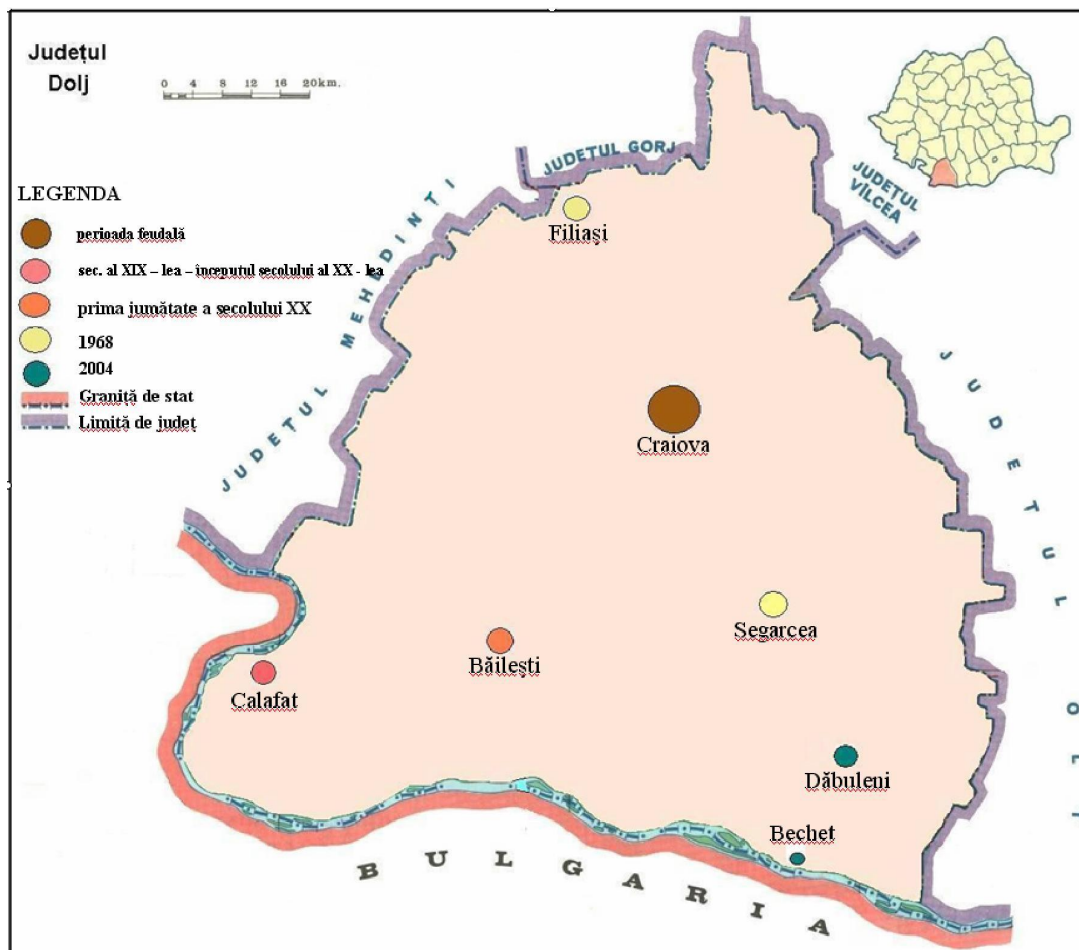

Fig. 1 Distribuția spațială a orașelor din județul Dolj (prelucrare după Anghel, 2005)

Actualul oraș Bechet, s-a dezvoltat pornind de la o așezare rurală care a apărut în urma intersecției căilor comerciale care legau această așezare cu drumurile naționale Craiova - Bechet, Calafat - Bechet și Bechet - Corabia.

Din orașul port Bechet se poate ajunge relativ repede la Sofia și de aici în Grecia, acesta fiind unul din traseele preferate de către majoritatea transportatorilor, precum și de agențiile de turism, pentru a tranzita Bulgaria și a se îndrepta spre Grecia sau Turcia.

Urmărind valorificarea sub aspectul factorilor fizico-geografici a așezărilor din județul Dolj prin studiul evoluției și schimbărilor permanente în apariția orașelor din regiunea studiată, am constatat că dispunerea așezărilor este determinată de mai mulți factori. În primul rând, rolul cel mai important îl joacă condițiile geografice precum relieful, clima, solurile și vegetația, ce au permis locuitorilor să-și stabilească și să-și fortifice așezările. În al doilea rând, am putut constata că ele sunt situate în general în imediata apropiere a cursurilor de apă.

Ca o concluzie ce se desprinde din analiza asupra așezărilor cercetate, se poate constata că în evoluția orașelor din județul Dolj un rol important l-au avut condițiile fizico-geografice.

Rezultate și discuții

Pornind de la o minimă analiză a câtorva lucrări de bază în ceea ce privește studiul evoluției orașelor din Dolj, am încercat să pun în evidență legăturile strânse dintre cadrul natural și evoluția populației și a așezărilor omenesti din județul Dolj, reliefând principalii factori fizico-geografici.

Făcând referire la cadrul natural al câmpiei, spațiu peste care se suprapune teritoriul județului, voi sublinia rolul deosebit al condițiilor de favorabilitate ce au determinat apariția așezărilor, spațiu pe care s-au dezvoltat treptat orașele.

Datorită condițiilor de climă și vegetație specifice reliefului de câmpie, care permit distribuirea în egală măsură a elementelor climatice precum cantitatea de caldură și temperatură, a putut fi valorificată practicarea agriculturii.

Faptul că agricultura a pus o amprentă deosebită în ocupația locuitorilor a determinat ca potențialul agricol să poată fi valorificat de timpuriu, ceea ce a permis dezvoltarea așezărilor și, mai apoi, a târgurilor. Indiferent de formele de relief, așezările au fost situate îndeosebi pe văile râurilor.

Cel mai mare rol în cadrul județului Dolj, l-a avut cursul inferior al râului Jiu ce străbate teritoriul județului de la nord la sud, spațiu în care au luat naștere și s-au dezvoltat orașele Craiova și Filiași, apa fiind folosită pentru irigații, industrie și consumul populației. Alături de acesta se evidențiază Dunărea, o arteră locuită de timpuriu, unde așezările au devenit cu timpul centre comerciale importante, datorită exploatării resurselor și a posibilității de navigație. În prezent, în județul Dolj, pe această arteră, se găsesc trei orașe: Calafat, Bechet și Dăbuleni.

Pe văile acestor artere hidrografice s-au dezvoltat așezări cu posibilitatea efectuării unei agriculturi roditoare, astfel remarcându-se actualul oraș Dăbuleni, care a devenit un important centru agricol. De-a lungul timpului, fie pentru extinderea suprafețelor destinate culturilor agricole sau a teritoriului administrativ propriu-zis, așezarea a ajuns de la 15.000 ha în anul 1835 la 20.000 ha în anul 2005. (Fig. 2)

Condițiile climatice aflate în strânsă legătură cu solurile negre și foarte fertile (cernoziomuri) sub care se găsește un strat de loess constituit din pulberi, arată marile posibilități pe care le are agricultura din județul Dolj ce au contribuit la practicarea activităților agricole.

Un bun exemplu este orașul Segarcea ca rezultat al condițiilor geo-climatice, care, prin prisma solului caracteristic, constituit din cernoziom-levigat, foarte favorabil dezvoltării agriculturii, a permis extinderea culturilor de viță de vie și a marilor suprafețe agricole.

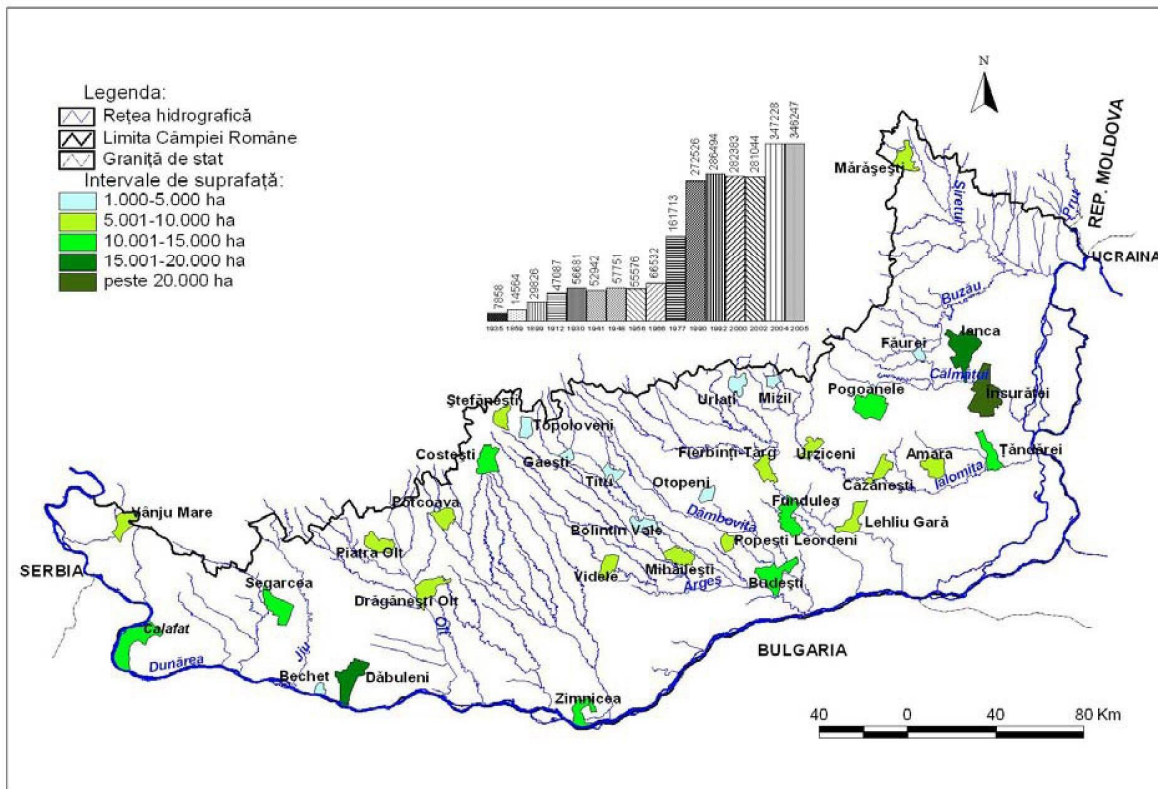

Fig. 2. Evoluția populației totale a orașelor mici din Câmpia Română în perioada 1835-2005 și distribuția pe categorii de suprafață (prelucrare după Anghel,

Se remarcă astfel și evoluția extinderii teritoriale a așezării de la 10.000 ha în anul 1835 la 15.000 ha în anul 2005.

Concluzii

Condițiile favorabile oferite de zona de câmpie și luncile aferente au atras populația încă din timpuri străvechi, formându-se aici așezări stabile. Actualele așezări urbane doljene se suprapun pe nivele mai vechi de locuire, unele dintre ele coborând până în neolitic.

Distribuția geografică a populației și așezărilor este influențată de relief, rețeaua hidrografică, factori pedoclimatici ș.a. Prin prisma acestor factori s-a cristalizat de-a lungul timpului și suportul modificărilor demografice și economice.

Printre factorii care au favorizat formarea și dezvoltarea orașelor au fost: punctele favorabile de schimb între localități; zonele de intersecție a drumurilor comerciale sau punctele cu trecere peste ape, așa cum este cazul orașului Calafat sau Bechet.

Cadrul natural al județului Dolj, caracterizat prin monotonia reliefului de câmpie, condițiilor pedoclimatice dar și a rețelei hidrografice, a favorizat circulația și permanentizarea

populației, precum și dezvoltarea așezărilor rurale, din care ulterior au evoluat orașele. În general, pe întreg teritoriul județului Dolj, se găsesc soluri fertile, intens utilizate pentru culturile agricole, însă trebuie amintită și existența în sudul județului a celei mai mari suprafețe nisipoase din țară.

Ca o concluzie generală, se poate spune că un aport deosebit l-a avut atât Valea Jiului cât și Valea Dunării, prin formarea orașele care se disting prin vechimea și continuitatea lor.

BIBLIOGRAFIE

- Bădescu, L., Canja, Gh., Glaser, E.** (1957) - *Contribuții la studiul istoriei regimului internațional de navigație pe Dunăre*, Edit. Științifică, București
- Bugă, D.**, (2005) - *Orașele dintre Carpați și Dunăre în secolele XIX și XX. Repartiție teritorială și evoluție demografică*, Edit. Semne, București
- Cucu, V.**, (1970) - *Orașele României*, Edit. Științifică, București
- Cucu, V.**, (2001) - *Geografia orașului*, Edit. Fundației Culturale “Dimitrie Bolintineanu”, București
- Hertig, J.A.**, (1996), *Etudes d’impact sur l’environnement*, Edit. Presses Polytechniques et Universitaires Romandes, Laussane
- Ianoș, I.** (1987) - *Orașele și organizarea spațiului geografic*, Edit. Academiei, București
- Ianoș, I.**, (2000) - *Sisteme teritoriale. O abordare geografică*, Edit. București
- Malaceveschi, S., Belvisi, M., Chitotti, Olga, Garbelli, P.**, (2008)- *Impatto ambientale e valutazione strategica*, Edit II Sole 24 Ore, Milano
- Marin, I.**, (2002) - *Gestiunea durabilă a peisajelor geografice prin organizare și amenajare regională*, Edit. Ars Docendi, București
- Marinescu, I.**, (2006) - *Disfuncționalitățile mediului urban - Municipiul Craiova*, Edit. Universitaria, Craiova
- Pop, Iuliana.**, (2007) - *Orașele mici din Câmpia Română. Structuri și funcționalități urbane*, Edit. Universitara, București

STILURI ARHITECTONICE ÎN ZONA MUNICIPIULUI CRAIOVA

ARCHITECTONIC SITES IN THE EREA OF CRAIOVA

MUNICIPALITY

Ioana Tatiana GEAMBAȘU

Rezumat: Lucrarea de față își propune să aducă în prim-plan stilurile arhitecturale ce se găsesc împletite pe străzile municipiului Craiova. "Cetatea Banilor" sau «cel de-al II-lea oraș al țării», cum era numită în trecut Craiova, a reprezentat suportul pe care, de-a lungul timpului, atât arhitecți străini, cât și români au dat naștere unor capodopere arhitecturale. Construcțiile laice sunt cele mai vechi monumente păstrate pe teritoriul Craiovei. Arhitectura peisajeră a fost și ea foarte bine reprezentată în Craiova, prin amenajarea grădinei Bibescu, devenind ulterior Parcul «Nicolae Romanescu», un valoros monument de arhitectură peisagistică. Stilurile arhitecturale întâlnite în Craiova oferă privitorului dovezi vii despre imaginea Craiovei de odinioară, despre evenimentele istorice, despre identitatea orașului. În peisaj au apărut stiluri arhitecturale noi care conturează imaginea Craiovei din trecut.

Odată ajunși în Craiova, meșteri francezi, italieni, germani sau români au împodobit aceste meleaguri cu stiluri arhitecturale diverse, ce se regăsesc în clădirile realizate de ei, atingându-se și perioada arhitecturală de vârf a Craiovei, odată cu încheierea lucrărilor la «Palatul Jan Mihail».

Cuvinte cheie: *arhitectură, stil, monumente, Craiova*

Abstract: This work aims at emphasizing the architectural styles from the streets of Craiova City. Craiova - the "Money City" or "the second city of the country", as it was called in the past, represented the medium through which, over time, both foreign and Romanian architects have created architectural masterpieces. The secular buildings are the oldest preserved monuments within the territory of Craiova. These bring the city's Art Museum. The landscape architecture was also well represented in Craiova, the Bibescu Garden later became "Nicolae Romanescu" Park - a valuable architectural monument.

The architectural styles found in Craiova offers the looker evidence about Craiova's image of the past, the historical events, the city's identity. In the landscape - new architectural styles that form Craiova's image from the past. Once arrived in Craiova, the French, Italian, German or Romanian masters have decorated these places with different architectural styles, which are found in the buildings made by them, being also reached the peak architectural period of Craiova, once the works from «Jan Michael Palace» finished.

Key words: *architecture, style, monuments, Craiova*

Introducere

Arhitectura este știința și arta de a proiecta și de a construi clădiri potrivit anumitor proporții și reguli determinate de caracterul și de destinația construcțiilor. Stilul reprezintă caracterul distinctiv al unei construcții sau al unei epoci (D.E.X., 1998). În peisagistica urbană a Craiovei se regăsesc stilurile: muntenesc brâncovenesc, renașterii, baroc, clasic, neoclasic, romantic, rococo-căldărar.

Stilul muntenesc sau valah

Acest stil se caracterizează prin sinteza dintre elementele populare autohtone și cele bizantine. Secolul al XVI-lea constituie faza de formare a unei școli locale în arhitectura bisericească din Țara Românească și astfel se dezvoltă așa numitul stil vechi românesc sau muntenesc. Se formează o școală de meșteri constructori, sculptori și decoratori băștinași, care nu mai copiază modele străine, ci recurg la imitarea vechilor construcții din țară, transformând elementele străine într-un spirit nou, adaptat la gusturile, posibilitățile și condițiile locale. Se înalță astfel mai ales la țară, și, în majoritate, ctitorii boierești. Ca element nou apare acum, deocamdată sporadic, la fațada de apus, pridvorul pe arcade deschise.

Stilul brâncovenesc

Denumire dată artei din Țara Românească de la sfârșitul sec.XVII și începutul sec. XVIII, ce își ia numele de la domnitorul Constantin Brâncoveanu (1688-1714), care prin mecenatul său a contribuit la crearea unui climat favorabil dezvoltării tuturor artelor. Marca stilului brâncovenesc este purtată de toate genurile, de la arhitectură la argintărie și broderie. El se definește ca atare prin potențarea unor elemente de structură și decor intrate de mult în tradiția artistică a Țării Românești și încheiate într-o viziune unitară în vremea lui Matei Basarab (1632-1654), cărora li se adaugă un important aflux formal-decorativ de sorginte renesantistă târzie și barocă, venit pe filiere diferite, cel mai adesea mediate (Transilvania, Dalmatia), rareori, în mod direct.

În arhitectură se impune programul rezidențial (palatul, casa din oraș, conacul de la țară), alcătuit dintr-un ansamblu în care locuința propriu-zisă reprezintă elementul dominant. Fațadele lungi ale clădirilor sunt marcate de foișoare și logii. Pivnițele boltite cu calote au un aspect monumental, iar încăperile de locuit sunt acoperite cu bolți cu penetrații. Decorul bogat sculptat (coloane simple sau torsate, cu capiteli neocorintice, balustrade traforate, ancadrame de uși, console cu însemne heraldice) este completat de reliefuri fine, de stuc policrom, de factura orientală și, uneori, de o pictură figurativă.

Grădina în stil occidental completează aceste ansambluri, din care era nelipsit paraclisul curții. Modelul domnesc este preluat de locuințele marilor boieri, iar case impozante pentru folosința voievodului și a familiei sale sunt construite în incinta marilor mânăstiri. Bisericele sunt precedate de ample pridvoare cu arcade sprijinite pe coloane de piatră, cu decor identic celor din arhitectura civilă. Ancadramele de portaluri și de ferestre sunt bogat articulate și decorate cu reliefuri cu decor vegetal, antropomorf sau zoomorf.

Stilul Renașterii

În arhitectură, artele plastice și decorative, stilul Renașterii a apărut întâi în Italia, în sec. al XV-lea, în concretizarea noilor idealuri umaniste, artele vizuale, care s-au inspirat după modelul operelor clasice greco - romane, au deținut un rol hotărâtor. Înlocuirea viziunii fantastice a lumii, corespunzătoare concepțiilor medievale, cu cea a unui univers organizat, inteligibil a determinat noua structură a imaginilor artistice și orientarea lor spre oglindirea realității obiective și concrete, spre figurarea spațiului real.

Stilul Baroc

Barocul este o dezvoltare și amplificare a formelor clasice din Renaștere, cu amănunte și tendințe noi : edificii colosale ca proporții și cu înfățișare dramatică, fațade fastuoase cu frontoane modificate în diverse sensuri, turnuri duble, cupole înalte și diforme, clădiri-anexe frumos împodobite, ferestre de forme neregulate. În decorația picturală se renunță la temele profane și păgâne (nudurile și tipurile mitologice); în schimb, ornamentația se îmbogățește excesiv, cu coloane-răsucite în formă de spirală, cu figuri fantastice. Liniile drepte se îndoiesc, formele ovale se arcuiesc și iau forme din ce în ce mai sinuoase, suprafețele netede dispar cu totul sub povara de ornamente. Edificiile devin mai mult pretexte pentru decor sau conglomerate de ornamente dintre cele mai variate și mai bizare. În interior impresionează risipa de aur, argint, mătăsurii și tapițerii bogate, mobilier variat și luxos.

Stilul classic

Clasicismul a fost o mișcare de largă întindere în arhitectură, pictură, în alte arte vizuale care a început în jurul anului 1760, a atins apogeul între anii 1780-1790 și a durat până în anii 1840-1850. (Voitec,1970)

Acest curent a răsărit în mare parte ca o reacție împotriva rămășițelor stilului baroc și senzualului și frivolului stil decorativ rococo, care a dominat arta europeană începând cu secolul al XVIII-lea.

Pornind de la modelele artistice (arhitectură, sculptură, literatură) ale Antichității, considerate ca întruchipări perfecte ale idealului de frumusețe și armonie, clasicismul aspiră să reflecte realitatea în opere de artă desăvârșite ca realizare artistică, opere care să-l ajute pe om să atingă idealul frumuseții morale. Obiectivul acestui curent este de a exprima măreția puterii regale și, în acest sens, noul stil se distanțează de fantezia și emoția barocului italian pentru a impune o viziune monumentală bazată pe linii drepte, orizontale și verticale, pe echilibru, claritate și raționalitate.

Stilul neoclasic

Neoclasicismul este o mișcare în arta, arhitectura și designul Europei și Americii de Nord, în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, caracterizată prin revirimentul stilului clasic grecesc și roman.

Stilul neoclasic se caracterizează, în principal, printr-o întoarcere la formele greco-romane. Pentru artiști, nu este vorba de a recurge la imitarea servilă a antichității sau la experiența renașterii italiene, ci de a dezvolta noi principii, destul de repede transformate în reguli rigide: claritate a expunerii, simplitate a structurii prin intermediul ordinii, al simetriei, al proporțiilor.

Stilul romantic

Stilul romantic s-a dezvoltat în a doua parte a secolului al XIX-lea, ca o reacție la stilul neo-clasic și la liniile riguroase de până atunci. Acest stil de amenajare se caracterizează printr-o combinație de culori pastelate, liniștitoare, mobilă pictată, materiale fine, imprimeuri florale ce oferă o notă de eleganță oricărei locuințe.

Stilul rococo-căldărar

Stilul rococo-căldărar este un stil arhitectural de ornamentație, răspândit în sec. al VIII-lea, provenind din Franța. Caracterizat printr-o bogăție excesivă de linii, curbe, de ghirlande împletite asimetric etc.

Stilurile arhitecturale ale municipiului Craiova

Cea mai veche construcție - din zona Craiovei - care s-a păstrat, atestată ca atare, este **mănăstirea Coșuna** (Foto 1) - *Bucovățul Vechi*, construită în stil muntenesc. Ea se înscrie în categoria construcțiilor religioase monumentale din Țara Românească. Dar, în afară de biserică, nu s-a păstrat până în vremea noastră nici una din vechile sale clădiri. Unele au căzut victimă jafurilor și incendiilor provocate de dușmani interni sau externi, altele au fost distruse de calamități naturale, ca revărsările apelor Jiului și numeroasele cutremure de pământ. Data construirii este indicată diferit în mai multe izvoare. Pisania indică data de 3 decembrie 1572. O veche cartografiere susține că mănăstirea ar fi fost zidită în 1483 (părere la care subscriu, deopotrivă, istoricii Bogdan Petriceicu Hașdeu și Nicolae Iorga). Pentru zidirea bisericii s-a folosit piatră (pentru temelie) și cărămidă (pentru soclu și ziduri) castrului roman Pelendava. Din punct de vedere arhitectonic, biserica este realizată în stil muntenesc.

Biserica **mănăstirii Jitianu** (Foto 2), este considerată ctitorie a lui Șerban Voievod (1654-1658). Biserica a fost restaurată în 1717, 1852, 1910, 1926 și 1958. În decursul istoriei Craiovei, la Jitianu au fost adeseori adăpostite importante oști de apărare a orașului. Astăzi, în interiorul clădirii civile a mănăstirii se află o bogată colecție de odoare ale artei medievale din Oltenia.

Arta craioveană de la sfârșitul sec.XVII și începutul sec.XVIII poartă pecetea stilului brâncovenesc. Bisericile construite în acest stil au fost refăcute cu timpul. Unele dintre ele păstrează încă numeroase vestigii ale artei brâncovenești, cum sunt tâmpla frumos ornamentată, ancadramente florale, pridvoare sprijinite pe coloane, stema cu vulturul bizantin. Asemenea biserici - cum sunt Sf Ilie, construită în 1720 de vornicul Ilie Otetelișeanu și marii negustori ai orașului (zugrăvită de pictorul C. Lecca între 1840-1841, refăcută în 1893, pictura

actuală fiind cea executată de Gh. Ioanid și Gh. Tattarescu), Biserica Tuturor Sfinților (1700), Biserica Sf. Gheorghe Vechi (1730), Mănăstirea Obedeanu (1747), Biserica Mântuleasa (1786), Sfântul Nicolae (1794) - relevă măiestria constructorilor craioveni. (Buce, 2009)

Foto 1 Mănăstirea Coșuna

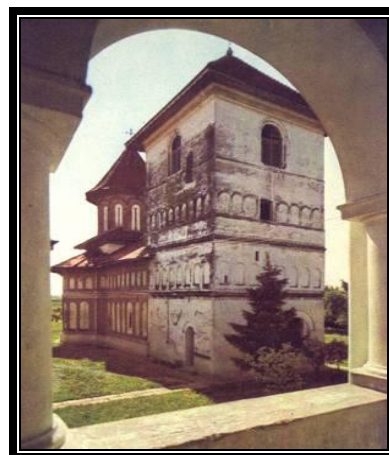
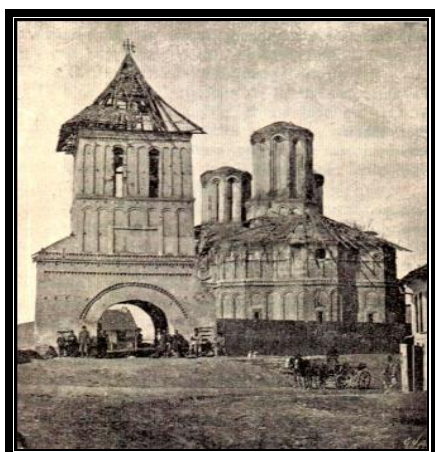
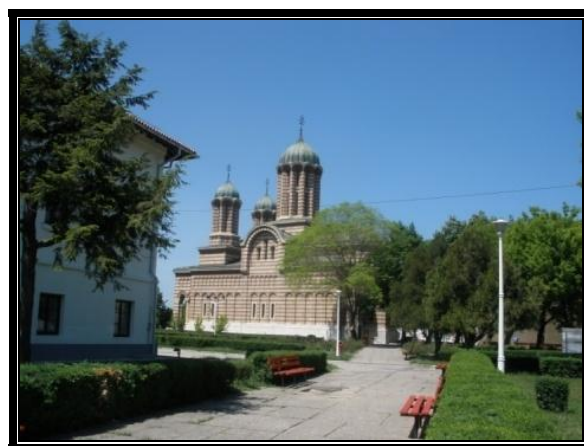

Foto 2 Mănăstirea Jitianu

1800

2009

Foto 3 Biserica Sfântul Dumitru

Un loc aparte între construcțiile vechi îl ocupă *biserica Sfântul Dumitru (Foto 3)*, ctitorită de Matei Basarab în 1652. Timpul și oamenii aduc însă modificări bisericii: Constantin Brâncoveanu îi reface chenarele ferestrelor în stilul brâncovenesc; Constantin Obedeanu o restaurează în 1723, iar boierii familiei Argetoianu în 1774. Din cauza cutremurului din 1840, biserica se deteriorează și este închisă până în anul 1889, când au început lucrările de restaurare sub conducerea arhitectului André Lecomte de Nouy, care a ridicat din temelii actuala construcție, fără a respecta stilul celei vechi. Pictura s-a lucrat în trei etape, de către pictorii francezi Emil Menpiot și Bories, terminându-se în anul 1933.

1996

2009

Foto 4 Casa Băniei

Casa Băniei (Foto.4) este cea mai veche clădire existentă azi în oraș, datând din anul 1699; după aprecierile istoricilor de artă, ea continuă una mai veche, din sec.XV, clădită de Barbu Craiovescu. Refăcută de Constantin Brâncoveanu, Casa Băniei are două nivele, cu camere cu bolți de cărămidă la parter, cu camere și cerdace la etaj. A fost lucrată de către meșterii arhitecți ai domnitorului, într-un stil popular.

Aici se aduna divanul Craiovei, iar în timpul ocupației austriece a fost reședința administrației stăpânitorilor. Ulterior, clădirea a fost, succesiv: cartierul lui Murtaza Pașa (1737-1739), locuința particulară a episcopului, localul primei școli din Craiova (1750), local pentru tribunal, local de școală pentru Gimnaziul "Frații Buzești" (1896-1914) și școală normală de învățătoare, lăcaș pentru Muzeul Olteniei (1934-1948) și pentru secția de etnografie (din 1967).

Noile clădiri sunt construite de către meșteri francezi, italieni, germani sau români, în diferite stiluri: renaștere, baroc, clasic, neoclasic, romantic, românesc. În plastica arhitecturală domină formele caracteristice eclectismului european, în special academismul francez.

O ilustrare a acestui stil la Craiova o constituie **Palatul Jean Mihail** (Foto 5), realizat între anii 1899-1907 după planurile arhitectului francez Paul Gottreau, la cererea lui Constantin Mihail - unul dintre cei mai bogați oameni ai României din acele vremuri, palatul constituie o adevărată capodoperă arhitectonică. Clădirea era destinată a fi locuință particulară.

La construcția sa s-au folosit materiale de cea mai bună calitate. Valoroasă structură, în parte aurită, luminatoarele, oglinzile venețiene, plafoanele pictate, candelabrele din cristal de Murano, coloanele, scările din marmură de Carrara, pereții tapitați cu mătase de Lyon, lambriurile, mobilierul stil, feronerie, toate dădeau încăperilor un aer de eleganță și gust rafinat. Palatul a fost acoperit cu ardezie și dotat de la început cu instalație electrică și încălzire centrală.

1906

2002

Foto 5 Muzeul de artă

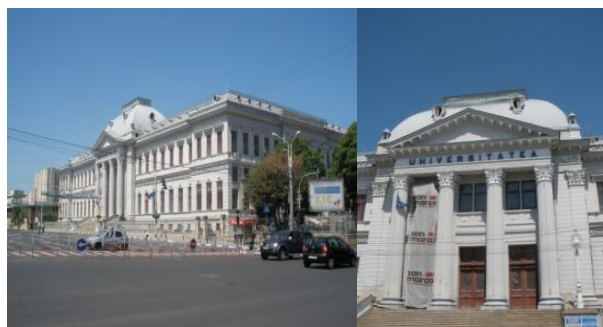
Casa Vorvorenilor (Foto 6)- actualul sediu al Mitropoliei Olteniei - este un palat cu aspect de monumentalitate, realizat după planurile arhitectului D. Maimarolu; el prezintă influență mai târzie a Renașterii franceze, caracterizată prin acoperișuri mansardate, multitudine de ornamentări și stucaturi, interioare bogat decorate.

Foto 6 Casa Vorvorenilor (1904)

1905

2009

Foto 7 Universitatea

Realizarea fostului **Palat de Justiție** (astăzi sediul central al Universității) (Foto 7), a fost proiectată, în 1890, de arhitectu Ion Socolescu. Edificiul este o ilustrare a neoclasicismului în arhitectură. O impunătoare clădire dominată de patru coloane ionice la intrare, asemănată fiind cu imaginea unui templu.

Foto 8 Primăria Craiova (2009)

O altă construcție deosebită este clădirea fostei Bănci a Comerțului, acum sediul **Primăriei Craiovei** (Foto 8). Proiectată de arhitectul Ion Mincu, este terminată în 1916 de către elevul său Constantin Iotzu. Clădirea are un interior bogat decorat cu stucaturi, vitralii, mozaicuri venețiene și grilaje de fier forjat.

1940

2009

Foto 9 Prefectura

O construcție interesantă, viguroasă, cu caractere arhitectonice populare, este fostul Palat Administrativ, astăzi sediul **Prefecturii și Consiliului Județean Dolj**. (Foto 9) Operă a arhitectului Petre Antonescu, această clădire a fost realizată între anii 1912-1913.

1917

Foto 10 Casa Albă

După Primul Război Mondial, pe plan stilistic se continuă strădania de afirmare a elementelor naționale în artă. În Craiova acestei perioade, se construiește așa-numita **Casa Albă** (Foto 10) (pe una din laturile grădinii centrale - English Park - realizată în stilul unui scuar londonez), după planurile arhitectului Constantin Iotz.

1910

2009

Foto 11 Teatrul Național

Dintre realizările contemporane trebuie să amintim noul edificiu al **Teatrului Național** (Foto 11), inaugurat în 1973.

Cel care l-a realizat, arhitectul Al. Iotzu (fiul lui Constantin Iotzu), prezenta el însuși opera sa într-un interviu acordat revistei Contemporanul (15.11.1972)

"...noua clădire din Craiova e concepută în așa fel încât să-și poată adapta scena și sala în funcție de montarea spectacolului în una dintre cele trei modalități (elisabethan, italian și în arenă); între clădirile masive din jur, teatrul are personalitatea sa prin orizontala lungă, continuată de un paviment și apoi de parc - ce se impune în contrast cu ambianța...; edificiul e un volum cu toate plinurile modulate, creând intrânduri și ieșinduri, iar suprafețele netede constituie accente pe acest volum sculptural îmbrăcat integral în travertin alb-gălbui... Teatrul este dotat cu scenă neobișnuit de întinsă (peste 40m adâncime) "

Acest somptuos edificiu este o mândrie a Craiovei și a teatrului românesc în genere.

Parcul Romanescu

Un punct de o deosebită atracție din Craiova îl reprezintă, prin pitorescul său, **Parcul Romanescu**. (Foto 12) Unicat în România, acest valoros monument de arhitectură peisajeră este și una dintre cele mai interesante realizări de acest gen din Europa.

Situat în partea de sud a orașului, acolo unde se sfârșește Calea Unirii, el mai este cunoscut și sub numele de Parcul Bibescu, deoarece este amplasat pe un teren cumpărat de Primăria Craiovei, în anul 1853, de la o familie domnitoare.

Inițiativa realizării acestei importante lucrări urbanistice aparține cunoscutului edil și om de cultură N.P. Romanescu. Acesta a hotărât, în anul 1899, amenajarea unui parc pentru odihnă și recreere. În anul 1900, la Expoziția Internațională de la Paris, proiectul a fost premiat cu medalia de aur, pentru ca, un an mai târziu, lucrările de realizare a parcului să înceapă sub conducerea arhitectului peisajist francez, Emil Redont, ajutat de fratele său, Jules Redont și de Emil Pinard.

Pentru realizarea proiectului s-au utilizat soluții îndrăznețe, cum ar fi aclimatizarea și implantarea unor specii valoroase de arbori și arbuști, realizarea unui cadru romantic, prin edificarea unor construcții de tipul Podului Suspendat, Castelului în ruină, Rotondei, ori realizarea unui pod, din beton, care imită trunchiuri de arbori. Suprafața totală a parcului este de 96 de ha și cuprinde, pe lângă plantațiile ornamentale de arbori și arbuști, o întindere de apă de peste 4 ha, un hipodrom de 20 ha, drumuri, alei și poteci care însumează peste 35 km lungime. De asemenea, parcul este dotat cu un amfiteatru pentru spectacole, o mică grădină zoologică și câteva restaurante.

O deosebită valoare au plantațiile forestiere și ornamentale, cu peste 250 de specii de arbori și arbuști. Dintre varietățile decorative, cele mai demne de atenția vizitatorilor sunt Pinus excelsa wal (un conifer originar din Himalaya), Cerasus serrulata, Acer sacchannum, Alnus glutinosa etc.

Conceput și realizat ca un parc romantic, imaginat și amenajat în totalitate de arhitecți, Parcul Romanescu este, în felul său, unic în România. De aceea, încântați și mândri de parcul lor, locuitorii Craiovei au ținut să-l numească, în semn de omagiu, chiar cu numele fondatorului său.

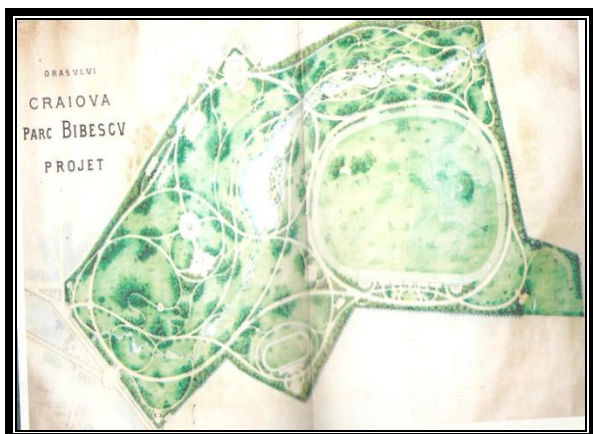

Fig. 12 Planul Parcului Bibescu

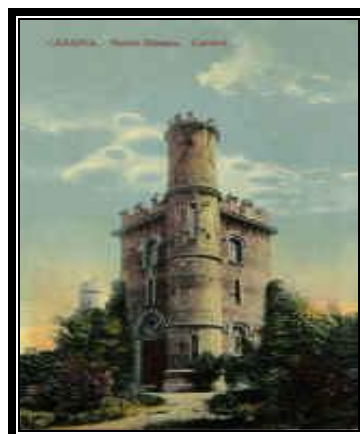
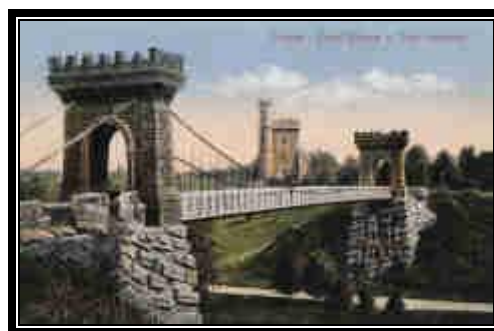

Foto 13 Castelul Fermeecat (1912)

Podul suspendat (Foto 14), de factură romantică continuă arhitectura castelului fermeecat prin cele două arcade din ziduri groase cu creneluri, înălțate deasupra ruinelor stâncoase.

1917

1908

Foto 14 Podul Suspendat

Foto 15 Intrarea Principală în Parcul Romanescu

De-a lungul timpului stilurile arhitecturale de peste hotare, dar și cele românești și-au făcut loc pe străzile acestui oraș ce definea în trecut Cetatea Banilor și care astăzi încearcă să facă o paralelă între trecut și prezent.

BIBLIOGRAFIE

- Badea, L. , Ghenovici, Alexandra** (1974), *Județul Dolj*, Edit. Academiei, București
- Bazilescu, Ș.** (1975), *Mărturie despre Craiova*, Revista Mitropolia Olteniei, nr.5-6, Craiova
- Buce, Magda** (2009), *Trecutul în Craiova de astăzi*, Edit. SimArt, Craiova
- Ciobotea, D., Bădescu, L., Zarzără, L., Pleniceanu, V., Avram, C., Lukacs, S.** (1999), *Grădinile și parcurile Craiovei*, Edit. de Sud , Craiova
- Deaconu, L.** (2000), *De la Alexandru Ioan Cuza la Carol I, Craiova 1859-1878*, Edit. Sitech, Craiova
- Deaconu, L.** (2001), *Craiova 1898-1916. Saltul la urbanismul modern*, Edit. Sitech, Craiova
- Derer, P., Enache, C.** (1982), *Municipiul Craiova-Evoluția urbanistică a Craiovei*, Arhitectura, nr.3
- Demetrescu, G.** (1924), *Craiova veacului trecut*, Arhivele Olteniei, nr. 12-14, Craiova
- Diaconescu, R.** (1975), *Craiova. Album original*, Edit. Sitech, Craiova
- Dobrescu, N.** (1906), *Istoria Bisericii Române din Oltenia în timpul ocupației austriece*, Edit. Carol Gobl, București
- Duică, B.** (1924), *Craiova de odinioară, după călători străini*, Arhivele Olteniei, nr. 11, Craiova
- Georgescu, A.** (1923), *Craiova acum o sută de ani*, Arhivele Olteniei, nr.9, Craiova
- Georgescu, A.** (1936), *Craiova cercetări istorice I, Târgul Craiovei*, Edit.Ramuri, Craiova
- Ghica, Budești** (1933), *Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia, III, veacul al XVII-lea*, BCMI, nr 71-74, București
- Ghica, Budești** (1933), *Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia, IV, Noul stil românesc din veacul al XVIII*, BCMI, nr.75, București
- Gheorghe, Otilia** (2000), *Oltenia studii și comunicări.Volumul XII.Arheologie-Istorie*, editată de Muzeul Olteniei
- Giurescu, C.** (1944), *Material pentru Istoria Olteniei*, Edit. Imprimeria Națională, București
- Hașdeu, B. P.** (1978), *Originile Craiovei*, Edit. Scrisul Românesc, Craiova
- Iorga, N.** (1925), *Orașele oltene și mai ales Craiova*, Arhivele Olteniei, nr. 20, Craiova
- Panaïtescu, P.** (1990), *Istoria românilor*, Edit. Didactică și Pedagogică, București
- Nicolăescu-Plopșor, C.S.** (1925), *Însemnări din trecutul Craiovei*, Arhivele Craiovei, Craiova
- Rezeanu, P.** (1995), *Muzeul de Artă Craiova*, Edit. Scrisul Românesc, Craiova
- Rezeanu, P.** (1999), *Studii și cercetări de istorie și istoria artei*, Edit. Helios, Craiova
- Rezeanu, P.** (2006), *Craiova. Amintirile orașului*,Edit. Alma, Craiova
- Voitec, Mira** (1970), *Renaștere, clasicism, baroc și rococo în arhitectura universală*,Edit. Didactică și Pedagogică, București
- ***(1977), *Istoria Craiovei*, Edit. Scrisul Românesc, Craiova

ARHITECTURĂ, PORT ȘI OBICEIURI POPULARE ÎN COMUNA GHERCEȘTI, JUDEȚUL DOLJ

ARCHITECTURE, COSTUMES, AND POPULAR HABITS IN GHERCEȘTI COMMUNE, DOLJ COUNTY

Daniel SIMULESCU

Rezumat: Bogăția arhitecturii, portului, tradițiile și obiceiurile populare românești, se fac pierdute odată cu trecerea anilor. Cândva, o comună în care specificul pur românesc era bine întipărit în viața de zi cu zi a localnicilor, comuna Ghercești mai păstrează doar rămășițe ale satului tradițional românesc. Astăzi, se mai găsesc doar câteva zeci de case construite în stil tradițional, multe dintre ele fiind într-un stadiu avansat de degradare sau chiar părăsite, iar altele urmând să lase locul liber unor vile moderne. În ceea ce privește portul popular, acesta a fost înlocuit cu haine moderne, de fabrică, realizate din fibre sintetice, deseori de o calitate îndoielnică. Cei mai bătrâni păstrează cu drag, în cuferele de zestre șubrezite, elemente ale portului popular, pe care le transmit generațiilor posterioare. Astfel, astăzi mai sunt văzute cojoace, ițari, zăvelci, cămăși, ii, opinci, realizate manual cu mare măiestrie și migală în casă, ce se găsesc într-o stare foarte bună. De asemenea, tradițiile de sărbători și cele cu diferite ocazii și-au pierdut din importanță, interesul în rândul tinerilor în vederea însușirii și transmiterii mai departe a acestora, fiind din ce în ce mai redus.

Cuvinte cheie: *arhitectură, obiceiuri populare, port tradițional, comuna Ghercești*

Abstract: The Romanian architecture, costumes, popular traditions, and habits have a long and rich history. Once, a commune in which the genuine Romanian specificity was part of the inhabitants' every day life, Ghercești presently preserves only reminders of the traditional village. There are only several tens of houses built in a traditional style, many of them badly damaged or even uninhabited, apparently "ready" to set the place free for modern households. With regard to popular costumes, they were replaced by modern manufactured clothes, made of synthetic fibers, and, most often, of doubtful quality. The eldest still preserve elements of the popular costumes in old chests and they are proud to offer them to the next generations. Thus, we may still find hand-made traditional cojoace, ițari, zăvelci, cămăși, ii, opinci, which illustrate the people's craftsmanship and they are in good state of preservation. At the same time, holiday traditions reduced their importance, the youth's interest in acquiring and further transmitting them gradually decreasing.

Key words: *architecture, popular habits, traditional costumes, Ghercești commune*

Introducere

Îmbogățirea și păstrarea identității naționale au reprezentat mereu factori de laudă și mândrie a fiecărei națiuni în parte. Un exemplu viu sunt S.U.A. care, tocmai prin faptul că etniile ajunse pe aceste tărâmuri ale tuturor posibilităților își păstrează identitatea națională, au dus la răspândirea în toată lumea a sintagmei „*melting pot*”. Aici, în mai toate marile orașe, sunt întâlnite cartiere dominate de anumite etnii: cartierul chinez, cartierul japonez, cartierul mexican, cartierul italian etc. Poporul român și-a construit în timp îndelungat o bogată identitate națională, folclorul plin de tradiții, valori, obiceiuri, elemente de arhitectură și port popular, fascinând numeroși oameni din afara granițelor țării noastre.

Cu trecerea timpului, aceste valori și tradiții populare românești care s-au păstrat sute de ani, sunt uitate pe zi ce trece și îndepărtate din cotidianul sumbru în care ne cufundăm. Această

bogăție populară, rămasă moștenire din vechi vremuri și foarte apreciată de către vizitatorii țării noastre, își pierde interesul în rândul tinerilor.

Așa se întâmplă și în comuna Ghercești, situată la 8 km în nord-estul municipiului Craiova. Aproximarea de cel mai mare oraș al Olteniei, a făcut ca influența modernă să se resimtă și în această comună, iar tradiționalul să fie substituit aproape în totalitate de către nou.

Arhitectură

Încă de la jumătatea secolului al XIX-lea (comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864), locuitorii din acea vreme își construiau singuri locuințele sau cu ajutorul dulgherilor, numărul acestora fiind foarte mic (3-4 oameni care se pricepeau la cioplirea lemnului sau meșteri zidari – *Foto 1*).

Locuințele se construiau din bârne cioplite cu securea și barda pe toate părțile. Acestea se așezau una peste alta pentru a forma pereții, iar la colțuri se încliau prin scobituri sau cusături și formau baza sau talpa casei; după care se așezau ușile și ferestrele, se înălțau pereții până la 2-2,5m și apoi venea acoperișul. După terminarea construcției se făcea temelia zidită sub talpă cu cărămidă. Apoi se căra pământ în casă pentru înălțarea podelei. Zidurile despărțitoare interioare se făceau din lemn sau cărămidă, iar zidul despărțitor unde se făcea soba se construia numai din cărămidă (*Badea, Ghenovici, 1974*).

Foto 1 Casă tradițională în satul Ungureni (comuna Ghercești)

Casele erau tencuite atât pe interior cât și pe exterior cu mortar făcut din pământ galben amestecat cu var sau nisip cu var și apoi văruiate. Paturile erau lungi, făcute din scânduri și acoperite cu așternuturi lucrate din cânepă și din lână, cu rogojină, care se mai găsea și pe pardoseală. Camerele aveau sobe de teracotă, pe jos pardoseli din scândură sau parchet și erau luminate cu lampa cu gaz și mai târziu electric.

Camerele erau frumos mobilate, fiecare gospodar având pe jos covoare sau preșuri. La capătul patului se afla de obicei o ladă de zestre, adusă de către femeie, ca zestre, la măritat. Pe această ladă stau velințe, căpătăie, îmbrăcăminte, țoluri. În ladă se găseau cămăși, haine, ale părinților și copiilor, pe care le îmbracau în zilele de sărbători. Pe pereți se mai atârnav uneori hărți desenate, fotografiile, o oglindă, icoane cu candelă și calendarul, iar la fereastră se puneau pahare, cești, plante și prosoape cusute de mână.

Famiile mai înstărite aveau la case și pivniță, unde țineau putina cu murături, varză, butoiul cu vin sau țuică, iar în pod, de obicei nuci și porumb.

În ceea ce privește casele tradiționale din comună, multe dintre acestea au dispărut de-a lungul timpului, fie au căzut în paragină din cauza vârstei, fie au fost demolate de proprietari, în locul lor răsărind vile moderne (*Foto 2*).

Foto 2 Antiteză între construcție tradițională și modernă (sat Ungureni)

Portul popular

În ierarhia valorilor artei populare românești, portul ocupă un loc important prin desăvârșirea estetică a pieselor sale componente și diversificarea stilistică zonală grefată pe fondul unitar al artei populare românești. Valoarea artistică a portului, unanim recunoscută, este rezultatul unei sinteze desfășurată treptat, epocă de epocă, mijlocită de o multitudine de factori parțial relevați de cercetarea științifică (*Barbu-Iurașcu, 2008*).

În secolul trecut, oamenii purtau haine tradiționale, majoritatea fiind confecționate în casă. Astfel, bărbații în timpul iernii purtau căciuli din piele de miel căptușite, negre și cu captușeală albă. Acestea aveau formă cilindrică sau conică, unii purtându-le cu moț, iar alții cu fundul drept. Mai rar își făceau din piele de astrahan, de obicei cei mai avuți. Vara purtau pălărie de păslă, postav negru din paie sau sorg, iar de sărbători purtau pălării bleumarin sau negre catifelate, din fetru.

Cămașile bărbaților erau din bumbac și țesute în război fiind purtate de obicei iarna. Erau largi și lungi în poale, până aproape de genunchi, lipsite de flori și țesături, în afară de cele ale flăcăilor sau însurățeilor ce se împodobeau cu gulere, piepți și mânecute cu râuri, mai ales în zilele de sărbători. De la mijloc în jos purtau izmene din bumbac țesute în casă din pânză, ce în sus se legau cu brânișor, iar jos cu brăcinar. La mijloc, bărbații se încingeau cu bete sau brâu din lână (*Foto 3*).

Iarna purtau cojoace, duman, haine și pantaloni de dimie (stofă de lână țesută la război). Vara, purtau pantaloni albi țesuți în casă, iar cei mai în vârstă izmene largi, cămăși largi peste care se încingeau cu brâu, bete. În picioare purtau cizme și bocanci sau opinci în timpul iernii și sandale din curele vara.

Cojocul era făcut din piele de oaie, cu lână la interior și modele din piele colorată. Se mai făcea de-asemena și șubă din stofă de dimie sau din piele de oaie. Se mai purtau și cojoc sau pieptar, cojocel de piele scurt și fără mâneci, deseori împodobit cu flori, cusute cu ibriuri.

Femeile purtau o cârpă din borangic lungă de 2 m și lată de 40-50 cm (maramă). Aceasta se așeza pe cap, iar partea mai lungă se atârna pe spate, în timp ce cealaltă parte se dădea în jurul gâtului (*Foto 4*).

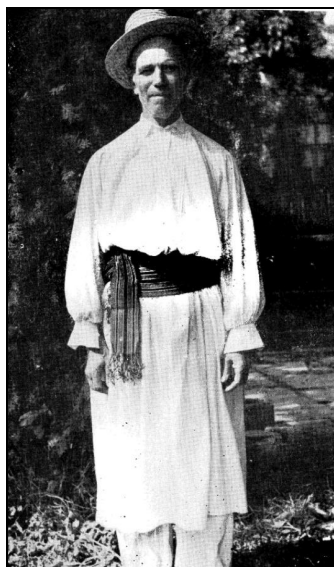

Foto 3 Costum popular bărbătesc
(sursă: Enache, 1982)

Foto 4 Costum popular femeiesc
(sursă: Enache, 1982)

Fetele tinere își purtau podoaba capilară în coade împletite în față sau în spate cu panglici colorate, mai ales roșii. La sărbători se îmbrăcau cu ii, cămăși cu boboci cu altiță și pe deasupra fusta zăvelcă din catifea, de obicei neagră, cusută cu boboci, și un pieptar tot din catifea ornat cu boboci colorați și mărgelile (*Foto 5*) și se încălțau cu pantofi și ciorapi. În urechi purtau cercei de aur, mari, cu două rânduri, cu medalion sau cocoșei. La gât cele mai înstărite purtau sălbi de aur sau mărgelile de diferite culori și râuri (*Enache, Pleșa, 1982*).

Vara și iarna, femeile purtau zăvelci, ii țesute în casă, ornate cu flori (de obicei boboci de trandafiri de diferite culori - *Foto 6*). Zăvelcile de sărbători erau ornate frumos cu fir de beteală, borangic și fluturi, unele din ele costând foarte mult.

Scurteica era o haină indispensabilă femeii, ce figura în foaia de zestre. Era o haină lungă până sub genunchi, căptușită cu guler din blană de vulpe de sus până jos. Pe cap purtau o basma sau colț de catifea și basma sau broboadă iarna.

Foto 5 Costum popular de sărbătoare

Foto 6 Costum popular femeiesc

Iarna purtau ciorapi de lână groși și bărbații obiele, iar vara în cele mai multe cazuri mergeau în picioarele goale sau în papuci, ciorapi căptușiți pe talpă cu postav și cipici. Opincile reprezentau încălțăminte obișnuită din piele de porc sau vită, având săgeți cu care se legau. Cei mai avuți purtau cizme sau bocanci, ghete cu ținte pe talpă. Femeile purtau ghete la sărbători, deseori le puteai întâlni pe drum la întorcerea de la oraș venind desculțe și cu ghetetele sau pantofii în mână.

Însă cu timpul, locuitorii satelor au renunțat la piesele de port tradițional, înlocuindu-le cu produse de fabrică, moderne; piesele tradiționale se mai întâlnesc sporadic în zilele de sărbătoare, în special la persoanele mai în vârstă.

Tradiții și obiceiuri

În zilele de Crăciun (25, 26, 27 decembrie) se organizau hore, băieții tocmind lăutari, din comuna Iancu Jianu, județul Olt. Cel care conducea hora trebuia să plătească. Tot în aceste zile, 4-5 tineri mergeau cu Steaua în gospodării și făceau oamenilor urări de bine și de belșug.

Hore se mai țineau și două zile de Anul Nou, când se organiza Plugușorul, dar și de Sfântul Ion și Bobotează. De Plugușor, colindătorii se îmbrăcau în hainele tradiționale și ieșeau cu animalele aranjate colindând pe ulițele satului.

Un alt obicei îl reprezintă Lăsata Secului de Paști când, într-un punct înalt al satului, se adunau tinerii și făceau un foc mare unde se cânta, se juca și se făceau strigări și urări de bine, pentru însurat. Undeva mai la vale se organiza un alt loc de adunare, cele două tabere comunicând prin strigăte.

Cu ocazia Sfințelor Sărbători de Paște, aveau loc hore timp de trei zile, oamenii fiind îmbrăcați în costumele bune, iar fetele îmbrăcate în haine făcute în casă din borangic sau din pânză topită.

De Rusalii, învățătorul satului, organiza echipe de călușari, acestea plimbându-se și jucând hore două zile prin tot satul. Aveau și o persoană mascată numită „Mutu” care conducea călușul. După aceste două zile de sărbătoare călușul era îngropat de câteva persoane.

Vara, între terminarea seceratului la păioase (în special grâu și orz) și începerea recoltatului porumbului se organizau uneori hore, duminica, când erau tocmiți lăutari. În perioadele secetoase se organizau „Paparudele”, existând și un cântec de invocare a ploii:

*„Paparudă rudă
Vino de ne udă
Cu găleata leată
Pe toate odată
Cu găleată nouă
Dumnezeu să plouă
De joi până joi
Să dea nouă ploi.”*

Un alt obicei era cel al „Șezătorilor”, când băieții se strângeau la unul dintre ei acasă, cântau, jucau, iar fetele veneau cu lucrul de acasă și coseau ii și ciorapi. Aceștia se distrau toată seara, iar gazda îi servea cu plăcintă cu brânză, dovleac, boabe de porumb fierte și vin. Astfel de întâlniri aveau loc de obicei pe timp de iarnă.

Toamna avea loc depănușatul porumbului, când tinerii veneau la cei mai bătrâni și-i ajutau la muncă fiind răsplătiți cu mâncare și băutură (*Laugier, 1910*).

Femeile mai bătrâne asistau la nașterea tinerelor, ele fiind cunoscute și sub titulatura „Baba Mieța”. Un rol important îl aveau ursitorile; la trei zile după nașterea copilului se

puneau pe o masă curată diferite obiecte, acest ritual simbolizând hotărârea destinului nou-născutului.

Prima etapă în oficializarea unei căsătorii o constituia peșitul, când viitorul mire împreună cu familia se duceau în vizită la familia viitoarei mirese, unde, la masă, se discuta zestrea pe care aceasta o va primi la nuntă și cădeau de acord în această privință. Zestrea fetei era dusă cu carul cu boi sau cai și se împodobeau camera nupțială. Sâmbătă dimineața se amenaja curtea socrului mare, fiind instalat cortul și pregătite mâncarea și băutura. La prânz, avea loc chemarea la nuntă, când ceata de lăutari tocmită și băieții cu sticlele de țuică mergeau prin sat să invite lumea la nuntă. Seara, mirele aducea cu alai și lăutari nașul la nuntă. Uneori și la casa socrului mic se organiza în paralel o mică petrecere. Petrecerea ținea până în jurul orelor două noaptea.

Duminică dimineața avea loc organizarea apei, când mireasa împreună cu cumnatul de mână mergeau prin sat ținând pe mână acoperită cu un prosop, o vadră de lemn împodobită cu flori și de la o fântână situată spre răsăritul locuinței fetei luau apă. Alaiul era însoțit de fete și băieți și rudele apropiate fetei. Apa scoasă din fântână se varsa înspre toate punctele cardinale. Tot duminică dimineața avea loc un alt obicei, acela al rasului mirelui. După terminarea ritualului cu vărsarea apei avea loc învelirea miresei, care se facea de către nașă (Laugier, 1910).

Foto 7 Alaiul de nuntași (sursă: Enache, 1982)

Duminică la prânz, mirele împreună cu alaiul soseau la casa fetei (Foto 7), se cântau diverse melodii printre care și cunoscuta „Ia-ți mireasă ziua bună...”, se îndreptau spre biserică și apoi la casa mirelui, unde până la căderea serii se juca hora. Apoi se intra la masă și se continua petrecerea. Luni, veneau cei care n-au fost duminică la masă și rudele apropiate și avea loc iar o mică petrecere.

În momentul trecerii în neființă, cel decedat era spălat și îmbrăcat în haine noi, iar la deget ii se lega un ban, în buzunar i se puneau un pieptăn și o oglindă, iar la poartă se arbora steagul de doliu de la biserică. Oglinzile din casă erau întoarse sau acoperite și nu se mătura cât timp mortul era în casă. Femeile își acopereau capul cu basmale negre, iar rudele mai apropiate, bărbații, nu se bărbierau și li se puneau o panglică neagră la mână.

Concluzii

Din păcate, în zilele noastre, multe dintre aceste obiceiuri și tradiții nu mai sunt păstrate, viața modernă din orașe influențând și modificând viața sătenilor, fapt ce duce la pierderea elementelor pur tradiționale specifice neamului românesc. Casele cu o arhitectură bogată, construite de către meșterii satului fie au dispărut din peisajul rural, fie se găsesc într-o stare avansată de degradare. Cele mai multe case cu specific tradițional din comuna Ghercești se găsesc în satul Ungureni. Acestea sunt locuite de către bătrâni, recondiționarea sau consolidarea acestora necesitând o investiție peste puterile lor financiare. Încet, încet, acestea sunt demolate sau abandonate, în locul lor răsărind case construite din materiale moderne, multe dintre ele cu aspect de vile impunătoare.

Tradițiile legate de anumite momente din timpul anului ca, Anul Nou, Crăciun, Sărbătorile de Paște, au pierit odată cu trecerea anilor, acestea fiind transmise doar pe cale orală de către bătrânii comunei celor mai tineri, pentru a fi amintite mai departe.

În comuna Ghercești mai sunt păstrate din obiceiurile legate de stadiile omului călător prin viață (naștere, căsătorie, deces), iar cei bătrâni încă mai păstrează și transmit generațiilor următoare elementele ale portului popular ce stau ascunse prin cuferele de zestre de la capătul paturilor.

BIBLIOGRAFIE:

- Badea, L., Ghenovici, Alexandra (1974)**, *Județul Dolj*, Edit. Academiei, București
- Barbu-Iurașcu, Viorica (2008)**, *Studiu de cultură tradițională românească: privire analitică asupra zonelor etnofolclorice*, Edit. Fundației „România de Mâine”, București
- Enache, Șt., Pleșa, T. (1982)**, *Zona etnografică Dolj*, Edit. Sport-Turism, București
- Laugier, Ch., H., (1910)**, *Sănătatea în Dolj. Monografie medicală*, , Institutul Grafic „Samitca”, Craiova
- Turdeanu, Toșa, Ana (1975)**, *Oltenia – Geografie istorică în hărțile secolului XVIII*, Edit. Scrisul Românesc, Craiova
- *** <http://www.muzeulolteniei.ro>

CONSIDERAȚII ASUPRA STĂRII DE SANOGENEZĂ A CLĂDIRILOR DIN MUNICIPIUL CRAIOVA

CONSIDERATIONS ON THE SANOGENESIS STATE OF THE BUILDINGS FROM CRAIOVA MUNICIPALITY

Roxana Diana BRANECI

Rezumat: Scopul articolului este acela de a face o corelație între sanogeneza clădirilor și starea de sănătate a oamenilor. Pentru efectuarea acestui studiu am realizat un chestionar aplicat unui număr de 63 de persoane din cartierele municipiului Craiova. În analiza stării de sanogeneză am avut în vedere mai multe categorii de factori, printre care - caracteristicile tehnice ale construcției, încărcarea cu persoane a locuințelor, activitățile desfășurate în mediul interior. În urma evaluării rezultatelor s-a observat starea de sănătate precară a locuințelor.

Cuvinte cheie: *clădiri bolnave, mediu interior, factori de influență*

Abstract: The paper purpose is to make a connection between the health of the buildings and people's health. For this study I have realised a survey on a number of 63 people from Craiova's districts. In order to analyse the buildings health I have used several classes of factors, as for instance the technical characteristics of the constructions, the number of people in housing, the activities in the indoor environment. After the evaluation of the results, I have noticed the poor health state of the buildings.

Key words: *sick buildings, inferior environment, factors of influence*

Introducere

Interesul pentru evaluarea calității aerului interior a crescut semnificativ la nivel științific, politic și administrativ, în contextul în care populația modernă petrece din ce în ce mai mult timp în mediul interior. Astfel, calitatea aerului interior devine foarte importantă, mai ales că gradul de expunere la poluanți al populației este mult mai ridicat decât în exterior. (EPA, 1991)

Problemele legate de calitatea aerului interior se regăsesc în preocupările factorilor decizionali la nivel internațional interesați de dezvoltarea durabilă a așezărilor umane. Convenția Națiunilor Unite pentru Așezările Umane (Habitat II) recunoaște că locuirea adecvată este un drept al omului și promovează asigurarea unor locuințe corespunzătoare și a unor așezări umane sigure, sănătoase, prielnice locuirii, echitabile, durabile și productive (Bălțeanu, Șerban, 2005). De altfel, *Declarația orașelor și a altor așezări umane în noul mileniu* atrage atenția asupra faptului că la nivel mondial tendința este de degradare accentuată a condițiilor de locuire. (ONU, 2001)

Preocupările Organizației Mondiale pentru Sănătate (WHO, 2006), ale Comisiei Europene și guvernelor pentru dezvoltarea de ghiduri și reglementări pentru evaluarea, monitorizarea și legiferarea aspectelor legate de calitatea aerului interior susțin importanța acestei probleme acute la nivelul așezărilor umane, accentuate odată cu creșterea numărului de locuințe izolate termic. (Iojă, 2008) De altfel, izolarea termică și dezvoltarea sistemelor de climatizare sunt strâns corelate de apariția *sindromului clădirilor bolnave (SCB)*, concept utilizat pentru a descrie situațiile în care ocupanții clădirilor reclamă disconfort și o stare de sănătate nefavorabilă datorată faptului că petrec un timp îndelungat într-o clădire, însă nicio boală specifică ori cauză nu pot fi identificate. (EPA, 1991; Lindvall, 1992; Bărbulescu, 2007) Cauzele apariției SCB sunt legate în primul rând de ventilarea inadecvată și prezența

în concentrații ridicate a contaminanților chimici și biologici din mediul exterior ori interior. (Marinescu, 2006; Oahn, Heng, 2005)

Preocupările foarte active sunt susținute de faptul că o calitate necorespunzătoare a aerului interior presupune costuri mai ridicate pentru ameliorarea stării de sănătate a populației, ale igienizării locuinței, amenajărilor interioare și obiectelor de vestimentație ori întreținerea funcțiilor locuinței.

Materiale și metode

Pentru analiza calității aerului interior în spațiile de locuit din municipiul Craiova s-a realizat și aplicat un chestionar cu privire la aprecierea calității mediului în perioada 7 - 21 mai 2010, fiind evaluați *factorii de influență ai calității aerului interior permanenți* (caracteristici tehnice, funcționarea sistemelor de mentenanță, finisaje, dotări interne), *sezonieri* (caracteristicile mediului extern) și *conjuncturali* (funcționarea dispozitivelor și echipamentelor existente, modele de consum și comportamente adoptate, utilizarea agenților chimici și biologici, activități specifice). Chestionarele au evidențiat trăsături legate de structura rezidenților, dotări, comportamente specifice, consumuri și probleme percepute la nivel de locuință, dar și caracteristici comune ale imobilelor (număr de locatari, consumuri, dotări și utilități externe, modul de gestionare a deșeurilor).

Chestionarul a fost aplicat unui număr de 63 de persoane cu vârste cuprinse între 19 și 60 de ani, aparținând mai multor categorii profesionale - din cartierele Calea București, Rovine, Centru, Nicolae Titulescu, Craiovița Nouă, Cornițoiu, Brazda lui Novac, Piața Gării.

Chestionar pentru aprecierea calității mediului interior și exterior în municipiul Craiova

I. Cartierul:

Anul construcției blocului:

Materialul de construcție al blocului:

Numărul de etaje Numărul de locatari Contort I/ II/ III, Tipuri de locuințe: a) garsoniere; b) 2 camere; c) 3 camere; d) 4 camere.

Orientarea generală a blocului față de punctele cardinale:

Imobilele în care locuiesc respondenții sunt construite în perioada 1960 - 1996, au orientare generală în principal spre est și vest, mai puțin spre sud și numai 3 spre nord, fiind ansambluri de tipul P+4/7/8/10; tipul P+4 fiind caracteristic în special blocurilor construite până în 1983.

De asemenea, în blocurile construite după 1980 sunt mai multe tipuri de locuințe și acestea au confort I, în special cele din Cartierul Nicolae Titulescu.

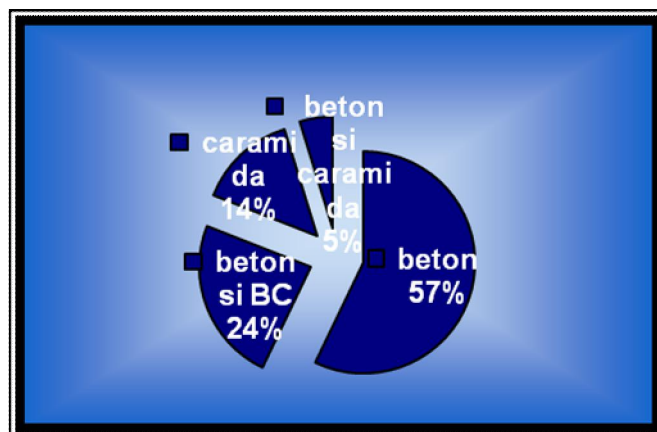

Fig. 1 Materialul de construcție al imobilului

În ceea ce privește materialul de construcție, predomină betonul, cărămida este specifică blocurilor construite între 1960 – 1968, betonul împreună cu BCA-ul fiind caracteristice blocurilor construite după 1990.

II. Grădină de bloc: da/ nu

Suprafața: m²

Grad de îngrijire: a) stare avansată de degradare; b) neîngrijită; c) întreținută; d) foarte bună.

Mod de utilizare: a) abandonată; b) legumicolă; c) decorativă; d) spațiu de parcare; e) agrement; f) loc de joacă; g) altele

Delimitarea cu gard: a) gard viu; b) gard metalic; c) nu există.

Număr de arbori:

Tipul acestora:

Prezența aranjamentelor florale:

Majoritatea respondenților au în fața blocului o grădină cu suprafețe variate, de la 8-10 m² până la 200m², care sunt delimitate cu un gard viu, în unele cazuri acesta este însoțit și de unul metalic. Grădinile care aparțin blocurilor din apropierea arterelor de circulație importante sunt de obicei îngrijite, prezintă un mod de utilizare decorativ, cu aranjamente florale și arbori, al căror număr este direct proporțional cu suprafața grădinii, remarcându-se și prezența pomilor fructiferi.

III. Aspectul exterior al blocului: degradat; inestetic; îngrijit

Aparate de aer condiționat: număr; din care între parter și etajul 5; din care vizibile din fața blocului:

Evacuări pentru hote: număr; din care vizibile din fața blocului:

Antene satelit: număr; din care vizibile din fața blocului:

Închideri balcoane: număr; din care vizibile din fața blocului:

Aranjamente florale în balcoane vizibile din exterior: număr; din care vizibile din fața blocului:

Pondere geamurilor din termopan din total: a) sub 10%; b) 10-50%; c) mai mult de 50%.

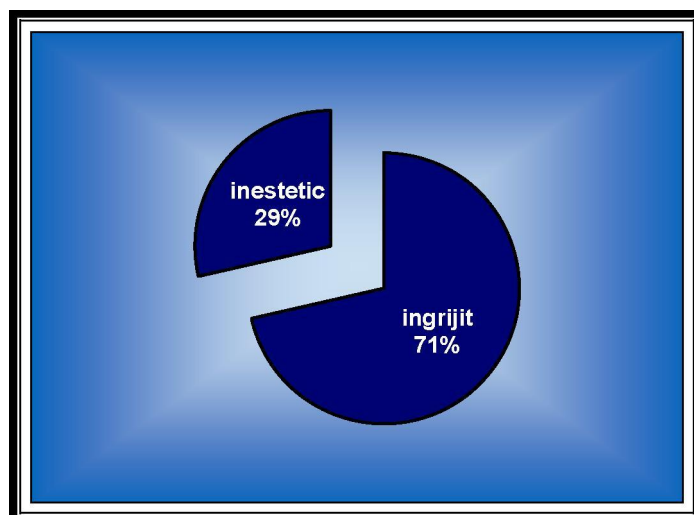

Fig. 2 Aspectul exterior al blocului

Foto. 1 Blocul 309 (C. Nicolae Titulescu) aspect îngrijit

Foto. 2 Aspect inestetic al blocului, cartier Craiovița Nouă

Se poate observa un procent relativ mare al blocurilor cu aspect îngrijit (foto 1) în detrimentul celor cu aspect inestetic.

Numărul aparatelor de aer condiționat este în creștere, la fel ca și cel al evacuărilor pentru hote. Antenele satelit sunt prezente în proporție de 5%.

Majoritatea blocurilor au balcoanele închise, cu puține aranjamente florale vizibile din exterior, iar ponderea ferestrelor din termopan depășește 50% în majoritatea cazurilor.

IV. Aspectul interior al blocului: a) degradat; b) inestetic; c) îngrijit

Sursă naturală de lumină în timpul zilei: da/ nu.

Prezența aranjamentelor florale pe etaje: număr.....

Lift: funcțional; cu defecțiuni frecvente; nefuncțional; nu există

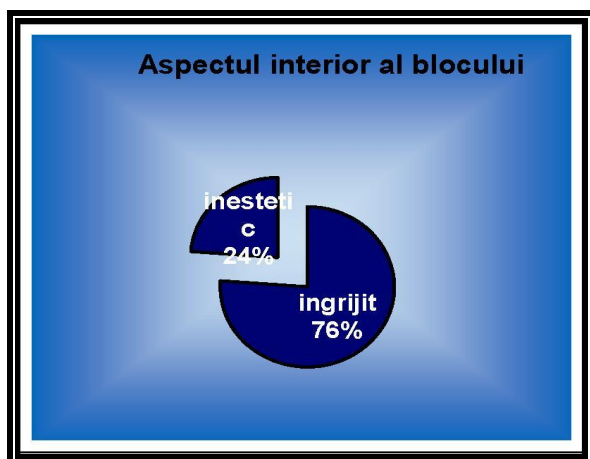

Fig. 3 Aspectul interior al blocului

Foto 3 Aspect interior îngrijit

Analizând rezultatele obținute, se poate observa că numai un sfert din blocuri au aspect inestetic, în celelalte acesta fiind îngrijit. Sursa naturală de lumină lipsește în aproximativ jumătate din blocuri, iar aranjamentele florale pe etaje au o pondere foarte mică.

În ansamblurile P+4 nu există lift, în toate celelalte blocuri acesta este prezent și funcțional.

V. Habitatul intern

Suprafața locuinței:; număr de camere: ; număr de persoane

Materiale utilizate pentru - izolare: ; - finisaje/decorare:

Prezența geamurilor din termopan în locuința dumneavoastră: da/ nu

Prezența sistemelor de ventilație în locuința dumneavoastră: da/ nu

Timpul mediu de ședere în locuință: ... h.

Utilizarea aparatelor electrice și electrocasnice: a) frigider; b) aragaz; c) mașină de spălat; d) televizor; e) calculator; f) aspirator; g) cuptor cu microunde

Amplasarea aparatelor electrocasnice:

Prepararea hranei în casă: da/ nu.

Există fumători în casă? Da/ Nu.

Frecvența activităților de igienizare - curățenie pe săptămână: ...

În locuință sunt depozitate: a) cărți; b) medicamente; c) vopseluri; d) substanțe pentru igienizare - curățenie

Suprafața medie a locuințelor analizate este de 55,18 m², acestea au în principal 2 și 3 camere, în care locuiesc în medie 3 persoane. Geamurile din termopan sunt prezente în locuințele a peste 80% din intervievați, la 10% din respondenți locuințele sunt izolate termic cu polistiren, sistemele de ventilație inițiale nu mai funcționează, astfel 40% dintre persoane au un aparat de aer condiționat în casă.

Timpul mediu de ședere în locuință este cuprins între 10 și 16 ore.

VI. Alimentarea cu apă

Costuri estimate pe lună pentru apa rece:..... RON/ lună.

Costuri estimate pe lună pentru apa caldă:..... RON/ lună.

O familie cu 3 persoane consumă în medie 10 m³ de apă rece și 5-6 m³ de apă caldă pe lună, al cărei cost variază în funcție de asociația de locatari.

VII. Termoficare

Tip de combustibil utilizat: a) gaz; b) altele.

Surse alternative de încălzire/prepararea mâncării: da/ nu.

Număr debransați: total.....și parțial.....

Gaze

Probleme: a) presiune insuficientă, b) întreruperi frecvente, c) costuri mari.

Costuri estimate pe lună:.....

În general, gazul este cel mai utilizat combustibil pentru termoficare, iar sursa alternativă pentru încălzirea mâncării o reprezintă energia electrică pentru cuptorul cu microunde. Singura problemă legată de gaze o reprezintă costurile mari (100% din totalul respondenților).

VIII. Gestionarea deșeurilor

Locul de depozitare: la parterul blocului; în apropierea blocului. Mod de eliminare: ardere, transport la groapa de gunoi, abandonare; fiind preluate de: primărie; personal; societate privată.

Frecvența operațiunii: zilnic/ săptămânal/ lunar. Costuri estimate pe lună: RON/lună.

Deșeurile se depozitează în apropierea blocului în 80% din cazuri și sunt transportate la groapa de gunoi de către angajați ai primăriei. Acestea sunt ridicate o dată la 2 zile și pe lună costurile sunt de 4,31 Ron/persoană.

Probleme legate de insecte: țânțari, muște, purici, gândaci, altele - în subsol/ în apartamente.

Animale de companie: câini, pisici, păsări, reptile, pești, altele.

Alte animale din proximitatea blocului: șobolani, pisici, câini, păsări.

Ce deranjează la acestea: zgomotul, agresivitatea, pagubele produse, deșeurile, altele.

Principalele probleme legate de insecte sunt reprezentate de țânțari - 70%, muște -20% și gândaci 12%. 20% din respondenți au animale de companie în casă (câini, pisici, păsări).

Cu privire la alte animale din proximitatea blocului, câinii sunt cei care deranjează prin zgomot și agresivitate (80%).

IX. Habitat extern

Vecinătăți: rezidențial, prestări-servicii, comercial, spațiu viran, spațiu de depozitare, spațiu industrial, altele.

Probleme legate de zgomot: da/ nu/ sursa / Frecvența (zilnic, noaptea, la sfârșit de săptămână).

Zgomotele percepute: autovehicule, lătratul câinilor, zgomotele de la vecini, altele.

Probleme legate de calitatea necorespunzătoare a aerului: da/ nu/ cauze (arderea deșeurilor, unități industriale, mașini, altele) (zilnic, noaptea, la sfârșit de săptămână).

Probleme legate de mirosuri neplăcute: da/ nu/ cauze

Accesibilitatea locuinței (calitatea drumurilor de acces în diferite anotimpuri): a) bună, b) proastă, c) foarte proastă.

Prezența unor surse de iluminare deranjante: da/ nu.

Prezența unor funcții care generează discomfort (baruri, restaurante): da/ nu.

Securitatea zonei: a) grad de infracționalitate ridicat, b) accidente rutiere, c) risc de incendii, d) animale nesupravegheate, e) focare de infecție, f) depozite necontrolate de deșeuri.

Principalele parcuri accesibile:

Toți respondenții au în vecinătate zonă rezidențială și comercială, și 90% au probleme legate de zgomote de la autovehicule și lătratul câinilor - cu o frecvență zilnică. 15% au probleme legate de mirosuri neplăcute, în 20% din cazuri există surse de lumină deranjante, accesibilitatea locuinței este de cele mai multe ori bună. 25% din locuințe nu au un parc în apropiere.

Sincronizarea deficiențelor înregistrate și desemnarea “sindromului clădirilor bolnave” pentru municipiul Craiova

Caracteristicile factorilor de influență permanenți și sezonieri

În cazul municipiului Craiova se detașează ca *factori de influență permanenți și sezonieri* ai calității aerului interior caracteristicile tehnice ale imobilului (materiale de construcție, mărimea și compartimentarea spațiului de locuit, modul de relaționare cu mediul exterior, finisaje), sistemele de mentenanță ale clădirii, încărcarea cu persoane a locuințelor și caracteristicile mediului extern.

a. *Caracteristicile tehnice ale construcției.* Materialele de construcție utilizate sunt importante din punct de vedere al conținutului de substanțe chimice toxice sau cu potențial de

iradiere, dar și din punct de vedere al capacității lor de a realiza o relație sănătoasă cu mediul extern. (Spaul, 1994) În municipiul Craiova, clădirile analizate sunt realizate în principal din prefabricate din beton (57 %), cărămidă (14 %), beton și cărămidă (5%), și beton și BCA (24 %). Importante pentru calitatea mediului intern sunt și materialele utilizate pentru izolare, tâmplărie interioară, finisaje ori decorare. (Spaul, 1994) În municipiul Craiova, ponderea locuințelor care au pereții acoperiți cu vopseluri lavabile pentru pereții locuinței este de circa 80 %, pentru locuințele în care s-au realizat reparații capitale în ultimii 10 ani. În cazul locuințelor reabilitate cu mai mult de 10 ani în urmă se observă că ponderea utilizării finisajelor de tip calciu, mică ori humă este mai ridicată, problemele legate de pulberile în suspensie fiind mai severe.

Mărimea locuinței este un indicator important pentru aprecierea calității aerului. (WHO, 2006) În cazul municipiului Craiova, mărimea medie a locuințelor analizate este de 55,18 m² în condițiile în care înălțimea camerelor este în medie de 2,6 m.

b. *Funcționalitatea sistemelor de mentenanță ale clădirii* (sisteme de ventilație, serviciile de salubritate, sisteme de climatizare, canalizare).

În cazul municipiului Craiova, în 60% dintre situații, ventilarea se face exclusiv prin intermediul ferestrelor, frecvența medie fiind de 2,34 deschideri pe zi per locuință, iar 40% din locuințe au aer condiționat. Deși în cele mai multe situații, ventilarea prin intermediul ferestrelor aduce din exterior noxe noi (în special cele specifice traficului ori arderii combustibililor solizi la locuințele de tip P, P+1), ea este preferată de către majoritatea rezidenților pentru că este cea mai simplă și mai puțin costisitoare. Peste 70 % din persoanele chestionate susțin că sistemele de ventilare ale imobilului au fost dezafectate ori sunt înfundate/astupate, iar 25 % nu știu despre existența lor, ceea ce explică problemele care apar în mediul intern la nivelul calității aerului (excesul de umiditate în aer, eliminarea mirosurilor din băi etc.).

c. *Încărcarea cu persoane a locuințelor*. Intensitatea problemelor generate de procesele metabolice la nivelul calității aerului se apreciază în funcție de numărul de persoane într-o locuință (media de 3 în locuințele analizate din municipiul Craiova) și pe cameră (0,66) și timpul mediu de ședere în locuință. Media șederii în locuință a rezidenților din municipiul Craiova este de circa 14,3 ore - cu variații importante între diferite categorii profesionale și grupe de vârstă.

Caracteristicile factorilor de influență conjuncturali

Modul de funcționare al instalațiilor interioare, salubritatea locuințelor, activitățile desfășurate în mediul interior (utilizarea aparatelor electrocasnice, fumat, activități profesionale), materialele depozitate în locuință (substanțe chimice, agenți alergeni, alimente, medicamente etc.), decorațiunile interioare (covoare, instalații de iluminat, perdele, plante ornamentale) ori riscurile externe (de exemplu, accidente tehnologice) sunt câteva exemple de *factori de influență conjuncturali*. (EPA, 1991)

Aparatele electrocasnice sunt responsabile de încărcarea cu oxizi de azot, pulberi în suspensie, monoxid de carbon, agenți de răcire (amoniac, freon) și dioxid de carbon. (Gardner, 2009) Ele prezintă o diversitate foarte mare în cadrul locuințelor, fiind repartizate în majoritatea camerelor, având însă timp de funcționare foarte variabil. Gradul de înzestrare în locuințele analizate este de 120% pentru frigider, 100% pentru aragaze, 95,3% pentru mașini de spălat, 185% pentru televizoare, 120% pentru calculatoare, 57% pentru cuptoare cu microunde și 100% pentru aspiratoare. Dintre activitățile cu influența cea mai ridicată asupra calității aerului interior enumerăm fumatul (40 % din locuințele analizate), prepararea

hranei (93 %), activitățile de igienizare-curățenie (frecvența de 1,6 ori pe săptămână) și combaterea dăunătorilor (1,4 ori pe an).

Factorii care influențează calitatea aerului interior sunt foarte complecși. (WHO, 2006) Unii dintre aceștia sunt controlabili sau determinabili, alții sunt extrem de variabili și depind de diferite conjuncturi. Ponderea lor în influențarea calității aerului interior nu este fixă, în sensul că în două momente diferite în situații relativ asemănătoare acțiunea lor poate fi extrem de diferită. (EPA, 1991) Pe termen lung, importanța *factorilor de influență permanenți și sezonieri* este definitorie în apariția unei anumite calități a aerului, ponderea substanțelor generate de aceștia în aerul interior fiind estimată la 73 %. (EPA, 1991) În municipiul Craiova raportul este echilibrat între factorii permanenți și cei conjuncturali, datorită diversității mai ridicate a activităților care se desfășoară în locuințe, relației mai strânse între diferite locuințe care se află într-un imobil (accentuată de modificările realizate în structura tehnică a clădirii) și variabilității funcțiilor din exteriorul spațiului de locuit. Se estimează că aportul factorilor permanenți în determinarea calității aerului interior din locuințele din municipiul Craiova variază între 50-75%, cu valori ceva mai mici în cazul locuințelor individuale.

La această situație, ușor atipică, s-a ajuns datorită schimbărilor actuale de mediu, tendinței de îmbătrânire a infrastructurii urbane, inserțiilor realizate în locuințe și modelelor necorespunzătoare de comportament în spațiile de locuit.

Tendința de degradare a calității aerului din municipiul Craiova este o realitate a ultimilor ani, determinată de creșterea agresivității surselor de degradare a mediului și de reducerea semnificativă a suprafețelor oxigenante. (Pătroescu, 2003-2004) Proiecția în calitatea aerului interior este accentuată de apropierea surselor de degradare de spațiile de locuit, reprezentative în acest sens fiind benzinăriile, spațiile mari, comerciale și de depozitare, multitudinea și mărimea parcarilor supraterane etc. (Ioja, 2008)

Îmbătrânirea infrastructurii urbane înseamnă și o funcționare mai puțin eficientă a rețelelor tehnico-edilitare. (Lindavall, 1992) La cele mai multe locuințe individuale construite înainte de 1966, transformate prin închiriere în spații de locuire colectivă (Suditu, 2005), un aport important de noxe în aerul interior este adus de sistemul de evacuare a apelor uzate care funcționează necorespunzător. De asemenea, la locuințele individuale cu sistem propriu de producere a energiei termice, vechimea construcției înseamnă de obicei și o eficiență mai redusă în eliminarea noxelor din arderea combustibililor, ce generează creșteri substanțiale ale concentrațiilor de gaze de ardere. (ONU, 2001)

O problemă de mare actualitate în spațiile rezidențiale colective este legată de tendința de dezafectare a sistemelor de aerisire centralizate prin lucrările interioare de reamenajare. Din acest motiv, sistemele de ventilare nu au rolul de a scoate noxele din interior spre exterior, ci de a reloca noxele dintr-o locuință în alta. Astfel, sistemul clasic de ventilare prin intermediul ferestrelor, rămâne singurul operațional, deși eficiența acestuia nu este foarte ridicată, calitatea aerului din exterior fiind nesatisfăcătoare. (ARPMB, 2009)

Un fapt observat pe perioada cercetărilor este că toaletele secundare transformate în debarale (depozitarea diferitelor produse textile, de pielărie, încălțăminte, detergent, produse de igienizare sau aparate electrocasnice), precum și în alte spații din interiorul locuințelor în care se depozitează diferite produse chimice, apar probleme legate de *încărcarea excesivă* cu *compuși organici volatili, pulberi în suspensie, amoniac, oxizi de azot și hidrogen sulfurat*. Aceste noxe se transferă în camerele din spațiul de locuit, dar și în locuințele situate la etajele superioare din imobil.

Izolarea termică a imobilelor (80 % din locuințele analizate au geam termopan) îmbunătățește regimul termic interior, dar în același timp agravează problemele legate de

calitatea aerului interior, în contextul în care nu au fost gândite sisteme de aerisire ori de filtrare a aerului care să compenseze schimbările în circulația curenților de aer între interiorul și exteriorul locuințelor. Problemele generate sunt legate de acumularea noxelor, dar și de îmbunătățirea condițiilor pentru ca acestea să dezvolte efecte sinergice (creșterea temperaturii și umidității aerului, diminuarea circulației aerului). De altfel, s-au evidențiat valori mai ridicate ale concentrațiilor de noxe din aerul interior în cazul locuințelor izolate termic în comparație cu celelalte.

Modele de comportament sunt acelea care contribuie la o creștere semnificativă a ponderii factorilor conjuncturali în influențarea calității aerului interior. Fumatul, folosirea încălțăminte de stradă în camerele de odihnă, utilizarea aparatelor electrice și electrocasnice în timpul perioadei de odihnă, folosirea frecventă a substanțelor chimice pentru curățare, odorizarea prin aerosoli a aerului interior ori numărul ridicat de animale de companie se constituie în factori conjuncturali semnificativi în bilanțul calității aerului interior din locuințele municipiului Craiova.

Astfel, concentrațiile noxelor în aerul interior din locuințele municipiului Craiova înregistrează depășiri frecvente ale limitelor maxime recomandate pentru compușii organici volatili, dioxid de carbon și pulberi în suspensie. Rezultatele obținute în urma sondajului încadrează cele mai multe dintre locuințele evaluate în categoria *clădirilor bolnave*, în care calitatea aerului interior este necorespunzătoare și poate genera rezidenților probleme de sănătate. (Lindavall, 1992; Kostianen, 1995; WHO, 2000)

Extinderea semnificativă a spațiilor rezidențiale cu „*clădiri bolnave*”, ineficiente economic, ecologic și/sau sanitar, în contextul schimbărilor actuale de mediu, impune o abordare mai atentă a problemelor ce țin de managementul calității aerului în spațiile rezidențiale din municipiul Craiova. Acest lucru este necesar întrucât la nivelul rezidenților starea de sănătate se degradează (crește incidența bolilor caracteristice clădirilor bolnave, în special respiratorii, cardiovasculare și nervoase), costurile de locuire cresc (pentru curățarea locuinței și a obiectelor de vestimentație, eliminarea mirosurilor neplăcute, introducerea unor echipamente și plante decorative cu rol în a ameliora condițiile mediului intern, managementul dăunătorilor, reparații generale, pentru menținerea unui microclimat intern favorabil etc.) și productivitatea muncii scade semnificativ. (EPA, 1991; WHO, 2006)

Problemele legate de calitatea aerului interior sunt dificil de gestionat, în contextul în care persoanele care petrec cel mai mult timp în locuințe fac parte din categoriile sensibile, reprezentate de copii, bătrâni și bolnavi cronic. De asemenea, ținând cont de faptul că cea mai mare parte a locuințelor sunt situate în imobile colective, rezolvarea problemelor de calitate a aerului interior impune o abordare concertată. Aceasta presupune, în primul rând, creșterea nivelului de conștientizare a populației față de comportamentele care pot genera creșteri ale concentrației noxelor în interiorul locuințelor, iar mai apoi dezvoltarea de măsuri tehnice de eficientizare a eliminării ori fixării noxelor.

BIBLIOGRAFIE

- Badea, L., Ghenovici, Alexandra** (1974) – *Județul Dolj – Monografie*, Edit. Academiei, București
- Bălțeanu, D., Șerban, Mihaela** (2005), *Modificările globale ale mediului. O evaluare interdisciplinară a incertitudinilor*, Edit. Coresi, București
- Bărbulescu, Adriana** (2007), *Metode și mijloace de conștientizare a stării de sanogeneză a unui ecosistem urban*, teză de doctorat, Universitatea din București

- Franz, D., Johnson, L.** (2007), *Protecting Buildings Occupants and Operations from the Biological and Chemical Airborne Threats: A Framework for Decisions*, National Academy of Sciences, Washington
- Iojă, C.** (2008), *Mijloace și tehnici de evaluare a calității mediului în aria metropolitană a Municipiului București*, Edit. Universității din București, București
- Kjaergaard, S.** (1991), *Assessment methods and causes of eye irritation in humans in indoor environment*, in H. Knoppel și P. Wolkoff (eds) *Chemical, Microbiological, Health and Comfort Aspects of Indoor Air Quality*, Kluwer Academic Press, London
- Lindvall, T.** (1992), *The Sick Building Syndrome - Overview and Frontiers*, in H. Knoppel și P. Wolkoff (eds) *Chemical, Microbiological, Health and Comfort Aspects of Indoor Air Quality*, Kluwer Academic Press, London
- Marinescu, I.** (2006), *Disfuncționalitățile mediului urban. Studiu de caz - municipiul Craiova*, Edit. Universitaria, Craiova
- Oahn, N.T.K., Heng, Y.T.** (2005), *Indoor air quality control*, in Wang L., Pereira N., Hung Y., (eds.), *Advanced Air and Noise Pollution Control*, Humana Press, New Jersey
- Pătroescu, Maria, Iojă, C., Necșuliu, R., Brăilescu, C.** (2003-2004), *The quality of oxygenating surfaces. The green areas of Bucharest. A case studies*, Revue Roumaine de Geographie, Edit. Academiei Romane, București
- Rey, Violette, Ianoș, L, Groza, O., Pătroescu, Maria** (2007), *Atlas de la Roumanie*, RECLUS, Montpellier
- Spaul, AW.** (1994), *Building-related factors to consider in indoor air quality evaluations*, *The Journal of Allergy and Clinical Immunology*, 94 (2),
- Suditu, B.** (2005), *Mobilitatea rezidențială în municipiul București*, teză de doctorat, Universitatea din București
- Wallace, L.A., Pellizzani, E., Leaderer, B., Zelon, H., Sheldon, L.** (1987), *Emissions of Volatile Organic Compounds from Buildin Materials and Consumer Products*, *Atmospheric Environment*, 21(2),
- Wolkoff, P., Kjaergaard, S.K.** (2007), *The dichotomy of relative humidity on indoor air quality*, *Environment International*, 33,
- *** (1997), *Craiova - Pagini de istorie si civilizatie - vol I Alimentarea cu apa*, Edit. Aius, Craiova
- *****ARPMB** (2009), *Raportul stării mediului în Regiunea de Dezvoltare București-Ilfov*, Agenda Regională de Protecție a Mediului București, București
- *****CCMESI** (1992), *Evaluarea metodologiei de apreciere a gradului de favorabilitate a factorilor fizico-geografici pentru dezvoltarea durabilă a așezărilor umane*. CCMESI - Raport de cercetare Științifică, București
- *****EPA** (1991), *Building Air Quality - A Guide for Building Owners and Facility Managers*, US Environmental Protection Agency, Washington
- *****ONU** (2001), *Declaration on Cities and Other Human Settlements in the New Millennium*, Organizația Națiunilor Unite, Geneva
- *****WHO** (2000), *The Right to Healthy Indoor Air. EUR/00/5020494*, World Health Organization, Regional Office for Europe, Copenhagen
- *****WHO** (2006), *Development of WHO Guidelines for Indoor Air Quality*, Report for Working Group Meetings, Bonn

MANAGEMENTUL ARIILOR NATURALE PROTEJATE DIN ROMÂNIA

STUDIU DE CAZ - POIANA BUJORULUI DIN PĂDUREA PLENIȚA

THE MANAGEMENT OF PROTECTED NATURAL AREAS FROM ROMANIA. CASE STUDY - POIANA BUJORULUI (PEONY GLADE) FROM PLENIȚA FOREST

Ionica GAVRILĂ

Rezumat: Fiind străbătută de paralela de 45° lat. N și meridianul de 25° long. E, România este o țară cu un climat temperat continental cu influențe estice, vestice, nordice și sudice. Datorită scăderii semnificative a suprafețelor împădurite din țară (în prezent 26% din suprafața țării este acoperită cu păduri - Regia Națională a Pădurilor-Romsilva) și totodată a speciilor de plante și animale considerate endemice, Emil Racoviță, organizează primul congres al naturaliștilor din România în anul 1928. De-a lungul secolului precedent, realizarea unui management activ al ariilor naturale a avut de cele mai multe ori de suferit, cu această problemă confruntându-se și azi multe arii naturale protejate.

În lucrarea de față am ales să detaliez planurile de management și stadiul lor de funcționare a două arii naturale protejate, una declarată rezervație – Rezervația Naturală Poiana Bujorului din Pădurea Plenița, jud. Dolj, cealaltă declarată parc natural – Parcul natural Comana din jud. Giurgiu.

Cuvinte cheie: *management, arii naturale protejate, Poiana Bujorului din Pădurea Plenița, Parcul Natural Comana.*

Abstract: As it is crossed by the parallel of 45° N latitude and the meridian of 25° E longitude, Romania is a country characterized by a temperate continental climate, with eastern, western, northern, and southern influences. As the country surface covered by forests greatly decreased (presently, only 26% of the country surface is covered by forests – National Forest Directorate – Romsilva), as well as the number of plant and animal species considered endemic, Emil Racoviță, organized the first congress of the naturalists from Romania in 1928. During the last century, it was quite difficult to achieve an active management of natural areas, situation that is frequently noticed even today.

The present paper aims at rendering the management plans and the stage of functionality of two protected natural areas, one of them declared reserve – Poiana Bujorului (Peony Glade) Natural Reserve from Plenița Forest, Dolj County, and the other declared natural park – Comana Natural Park from Giurgiu County.

Key words: *management, protected natural areas, Peony Glade, Plenița Forest, Comana Natural Park.*

Introducere

Datorită poziției geografice, climei, solurilor, rețelelor hidrografice, vegetației și faunei, România prezintă un capital natural deosebit. Influențele climatice și-au pus amprenta asupra florei și faunei, astfel că din cele 11 zone biogeografice câte se întâlnesc pe teritoriul Europei (*alpină, anatolică, arctică, atlantică, pontică, boreală, continentală, macaroneziană, mediteraneană, panonică, stepică Fig.1*), România este singura țară în care se regăsesc 5 dintre acestea. Cea mai mare pondere o are *regiunea continentală* - 53%, fiind urmată de *regiunea alpină* - 23%, *regiunii stepice* îi revine o pondere de 17%, *regiunea panonică* însumează 6%, cea mai mică influență de pe teritoriul României având-o *regiunea pontică* cu doar 1% (*Fig. 2*). (Doniță et al., 2005).

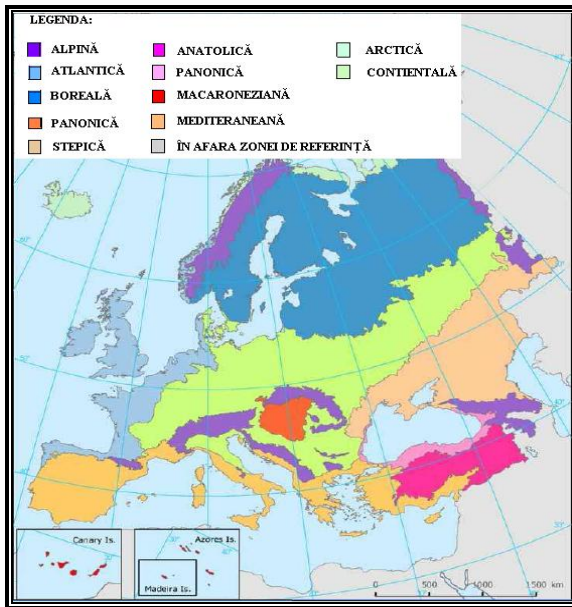

Fig.1 Regiunile biogeografice ale Europei (Prelucrat după European Topic Centre on Nature Protection and Biodiversity, 2005)

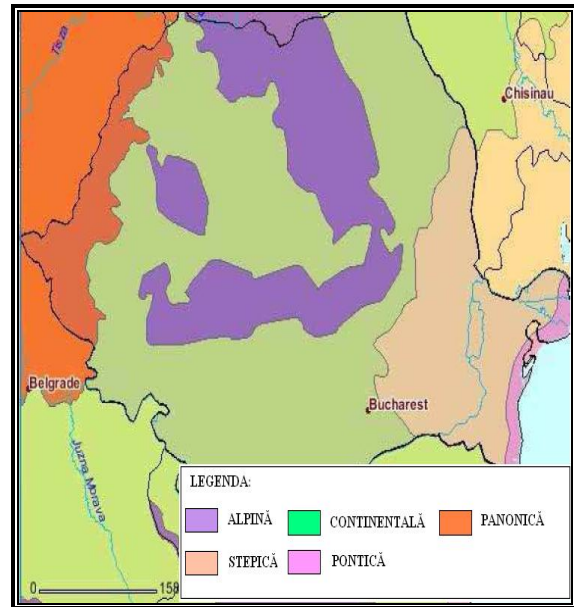

Fig.2 Regiunile biogeografice ale României (Prelucrat după European Topic Centre on Nature Protection and Biodiversity, 2005)

Această diversitate a fost susținută de factori de origine demografică și economică în principal. Relativa stabilitate a populației din ultimele decenii, lipsa mecanizării în sectorul forestier, la care se adaugă o slabă dezvoltare economică, au contribuit la o exploatare mai redusă a resurselor decât în majoritatea altor regiuni din Europa. Totuși, valoarea capitalului natural al României a impus în timp luarea unor măsuri de protecție pentru conservarea durabilă a speciilor și habitatelor.

Debutul aplicării măsurilor de protecție a ariilor protejate în România a avut loc în perioada interbelică, mai exact în anul 1928 când, la Cluj, a avut loc primul congres al naturaliștilor din România, unde la propunerea lui Emil Racoviță a fost adoptată o hotărâre privind elaborarea legii referitoare la protecția naturii în România. În aceeași perioadă se înființează "Comisiunea Monumentelor naturii", apoi sunt declarate prin lege primele monumente ale naturii în 1931 (floarea de colț și nufărul termal) și primul parc național în 1935 (Parcul Național Retezat).

În perioada postbelică, odată cu instaurarea regimului comunist în România, nu au mai fost adoptate noi măsuri de protecție a naturii, toate bazându-se pe eforturile depuse în perioada anterioară de către Al. Borza și Emil Racoviță. În această perioadă, numărul ariilor protejate a crescut, însă măsurile de protecție se rezumau numai la declararea lor pe hârtie, motivul fiind patriotismul local și, aproape deloc, la administrarea acestora și la conștientizarea nevoii de conservare. Tot acum s-au produs și primele recunoașteri internaționale ale valorii ariilor protejate românești, când în 1979, Retezatul și Pietrosul Rodnei au fost recunoscute ca Rezervații ale Biosferei sub auspiciile programului UNESCO - Man and Biosphere (MAB). Dar nici măcar aceasta recunoaștere internațională nu a condus la o administrare a acestor arii protejate.

După 1990 se aștepta o mare schimbare pe toate planurile și o mai bună organizare în ceea ce privește realizarea unei rețele naționale a ariilor protejate care să acopere întreaga diversitate a ecosistemelor la nivelul țării, dar și adoptarea unor măsuri concrete în plan legislativ și instituțional care să asigure un management eficient al ariilor protejate. Însă,

chiar și în prezent există arii protejate declarate doar pe hârtie, arii protejate distruse care încă mai figurează ca existente sau arii protejate cu un management inactiv sau inadecvat.

În prezent, Rețeaua Națională de Arii Protejate din România include un număr de 579 de arii protejate, (între care 13 parcuri naționale) ce reprezintă 4,8% din teritoriul României (1.140.590 ha).

Tabelul nr. 1 – Categoriile de arii naturale protejate

SPECIFICAȚIE	SUPRAFAȚA(ha)	PONDERE
Suprafața totală a ariilor naturale protejate	1.234.608,12	100%
Rezervații științifice, rezervații naturale și monumente ale naturii	102.433,32	8%
Parcuri naționale, naturale și rezervații ale biosferei	1.132.174,80	92%
Din care:		
Rezervația Biosferei Delta Dunării	580.000,00	47%
Celelalte parcuri naționale și naturale	552.174,80	45%

(Sursa: Date furnizate de MAPM)

Regimul ariilor naturale protejate de interes național este legiferat în România printr-o serie de acte normative și anume: **Legea 5/2000** privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – secțiunea a III-a – zonele protejate, completată de **Hotărârile de Guvern nr. 2151/2004, 1581/2005, 1143/2007** privind instituirea de noi arii naturale protejate, **Hotărârea de Guvern 230/2003** privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale, **Ordinul Ministerului Mediului nr.552/2003** privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, **Ordonanța de Urgență nr.57/2007** privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice (www.anpm.ro). Acestea sunt în număr de 5 corespunzând celor 5 categorii IUCN (Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii) – *Tabelul nr. 2.*

Tabelul nr. 2 – Denumirea ariilor naturale de interes național și categoriile IUCN

Arii gospodărite în special pentru	Denumire	Categorie
protecție strictă	rezervație științifică	I
conservarea ecosistemelor și recreere	parc național	II
conservarea trăsăturilor naturale specifice	monument al naturii	III
conservare prin management activ	rezervație naturală	IV
conservare și recreere	parc natural	V

(Sursa: www.pronatura.ro)

Metode și date

În continuare voi analiza în detaliu Rezervația Naturală Poiana Bujorului din Pădurea Plenița începând cu localizarea ariei, prezentarea speciilor de interes comunitar din cadrul acesteia și numărul lor și voi încheia printr-o comparație a acesteia cu o altă arie naturală protejată.

Pădurea Plenița este situată în nord - vestul județului Dolj, la o distanță de aproximativ 60 de km de reședința județului, municipiul Craiova, la contactul dintre Piemontul Bălăciței și Câmpia Olteniei. Pădurea se află pe linia centrală a județului, Plenița-Segarcea-Apele Vii, limita de nord a pădurilor de cer și gârniță, ocupând suprafețe mai întinse în triunghiul Craiova-Segarcea-Perișor. Aceste păduri sunt, fie cerato-gârnițe, uneori în amestec cu stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*) și stejar pufos (*Quercus pubescens*) indicând o trecere către silvostepă, fie cerete pure. Suprafețele poienite sunt acoperite cu asociații de *Festuca sulcata*, *Festuca vallesiaca*, *Andropogon ischaemum*, *Chrysopogon gryllus*.

Pădurea Plenița are o suprafață de 854 ha, din care 50 ha sunt reprezentate de Rezervația Naturală Poiana Bujorului și se află în administrarea Direcției Silvice Dolj. În prezent, terenul pe care se găsește Rezervația Naturală Poiana Bujorului (R.N.P.B.) din Pădurea Plenița este proprietate de stat.

Gospodărirea fondului forestier se face în baza amenajamentelor silvice, în vecinătatea acestei rezervații aflându-se așezări omenești, cele mai apropiate fiind: Verbicioara, Verbița, Caraula, Orodel, Plenița, Unirea, Dârvari, Castele Traiane, Oprișoru (Fig. 3). Majoritatea familiilor au ca principală sursă de venit activitățile agricole, deținând teren agricol sau animale domestice, creșterea animalelor fiind o îndeletnicire semnificativă.

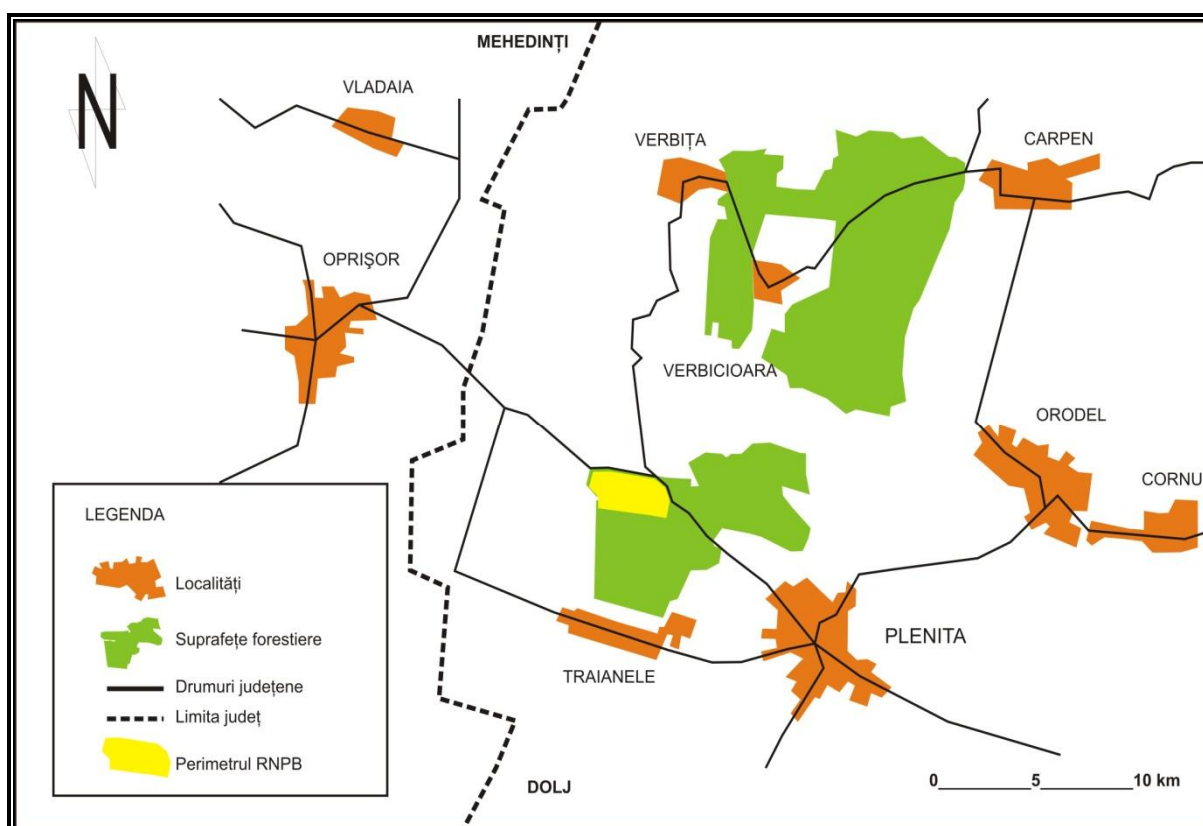

Fig. 3 Localizarea sitului în raport cu sistemul de localități județean și regional

Din punct de vedere morfologic, Pădurea Plenița se află în extremitatea sudică a Piemontului Getic, în subunitatea cunoscută sub numele de Câmpia Înaltă a Bălăciței. (Coteț, 1973). Caracterul general este cel al unui relief de platformă plană (220-219 m), coborând ușor dar continuu spre sud, unde se află contactul zonei cu o altă mare unitate morfologică, numită Platforma Oltenescă care are o altitudine de 150-160 m. (Roșu, 1980) În zona Poiana Bujorului altitudinea absoluta oscilează între 217, 2 m la Gâng și 209, 2 m la dâmbul Bărbuceanu.

Din punct de vedere climatic, zona se încadrează în tipul climatului de câmpie cu temperaturi medii anuale de 10-11°C, precipitații medii cuprinse între 450-550 mm/anual, vânturile dominante fiind cele din vest și est.

Conform studiilor de fezabilitate realizate de Centrul de Cercetare a Mediului și Valorificarea Durabilă a Resurselor (C.C.M.V.D.R.), în cadrul Poienii Bujorului, populația cu cel mai mare număr de specii de interes comunitar îi revine gârniței (*Quercus frainetto*) cu aproximativ 2000 de exemplare, urmat îndeaproape de cer (*Quercus cerris*) – cca.1800 exemplare, cu mai puțin de 1000 de exemplare se înscrie specia stejarului pufos (*Quercus pubescens*), stejar (*Quercus robur*), arțar tătăresc (*Acer tataricum*), iar cu numai 100 de exemplare se găsește frasinul (*Fraxinus excelsior*). Toate aceste specii au o stare de conservare nefavorabilă stabilită în urma aplicării metodei semaforului și se găsesc în Anexa Directive Habitare din cadrul Rețelei Ecologice Natura 2000. (Tabelul nr. 3)

Pentru a stabili nivelul la care se află R.N.P.B. în ceea ce privește gradul de amenajare, întreținere și desfășurare a activităților în cadrul acesteia, voi încerca să o compar cu Parcul Natural Comana din județul Giurgiu.

Am ales aceste două arii naturale din doua motive: ambele se întâlnesc în zonă de câmpie: prima la contactul dintre Câmpia Română cu Câmpia Înaltă a Bălăciței (Coteț, 1973), subdiviziune a Podișului Getic, cealaltă se găsește în Câmpia de Tranziție a Bucureștiului, subdiviziune numită Câmpia Găvanu-Burdea, iar cel de-al doilea motiv pentru care am ales aceste arii protejate este acela că în ambele este protejată specia bujorului românesc (*Paeonia peregrina var. romanica*).

Diferența mare între cele două arii apare atunci când este adus în discuție planul de management inactiv pentru Poiana Bujorului din Pădurea Plenița și planul de management bine pus la punct în cazul Parcului Natural Comana.

Parcul Natural Comana a fost constituit prin Hotărârea de Guvern nr. 2151 din 2004 în baza documentației elaborate de către Institutul de Biologie al Academiei Române având o suprafață de aproximativ treizeci de ori mai mare decât Pădurea Plenița. Acesta include pădure, teren arabil, așezări umane, pășuni, râuri și bălți. În Parcul Natural Comana sunt recunoscute în prezent trei arii naturale cu statut de protecție și anume: prima este Oloaga Grădinari cu o suprafață de 249,4 ha, delimitată pentru protejarea speciei *Ruscus aculeatus* și a habitatului forestier, a doua arie este Padina Tătarului cu o suprafață de 231,4,4 ha, desemnată pentru protejarea speciei *Paeonia peregrina var. romanica*, iar cea de-a treia arie protejată este Balta Comana care se întinde pe o suprafață de 1206,4 ha, habitat caracteristic pentru păsările acvatic.

Multitudinea posibilităților de recreere pe care le oferă parcul: locuri de cazare, amenajări turistice – plimbări cu barca, închirieri caiac, închirieri foisor, loc de campare, parcări amenajate, practicarea pescuitului sportiv, practicarea vânătorii organizate (pentru toate perceându-se taxe), puncte de belvedere, organizarea Sărbătorii câmpenești a Bujorului, atrag un număr mare de vizitatori. Conform estimărilor realizate de Administrația Parcului Natural Comana în decursul anului 2008 se apreciază că numărul persoanelor care au vizitat parcul, beneficiind de oaza de liniste și aer curat, a fost de aproximativ 20.000.

Tabelul nr. 3 – Ponderea speciilor de interes comunitar din Poiana Bujorului

Denumirea științifică	Anexa Directivei Habitate	Mărimea populației	Starea de conservare
<i>Quercus frainetto</i>	A 2	Cca. 2000 ex.	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Quercus cerris</i>	A 2	Cca. 1800 ex	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Quercus pubescens</i>	A 2	Cca. 800 ex	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Quercus pedunculiflora</i>	A 2	Cca. 500 ex	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Quercus robur</i>	A 2	Cca. 700 ex	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Acer tataricum</i>	A 2	Cca. 150 ex	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Fraxinus excelsior</i>	A 2	Cca. 100 ex	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Paeonia peregrina</i> <i>var. Romanica</i>	A 3.b.	1.850.000 exemplare	Nefavorabilă/total neadecvată
<i>Campanula persicifolia</i> (clopoțelul albastru)	A 3.b.	Date fiabile insuficiente sau inexistente	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Prunella vulgare</i> (busuioc de câmp)	A 4.b.	Date fiabile insuficiente sau inexistente	Nefavorabilă/neadecvată
<i>Galium verum</i> (sânzienele)	A 3.b.	Date fiabile insuficiente sau inexistente	Nefavorabilă/neadecvată

(Sursa: Studiu de fezabilitate Rezervație Poiana Bujor)

De asemenea, un alt element important inclus în regulamentul ariilor protejate este marcarea căilor de acces în interiorul acestora, care, în cazul R.N.P.B este inexistent, accesul făcându-se pe un drum forestier nemarcat, iar în cazul P.N.C. accesul este marcat printr-un panou informativ (Fig. 4) și sediul administrativ al parcului (Fig. 5).

Foto.1 Panou informativ al Parcului Natural Comana

Foto.2 Sediul Parcului Natural Comana

Amenințările la care sunt supuse cele doua arii sunt atât de ordin natural: apariția fenomenului de aridizare, incendii, insecte, cât și de ordin antropic. Aflându-se într-o zonă de câmpie în care temperaturile în anotimpul cald depășesc frecvent 40°C, amenințările naturale enumerate anterior își fac frecvent apariția.

Conform datelor de pe site-ul Ministerului Mediului (www.mmediu.ro), la nivelul anului 2007, s-au înregistrat 478 de incendii și începuturi de incendii (Fig. 6 și 7) dintre care numai la Direcția Silvică Craiova s-au înregistrat 47.

Foto.3 Incendiu localizat în Parcul Natural Comana

Foto.4 Izbucniri de incendiu localizat în Parcul Natural Comana

(Sursa: www.comanaparc.ro)

O altă amenințare de tip natural prezentă în ambele arii protejate este reprezentată de insectele defloratoare. Suprafața totală infestată în anul 2007 de insecte defoliatoare, în păduri de stejari, plop, salcie și alte foioase, a fost de 472.823 ha. Din această suprafață 38.159 ha au fost incluse în zona de combatere și 434.664 ha în zona de supraveghere. Majoritatea pădurilor infestate au fost situate în zonele de câmpie, colinare și pre-montane din vestul nord – vestul țării, în zona colinară a Olteniei, în Lunca și Delta Dunării. (Sursa: www.mmediu.ro)

Combaterea defoliatorilor foioaselor s-a desfășurat în anul 2007 în perioada 18 aprilie – 10 mai, la Direcția Silvică Craiova efectuându-se pe o rază de 5.975 ha.

Din evaluările făcute pe teren de către membrii Ministerului Mediului, în pădurile tratate rezultă că în anul 2007 eficacitatea tratamentelor a fost foarte ridicată în toate arboretele și la toți dăunătorii combătuți, procentele de mortalitate a insectelor fiind cuprinse între 95 și 100%.

În ceea ce privește planul de management al P.N.C. acesta nu numai că respectă toți pașii care trebuie urmați în elaborarea unui plan eficient, dar este și activ și publicat pe site-ul parcului (www.comanaparc.ro). Parcul este apreciat ca fiind a doua Deltă a României, apropierea de București plasându-l pe primul loc, ca număr de vizitatori, din sudul țării.

Rezultate și discuții

Poiana Bujorului din Pădurea Plenița are statut de rezervație naturală conform deciziei Consiliului Județean Dolj 24/1994 și a fost declarată sit Natura 2000 conform legii 5/2000.

Trebuie menționat faptul că Poiana Bujorului a căpătat statutul de arie naturală protejată datorită prezenței în această poiană, în număr mare a exemplarelor din specia de bujor românesc (*Paeonia peregrina varianta romanica*); statutul de sit Natura 2000 căpătându-l datorită prezenței în această arie a trei habitate de interes comunitar și anume: Păduri stepice euro-siberiene de *Quercus spp.*, Păduri cu *Quercus frainetto* și Tufărișuri ponto-sarmatice cu porumbar (*Prunus spinosa*) și păducel (*Crataegus monogyna*).

Analizând situația Rezervației Naturale Poiana Bujorului, am identificat ca având trei puncte tari. Primul, și poate cel mai important, ar fi *cadrul fizico-geografic favorabil dezvoltării speciilor și habitatelor de interes comunitar specifice zonei biogeografice continentale*; Poiana Bujorului aflându-se într-un relief de câmpie cu altitudini de până la 200m, temperaturile medii anuale fiind cuprinse între 10-11,5°C resimțindu-se influențe submediteraneene, precipitațiile medii anuale oscilează între 450-550 mm/an, iar vegetația arboricolă este formată din cvercinee ceea ce reprezintă un adăpost pentru specia bujorului. Toți factorii geografici, climatici și pedologici corespund ecologiei speciilor de cer (*Quercus cerris*), gârniță (*Quercus frainetto*), stejar (*Quercus robur*), frasin (*Fraxinus excelsior*), bujor românesc (*Paeonia peregrina*), busuioc de câmp (*Prunella vulgaris*), clopoțelul albastru (*Campanula Persiciflora*), ș.a.

Datorită speciei de bujor românesc care înflorește în lunile mai-iunie, autoritățile locale organizează anual sărbătoarea câmpenească numită *Sărbătoarea bujorului*, făcând din această poiană o atracție turistică. Am catalogat acest eveniment ca fiind un alt punct tare al R.N.P.B., participanții la această sărbătoare câmpenească crescând simțitor de la an la an.

Lipsa unui plan de management activ, atrage tot ceea ce înseamnă buna desfășurare a activităților în cadrul ariei naturale. Astfel, lipsește o monitorizare a vizitatorilor care intră și ies din R.N.P.B, lipsește o pagină web care să informeze publicul cu privire la suprafața ariei, regulamentul ariei, date privind speciile protejate, numărul lor, factorii care le amenință existența, dar și factorii benefici pentru astfel de specii și habitate, statutul de conservare al ariei, activități permise și activități nepermise în cadrul ariei, modul de colectare a deșeurilor și nu în ultimul rând, sancțiunile aplicate în cazul încălcării regulamentului.

Tot mai mulți voluntari se implică anual, înaintea Sărbătorii Bujorului în amplasarea mesajelor informative cu privire la importanța unei astfel de arii naturale. Anul acesta (2010), Sărbătoarea Bujorului a avut loc pe data de 23 mai. Din observațiile făcute pe teren, un număr din ce în ce mai mare de voluntari ai diferitelor instituții din județ de tipul școlilor, grădinițelor, studenți ai Universității din Craiova, se implică în campania de informare și conștientizare a publicului. Din discuția cu profesorul de geografie al Școlii Generale cu clasele I-VIII din Plenița, am aflat că anual, elevii acestei școli realizează diferite materiale cu mesaje cât mai clare cu privire la comportamentul pe care trebuie să-l adoptăm într-o astfel de locație. (Fig. 8 și 9).

Foto.5 Elevii Școlii Generale din Plenița implicați în campania de informare a publicului

Foto.6 Mesaje informative cu privire la regulamentul din interiorul rezervației naturale

Așa cum am menționat mai sus, există un plan de management al Rezervației Naturale Poiana Bujorului, însă este încă la stadiul de proiect. Acesta a fost realizat de către Universitatea din Craiova în parteneriat cu Direcția Silvică Oltenia, Consiliul Local Plenița și Agenția Regională de Protecție a Mediului și a fost înaintat către Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu). Obiectivele proiectului sunt:

- stabilirea infrastructurii de vizitare a rezervației;
- realizarea sistemului de gestionare a deșeurilor;
- monitorizarea activităților din cadrul rezervației;

- mijloace de informare a publicului cu privire la existența unei astfel de rezervații în județul Dolj.

Factorii care amenință dezvoltarea durabilă a Rezervației Naturale Poiana Bujorului și a conservării speciilor și habitatelor din interiorul ei sunt atât de ordin natural, cât și antropic.

În cadrul **amenințărilor naturale** se înscriu: fenomenul de aridizare, izbucnirea incendiilor, invaziile insectelor.

Amenințările antropice constau în:

- exploatarea lemnului (datorită unei monitorizări inexistente a vizitatorilor și a activităților din cadrul rezervației se întâlnesc zone defrișate);
- comportamentul neadecvat al vizitatorilor (amplasarea deșeurilor în locuri neamenajate, aprinderea focului în spații neamenajate).

În ciuda tuturor mesajelor și îndemnurilor, cei care participă la sărbătoare, atât organizatorii, cât și vizitatorii, tratează cu indiferență eforturile voluntarilor - organizatorii prin amplasarea tiribombelor și a chioșcurilor în apropierea bujorilor (*Fig. 10 și 11*), fapt ce duce la periclitatea speciei, dar și amplasarea deșeurilor pe marginea drumurilor forestiere, contrar eforturilor depuse de voluntari pentru a improviza coșuri de gunoi. (*Fig. 12 și 13*)

Foto.7 și 8 Tiribombe și scenă instalate cu ocazia Sărbătorii Bujorului

Foto.9 Coșuri de gunoi improvizate

Foto.10 Deșeuri amplasate pe marginea drumurilor forestiere

Concluzii

Așa cum am menționat anterior, chiar de la începutul declarării ariilor naturale protejate în România acestea se aflau numai pe hârtie, fiind lipsite de administrație. Unele au reușit să se autoconserve, însă altele au fost distruse complet. Printre ariile protejate declarate doar pe hârtie se enumeră și Poiana Bujorului.

În prezent, pentru majoritatea ariilor protejate constituite în fond forestier, Romsilva, prin filialele teritoriale asigură managementul forestier, dar care doar în puține cazuri corespunde viziunii ecologilor. Pe lângă acesta, se observă că tot mai multe organizații neguvernamentale se ocupă de finanțarea proiectelor de amenajare a ariilor naturale, dar cu o lipsă de profesionalism.

Ne punem adesea întrebarea: Sunt în România speciile și habitatele apreciate și conservate la adevărata lor valoare? Răspunsul îl putem intui din criticile pe care le-a primit România la summitul pe probleme climatice de la Copenhaga, după ce experții ONU au ajuns la concluzia că țara noastră este singura din Uniunea Europeană care nu a tratat cu seriozitate problema zonelor protejate.

BIBLIOGRAFIE

- Bobîrnac B.**, (1995), *Monumente și rezervații ale naturii, obiective istorice și turistice din Oltenia*, Edit. Didactică și Pedagogică, București;
- Bobîrnac B., Popescu M., Cîrțu D.**, (1984), *Rezervații și monumente ale naturii din Oltenia*, Edit. Sport - Turism;
- Doniță N. și Colab.**, (2005), *Habitatele din România*, Edit. Tehnică Silvică, București;
- Coteț P.**, (1973), *Geografia României*, Edit. Didactică și Pedagogică, București;
- Roșu Al.**, (1980), *Geografia fizică a României*, Edit. Didactică și Pedagogică, București;
- ***, (2007), *Formularul Standard Natura 2000, SCI-uri*, Agenția Națională de Protecția Mediului;
- ***, *Studii și Amenajamente Silvice*, Direcția Silvică Dolj;
- ***, *Studiu de fezabilitate*, Centrul de Cercetare a Mediului și Valorificarea Durabilă a Resurselor ;
- ***, *Legislație de mediu*, Monitorul Oficial al României;
- *** <http://www.lifenatura2000.ro>
- *** <http://www.mmediu.ro>
- *** <http://www.ecomagazin.ro>
- *** <http://www.rosilva.ro>
- *** <http://www.comanaparc.ro>
- *** <http://www.anap.ro>
- *** <http://www.pronatura.ro>

ANALIZA MULTICRITERIALĂ A MEDIULUI REZIDENȚIAL DIN CARTIERUL CRAIOVIȚA NOUĂ

MULTICRITERIA ANALYSIS OF THE RESIDENTIAL ENVIRONMENT FROM CRAIOVIȚA NOUĂ DISTRICT

Elena Cristina ILIESCU

Rezumat: Scopul lucrării este de a realiza o analiză multicriterială a mediului rezidențial din cartierul Craiovița Nouă, din municipiul Craiova. Mediul urban al municipiului Craiova se detașează prin diversitatea și complexitatea problemelor de mediu pe care le generează, fapt ce impune o analiză integrală și prioritară la nivel local. În acest context, abordarea acestor aspecte s-a conturat cu privire specială asupra cartierului Craiovița Nouă.

Arealul studiat ocupă partea centrală a cartierului Craiovița Nouă, având o suprafață de 33,2 mii m². Este mărginit de artere de circulație rapidă, cu caracter orășenesc, în interiorul zonei pătrunzând numai străzi și/sau alei de interes local. Suprafața cartată are un nucleu de spațiu plantat, cu prelungiri până la arterele principale și secundare, în suprafață de 4977 m².

Obiectivele studiului surprind, în mare măsură, dezechilibrele dinamice care apar la nivelul ecosistemului urban prin înlocuirea peisajului natural, nu printr-o evoluție bio-ecologică de lungă durată, ci printr-o artificializare rapidă.

Cuvinte cheie : *ecosistem urban, disfuncționalități de mediu, mediu rezidențial, Craiovița Nouă*

Abstract: The aim of the paper is to achieve a multicriteria analysis of the residential environment of Craiovița Nouă district, from Craiova city. Craiova's urban environment emerges from the diversity and the complexity of environmental problems that generate, fact that requires a full and priority analysis at local level. In this context, the approach of these issues has specially outlined on the Craiovița Nouă district.

The study area occupies the central part of Craiovița Nouă district, with an area of 33.2 thousands sq m. It is limited by rapid thoroughfares, with urban character, the area being penetrated only by streets and/or alleys of local interest. The mapped surface has a core planted area, with extension to the main and secondary roads, totalizing 4,977 sq m.

The study objectives illustrate, largely, the dynamic imbalances that occur in the urban ecosystem by replacing the natural landscape, not by a bio-organic long-term evolution, but by a quick artificialization.

Key words: *urban ecosystem, environmental dysfunctions, residential environment, Craiovița Nouă*

Introducere

Protecția mediului înconjurător a devenit o necesitate ce s-a acutizat în paralel cu proliferarea și diversificarea surselor de poluare, provenite mai ales din activitățile antropice. Afectarea gravă (adesea iremediabilă) a unor ecosisteme terestre și acvatice - ca și a calității aerului - în numeroase zone, care s-au repercutat ulterior negativ asupra sănătății și dezvoltării sociale a oamenilor, a forțat gândirea tehnologică să-și pună probleme ecologice. Una dintre ele - poate cea mai importantă - constă în înțelegerea modului în care evoluează dinamica unui sistem natural perturbat prin introducerea unui factor fizic, chimic sau biotic, deoarece a cunoaște acest lucru înseamnă a se asigura o bună și eficientă protecție mediului, realizată prin păstrarea calităților sale și conservarea resurselor naturale, ceea ce se răsfrânge pozitiv asupra activităților economice și dezvoltării societății. (Puia et al, 2001)

Modificările peste limitele permise ale calităților solului, apelor și aerului, pe lângă faptul că pot provoca și pierderi de natură economică, aduc mai cu seamă prejudicii sănătății oamenilor și animalelor sau dezvoltării plantelor.

Analiza ecosistemului urban este susținută de ideea conform căreia orașul modern nu reprezintă doar centrul de locuințe, comerț, industrie și cultură, ci este un ecosistem viu, ale cărui componente naturale (spații verzi, cursuri de apă și alte zone de naturalitate) au în centru omul și activitățile socio-umane (Marinescu, 2006).

Asemenea multor orașe, și municipiul Craiova concentrează o serie de probleme de mediu, fiind necesar un studiu amplu la nivel local.

În cadrul acestui studiu au fost analizați câțiva parametri specifici, cum sunt : procentul de ocupare a teritoriului (POT); coeficientul de utilizare al terenului (CUT); factorul suprafață-biotop (FSB); indicele de intersecție rectangulară; suprafața terenului utilizat pentru transporturi. De asemenea, a fost studiată situația spațiilor verzi și distribuția teritorială a verdei urbane.

Obiectivele studiului surprind, în mare măsură, dezechilibrele dinamice care apar la nivelul ecosistemului urban prin înlocuirea peisajului natural, nu printr-o evoluție bio-ecologică de lungă durată, ci printr-o artificializare rapidă. (Bărbulescu, 2007)

Definirea ariei de studiu și scurt istoric

Cartierul Craiovița Nouă este localizat în partea de nord-vest a municipiului Craiova, fiind încadrat de b-dul Dacia, str. Constantin Brâncoveanu și Calea Severinului.

Arealul analizat este localizat în *partea centrală a cartierului*, fiind cuprins între 44°20' lat. N și 23°46' long. E. Este delimitat de strada George Enescu în partea de vest, Calea Tineretului spre nord, b-dul Olteniei în est și Aleea Arh. Duiliu Marcu în sud. (Fig. 1)

Suprafața totală a cartierului este de aproximativ 2936 mii m², iar arealul de analiză, cu o suprafață de 33,2 mii m², reprezintă circa 1,12% din suprafața totală a acestuia.

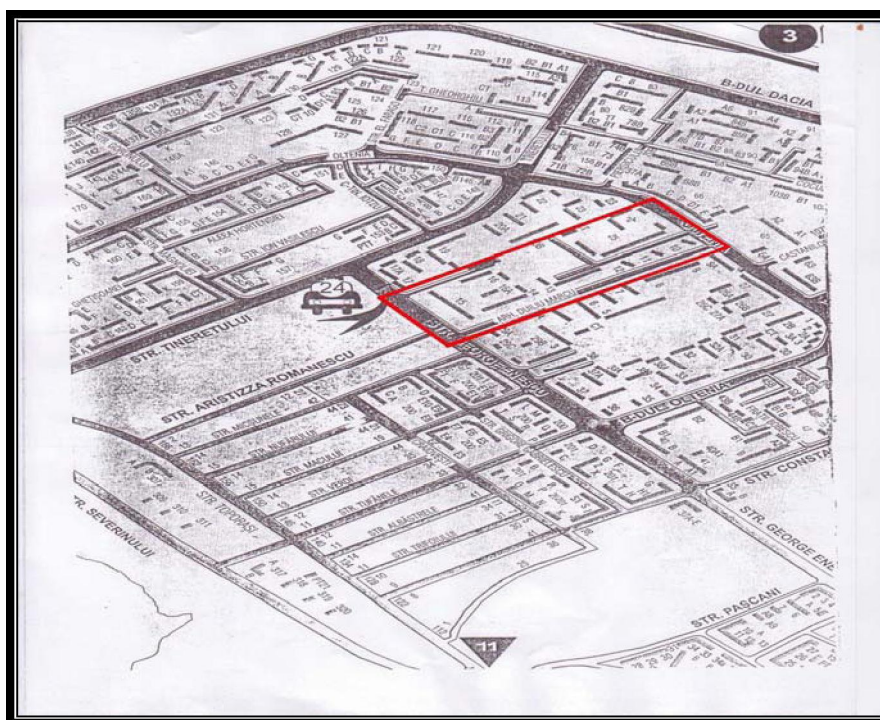

Fig. 1 Localizarea geografică a arealului analizat
(sursa : Primăria Municipiului Craiova – prelucrare)

Cartierul Craiovița Nouă făcea parte din comuna Craiovița (*Craiova* + suf. dim. - *ița*), înființată prin Legea administrativă din 31 martie 1864. Apartenența ei administrativ-teritorială a suferit numeroase modificări până la Legea din anul 1968.

Toponimul Balta lui Bârcă, întâlnit în Hrisovul din 6 iunie 1593, situează satul pe locul în care este astăzi cartierul, care s-a aflat în apropierea Fântâniei Obedeanu, unde au și fost descoperite materiale arheologice și numismatice, aparținând secolelor XIV-XV. (Avram et al, 2005)

Cartierul se află în regiunea desecată a Bălții Craiovița, a cărei legendă a cunoscut o largă răspândire atât în folclor, cât și în preocupările unor distinși cărturari. Potrivit legendei, străvechea așezare a Craiovei s-ar fi scufundat cândva, în negura veacurilor, în mlaștina Craioviței. Temeiuri științifice demonstrează că numita baltă, secată acum aproape total, acoperea o mare suprafață de teren cu câteva mii de ani în urmă. Legenda scufundării vechiului oraș a fost preluată de B. Petriceicu Hașdeu, în *Originile Craiovei*, ca și de Nicolae Iorga, Grigore Tocilescu, August Pessiacov, Anastase Georgescu, D. D. Stoenescu, profesorul francez Margot. (Avram et al, 1998)

Ulterior, pe aceste locuri s-au stabilit dependenți din punct de vedere economic de oraș. Denumirea Craioviței a intrat, demult și în folclor, atestând vechimea acestei legende :

Frunză verde amurele

Pe câmpul Craiovei

Și p-al Craioviței

Mi-a scos Ban plugurile

Să-i are ogoarele. (Folclor din Oltenia și Muntenia, 1969)

Prima mențiune apare într-un hrisov al domnitorului Țării Românești, Alexandru cel Rău, din 6 iunie 1593, prin care hotărăște ...lui Ivan și lui Stoica din Craiovița, cu fiii lor „să le fie la Craiovița ocina ce se numește Halânga”. (Avram et al, 2005)

Material și metodă

Teritoriul asupra căruia s-a oprit acest studiu se suprapune cartierului Craiovița Nouă, ocupând partea sa centrală.

Pentru realizarea acestui studiu am folosit următoarele materiale : Dicționarul istoric al localităților din județul Dolj (I-III), Atlasul geografic al României, harta topografică la scara 1:5 000 și 1:1800. Pentru a vedea concordanța dintre ecosistemul urban și realitatea pe teren am realizat cercetări în perimetrul studiat, întocmind o serie de chestionare.

Pentru analizarea arealului din punct de vedere al protecției mediului și transpunerea în termeni concreți ai disfuncționalităților urbane și vulnerabilității elementelor de risc din teritoriul analizat, s-au utilizat, în principal : *metoda descriptivă* cu scopul de a sintetiza seriile de date în indicatori și indici statistici; *metoda calitativă* pentru evidențierea unor parametri calitativi ai mediului; *metoda analizei*, cea *grafică* și a *sintezei*; *mijloace și tehnici de analiză a datelor* care au oferit posibilitatea clasificării datelor și interpretării rezultatelor obținute în urma prelucrării.

Rezultate și discuții

Actuala explozie urbană, ca și creșterea numerică, nu constituie fenomene noi în istorie, dar cu siguranță nu cunosc precedent prin dimensiunile lor de necomparat cu alte perioade.

Extinderea spațială a orașelor și nevoia satisfacerii optime a cerințelor de locuire, deservire și recreere a generat idei și practici noi în domeniul urbanismului dintre care rămâne în actualitate *zona de locuit* sau *cartierul*.

Zona rezidențială sau de locuit reprezintă spațiul destinat locuințelor care ocupă cea mai mare întindere în cadrul unui oraș.

Zona de locuit a municipiului Craiova s-a format în timp, dezvoltându-se concentric în jurul zonei centrale, pe scheletul unei trame radial-concentrice.

Creșterea orașului s-a făcut prin creșterea principalelor zone funcționale, zona de locuit dezvoltându-se prin : expansiunea naturală de-a lungul căilor de comunicație, prin mutiplicarea rețelei stradale etc. (Marinescu, 2006)

Pe suprafața actuală a perimetrului analizat se întâlnesc situațiile enumerate anterior, zona de locuit având un aspect nesistematizat. Prin creșterea construcției de locuințe, fondul locuibil a suferit mutații, cuprinzând ansambluri de locuit *P+4 etaje* (16 clădiri), *P+5 etaje* (1 clădire) și *P+10 etaje* (5 clădiri). (Fig. 2) Acestea sunt construite compact, cu o densitate mai ridicată în arealul delimitat de străzile Calea Tineretului și Arh. Duiliu Marcu. (Foto 1) Predomină ansamblurile de locuit P+4 etaje, fiind urmate de cele P+10 etaje.

Foto. 1 Zona Orizont - privire de ansamblu spre Aleea Arh. Duiliu Marcu și b-dul Olteniei (sursa : Google Earth)

Configurația reliefului, rezistența terenului, nivelul apelor subterane, precum și *panta* redusă a terenului (1-2%), din această zonă, nu au influențat amplasarea, forma sau regimul de înălțime al clădirilor, acestea fiind construite pe mai multe direcții.

În urma cartărilor efectuate, am constatat grupe de locuință care nu respectă normele ecologice în privința igienei urbane în amplasarea construcțiilor. Amplasarea clădirilor se face astfel încât încăperile de locuit să fie expuse efectului radiațiilor directe minimum două ore pe zi în solstițiul de iarnă, ceea ce duce la creșterea calității vieții. Astfel, 5 blocuri din zona George Enescu au fațadele *orientare* spre *vest*, ceea ce, la nivelul latitudinii țării noastre, înseamnă condiții de însorire satisfăcătoare (trei ore iarna și șapte ore vara). Doar două blocuri din perimetrul analizat au o *orientare sud*, având condiții bune și o durată mare de însorire (iarna opt ore și vara șase ore), uniformă în tot timpul anului, în timp ce restul clădirilor sunt dispuse către *nord*, astfel că nu se asigură de minimul necesar de însorire.

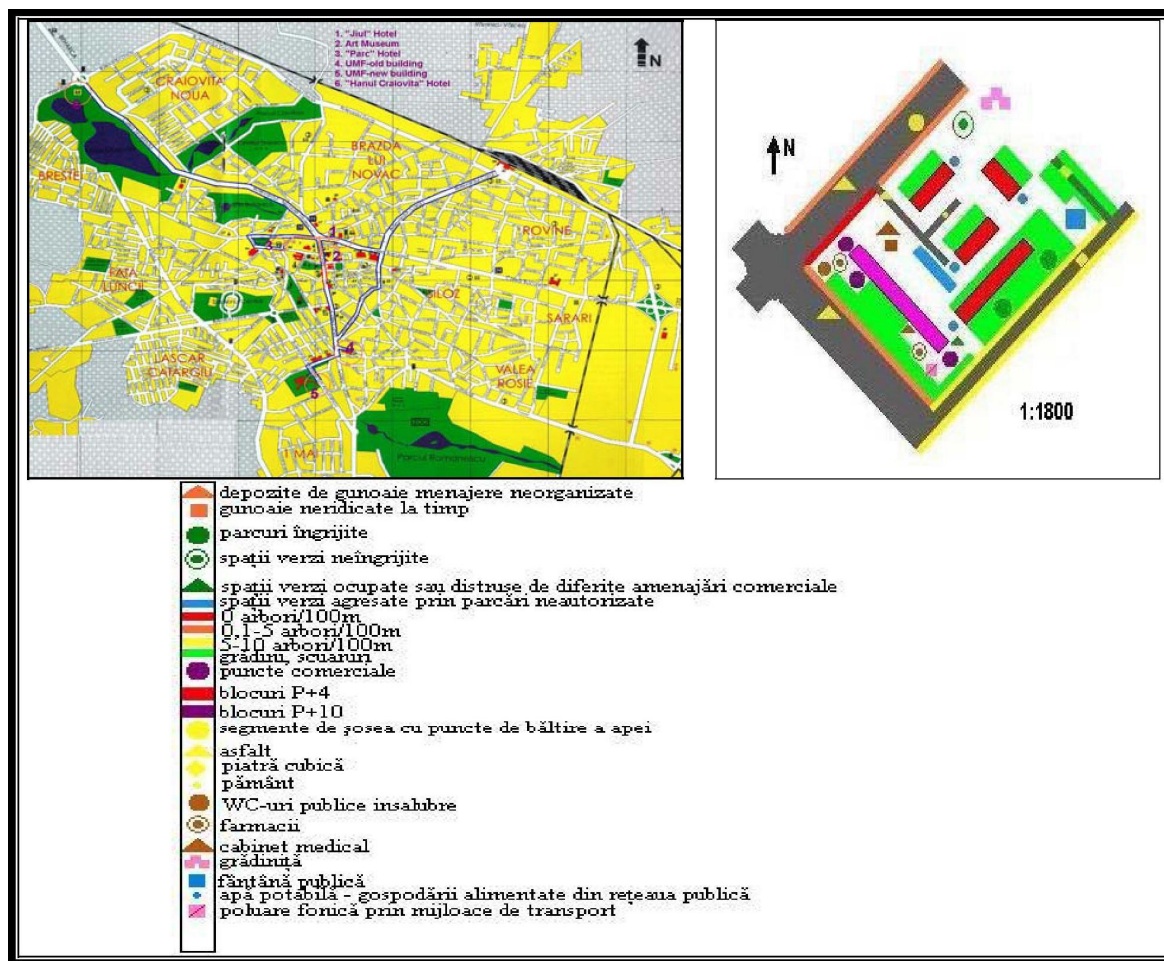

Fig. 2 Încadrarea arealului de analiză în interiorul municipiului

În zona George Enescu apar disfuncționalități în privința *dimensiunilor blocurilor turn*. Prin dimensiunea lor și din cauza nerespectării distanțelor de amplasament față de blocurile din imediata apropiere, fac ca umbrele purtate de-a lungul unei zile să împiedice utilizarea efectelor însoririi directe asupra blocurilor vecine. Un alt aspect relevant pentru blocurile turn din această zonă, îl reprezintă aspectul înnegrit al acestora, care a căpătat în timp o culoare cenușie, fapt datorat, în principal, traficului intens. De asemenea, parterul acestora găzduiește numeroase spații comerciale, cabinete stomatologice, terase, care deservesc populația acestei zone, cât și a celei din proximitate.

Disponerea clădirilor de locuit este liniară – clădirile sunt situate în fronturi paralele față de axa străzii (oferă aceeași orientare pentru toate clădirile); este situația clădirilor amplasate în zona George Enescu, Calea Tineretului și b-dul Olteniei.

Urmează un grup de clădiri, situate între strada Duiliu Marcu și Calea Tineretului, *dispuse în incinte*, respectiv în jurul unui spațiu liber, reprezentat, în acest perimetru, de locuri de joacă pentru copii. Aceste clădiri sunt afectate de *iluminarea și ventilarea naturală deficitară*.

Coeficientul de utilizare al terenului (CUT) este direct și puternic corelat cu densitatea populației, deoarece prin creșterea densității populației la nivel microurban, cum este cazul cartierului Craiovița (4,5 loc/100 m²), se mărește concentrarea urbană, crește aglomerarea și scade accesibilitatea generală. (Ioanid, 1991) În spațiul cartat, densitatea populației a înregistrat valori scăzute - 0,80 loc/m². Cele mai mari concentrări de populație s-

au consemnat pe Aleea Arh. D. Marcu - 1040 persoane, G. Enescu - 618 persoane, Calea Tineretului - 409 persoane și b-dul. Olteniei - 364 persoane. (Fig. 3)

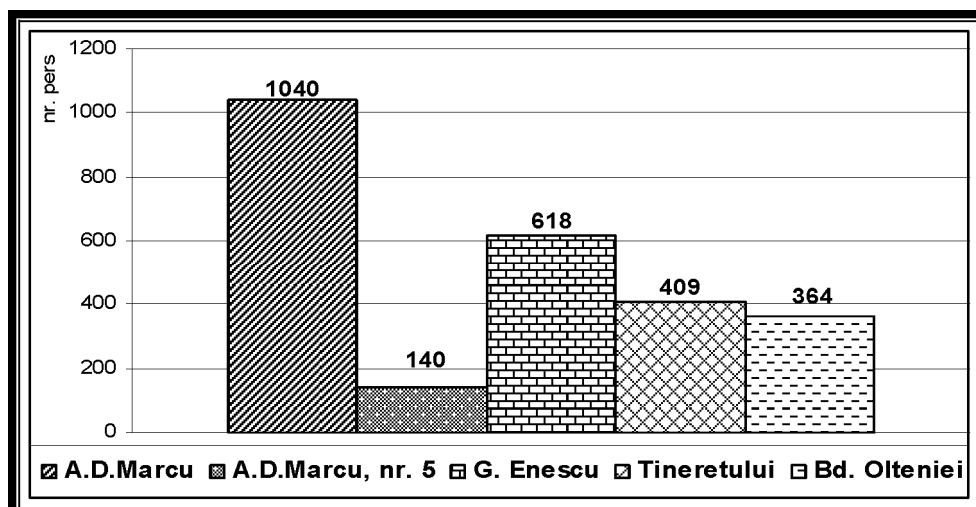

Fig. 3 Repartiția numărului de locuitori din spațiul analizat pe principalele străzi

Valorile indicilor globali CUT și POT permit aprecierea modului în care este utilizat terenul localității, având o deosebită importanță ecologică, deoarece atât risipa de teren cât și acoperirea excesivă a terenului din cadrul ecosistemului urban cu construcții contribuie la degradarea unor factori ai mediului și la condiții neprielnice pentru viața cotidiană a populației. (Marinescu, 2006)

Valorile CUT și POT pentru zona cartată sunt de 0,92% (în condițiile în care normele internaționale pentru astfel de zone prevăd indici de 1,2%), respectiv 6,19%. Aceste valori nu depășesc capacitatea de autoepurare naturală a aerului din zonă, prezentând un raport echilibrat între suprafețele construite și cele oxigenate, contribuind la păstrarea unor valori confortabile ale umezelii aerului și deci, la condițiile de sanogeneză ale locuitorilor.

Asemănător indicilor POT și CUT, care redau dimensiunea utilizării teritoriului urban, *FSB (factorul suprafață biotop)* evidențiază ponderea din suprafața unui teren, ce revine suprafeței plantate sau care îndeplinește alte funcțiuni ecologice în cadrul ecosistemului.

Factorul Suprafață Biotop exprimă raportul dintre suprafața ecologică efectivă și suprafața totală. Acest factor a fost calculat și pentru zona analizată, obținându-se valoarea de 0,07.

Spațiile verzi reprezintă zone multifuncționale, care contribuie la îmbunătățirea calității componentelor mediului urban, a esteticii teritoriului, la satisfacerea unor nevoi ale populației. Adevărate resurse recreaționale, spațiile verzi condiționează prin cantitatea, calitatea și localizarea lor calitatea mediului urban pentru locuitorii orașului.

Factorii biologici sunt prezenți în limitele ecosistemului urban prin flora și fauna spontană sau aclimatizată. (Marinescu, 2006)

Plantele specifice zonei geografice în care se găsește un ecosistem urban, sunt distruse prin impactul uman, respectiv prin construcții, activități de aplicare a ierbicidelor, activitățile traficului auto etc. În ecosistemul urban există un stres puternic asupra speciilor de plante datorită poluării cu metale grele, bioxid de sulf, toxicității și fumului, reducându-se astfel cantitatea de oxigen eliminată în atmosferă.

La nivelul cartierului, *suprafața ocupată de spațiile verzi* însuma, în anul 2007, 907.116 m². Raportat la ansamblul populației înregistrate în același an (106.161 locuitori),

fiecărui locuitor al sectorului îi reveneau 8,54 m². Suprafața spațiului verde care revine arealului analizat este de 4.977 m². Raportat la suprafața totală a zonei de 33,2 mii m², suprafața deținută de spațiile verzi este de aproximativ 14,97% ceea ce înseamnă foarte puțin dacă avem în vedere recomandările specialiștilor care menționează o pondere a verdei urban de cel puțin 3/4. Astfel, zona analizată beneficiază, în prezent, de o suprafață insuficientă de zone verzi, valoarea indicelui de spațiu verde fiind de 1,93 m²/locuitor.

Principalele disfuncționalități sunt legate de repartitia neechilibrată a spațiilor verzi în teritoriu, insuficiența spațiilor sub aspect cantitativ și calitativ.

Intensificarea traficului rutier, creșterea numărului de unități de prestări servicii amenință suprafața spațiilor verzi, devenind insuficiente pentru a-și îndeplini funcțiile de oxigenare a aerului urban.

În arealul analizat, repartitia spațiilor verzi este neuniformă, existând diferențe majore. (Tabel nr. 1, Fig. 4)

Tabel nr. 1 Suprafața spațiilor verzi

Aliniamente		Grădini de bloc și scuaruri	
m ²	% din total	m ²	% din total
2160	43,4	2817	56,6

Sursa : Primăria Municipiului Craiova, 2007

La nivelul zonei, cea mai mare suprafață a spațiilor verzi este aferentă străzii Arh. Duiliu Marcu - 44%, spre deosebire de strada Calea Tineretului, unde ponderea spațiilor verzi, aferentă blocurilor de locuințe din proximitate, este mai redusă - 27%.

grădinilor este foarte ridicat pe Aleea Arh. D. Marcu, majoritatea ansamblurilor de locuințe fiind delimitate prin astfel de suprafețe verzi amenajate și îngrijite, unde coșurile de gunoi sunt prezente din 5 în 5 m. Acestea sunt delimitate cu gard metalic, scăzând vulnerabilitatea de transformare în spațiu de parcare amenajat (garaj) sau improvizat, ori pentru depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere. (Foto 2)

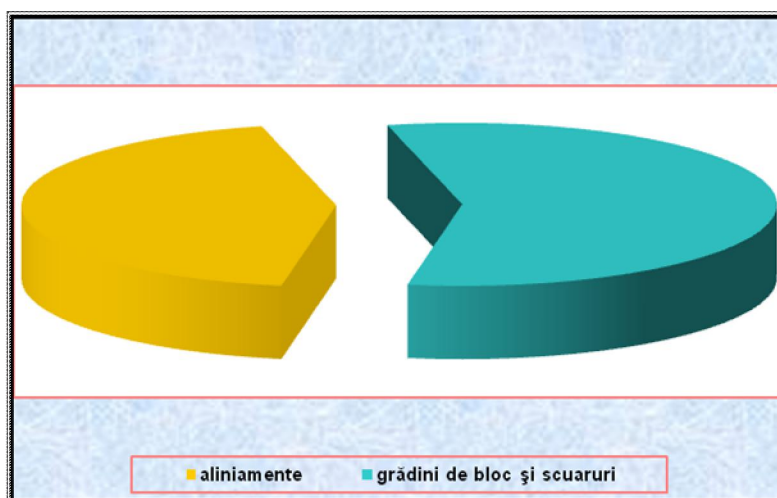

Fig. 4 Distribuția spațiilor verzi în arealul cartat

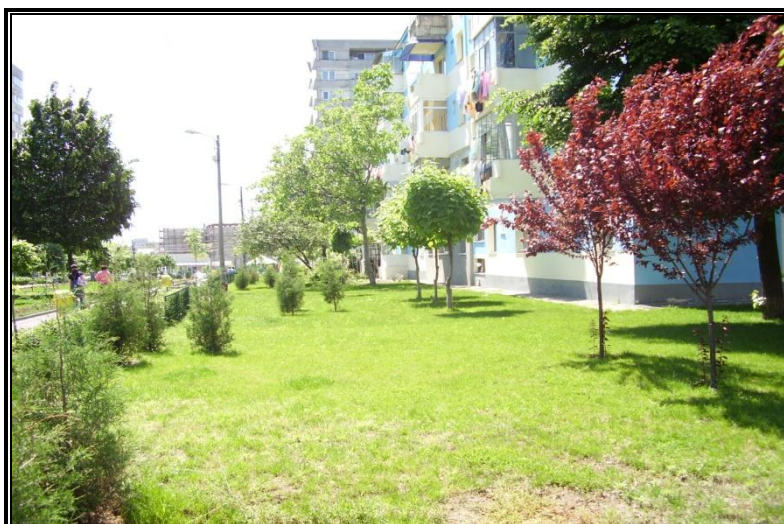
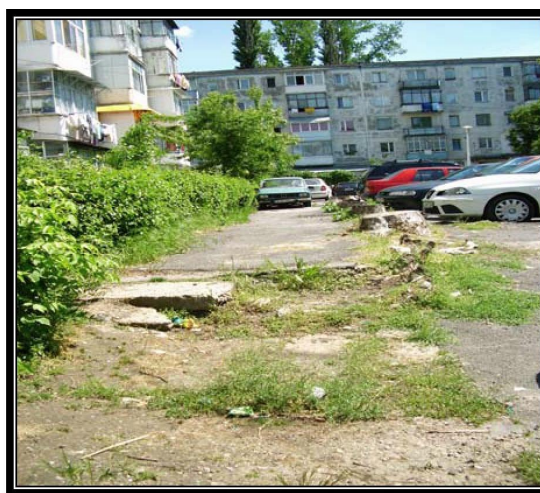

Foto 2 Grădini de bloc îngrijite pe Aleea Arh. D. Marcu (Iliescu, mai, 2010)

Fenomenul de schimbare ilegală a destinației terenurilor atinge cote alarmante. În ultimii ani perceperea verdului urban ca spațiu disponibil pentru construcții provizorii (terase, garaje) sau cu funcții diverse (unități comerciale, clădiri) constituie un precedent periculos în contextul în care actuala suprafață nu acoperă necesarul de spațiu verde pentru acest areal. (Foto 3).

a)

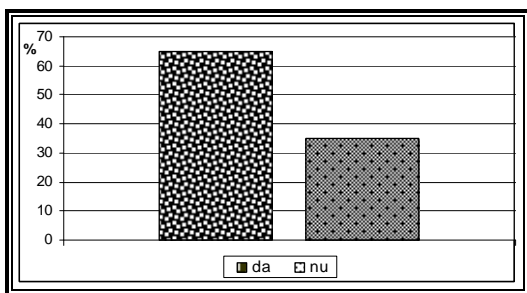

b)

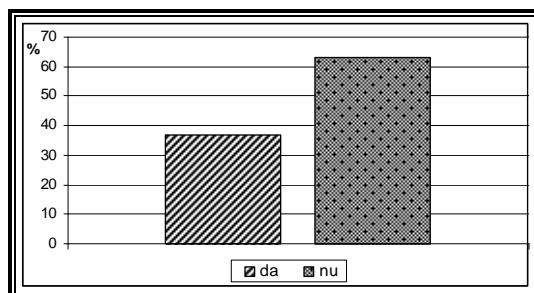
Foto 3 Spajii verzi afectate de construcții provizorii - unități comerciale (a) și parcări neautorizate (b) (Iliescu, mai, 2010)

Pentru a afla percepția locuitorilor asupra spațiilor verzi din zona analizată, am elaborat un chestionar. Sondajul s-a realizat pe un eșantion de 50 locuitori din zonă. Rezultatele sunt redată grafic în figurile de mai jos.

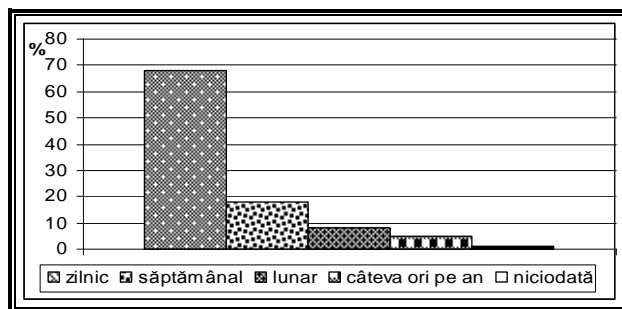
După cum era de așteptat, locuitorii din zonele cu o pondere mai ridicată a verdului urban (strada Arh. Duiliu Marcu) sunt mult mai mulțumiți decât locuitorii din zonele cu o suprafață mai redusă a spațiilor verzi (b-dul Tineretului).

La întrebarea : Sunteți mulțumiți de nr. spațiilor verzi din zona în care locuiți?

La întrebarea : Sunteți mulțumiți de calitatea spațiilor verzi din zona în care locuiți?

La întrebarea : Utilizați frecvent spațiile verzi din zonă?

De asemenea, 63% din cei chestionați nu sunt mulțumiți de calitatea spațiilor verzi, considerând necesar amenajarea de noi spații verzi, dimensionate în acord cu mărimea și necesitățile locuitorilor, în timp ce 37% sunt satisfăcuți de prezența și calitatea acestora.

Utilizarea zonelor verzi este mai frecventă în cazul grupurilor din zonele cu pondere ridicată a spațiilor verzi, în comparație cu grupurile din zonele cu o pondere mai scăzută a acestora.

Structura zonei de locuit analizată cuprinde suprafețe de teren, calculate procentual astfel : clădirile de locuit -58%; amenajările anexe (platforme gospodărești, parcaje, garaje, terenuri de joacă pentru copii, locuri de odihnă)- 13%; dotările social-culturale și de deservire a zonei (creșe, magazine, unități de prestări de servicii, poștă, farmacii, sucursale bancare)- 16%; circulație- 13%. (Fig. 5)

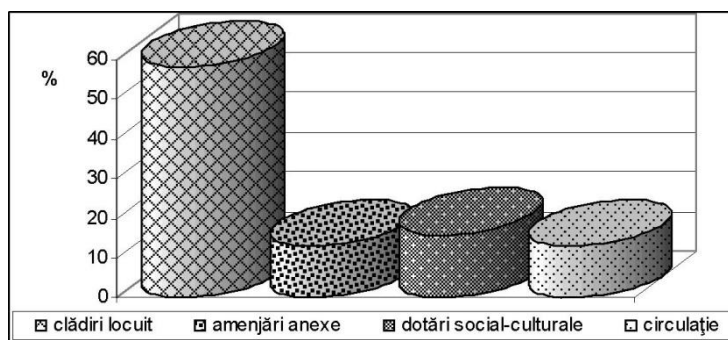

Fig. 5 Structura zonei de locuit a arealului analizat

În cadrul cartierelor, un rol esențial în realizarea condițiilor de confort și siguranță îl deține modul de dispunere și de organizare a circulației. În majoritatea cazurilor se adoptă

sistemul de *circulație perimetrală*, completat cu sistemul de alei care facilitează accesul la fiecare complex de locuințe. O atenție deosebită trebuie acordată unei separări cât mai clare a circulației pietonilor de cea a vehiculelor.

Analiza repartiției spațiale a principalelor categorii de străzi evidențiază o repartizare dispersată a *arterelor de circulație de categoria II*, cu 4 benzi de circulație : b-dul Tineretului, b-dul Olteniei și strada George Enescu. Acest aspect nu permite o funcționare unitară a întregului sistem rutier, afectând modul de desfășurare al circulației.

Traficul rutier generează nivele ridicate de disconfort acustic în lungul acestor artere de circulație, cu consecințe la nivelul habitatului intern al populației din spațiile aflate în proximitate.

Transportul în comun constituie, de asemenea, o sursă importantă de zgomot. Prezența mijloacelor de transport în comun accentuează poluarea fonică, în special pe arterele principale (strada G. Enescu, b-dul. Tineretului și b-dul Olteniei), unde se concentrează mai multe linii de autobuz : 2R , 1R (la interval de 10 minute), 6 (la interval de 5 minute), 3, 3b (la interval de 10 minute), dar și două stații de taxi (cu 20 locuri fiecare). Acestea se adăugă circulației auto obișnuite, transformând arterele importante în principale *coridoare de poluare fonică*.

Pentru arealul analizat, valoarea *indicii de intersecție rectangulară* este de 0,02%, valoare mică, favorizată de numărul redus de intersecții. Acestea contribuie, la rândul lor, la creșterea poluării fonice prin competiții, întreceri nocturne, risc mare de accidente etc.

Tipurile de pavimente existente de-a lungul tramei stradale includ îmbrăcămînți din asfalt, împietruiri și pământ. (Foto 4) Din analiza distribuției spațiale a tipurilor de paviment în rețeaua stradală din arealul analizat, se constată că 92,6% din întreaga lungime a străzilor este asfaltată, 5,3% sunt străzi împietruite și 2,1% sunt străzi de pământ. (Fig. 6)

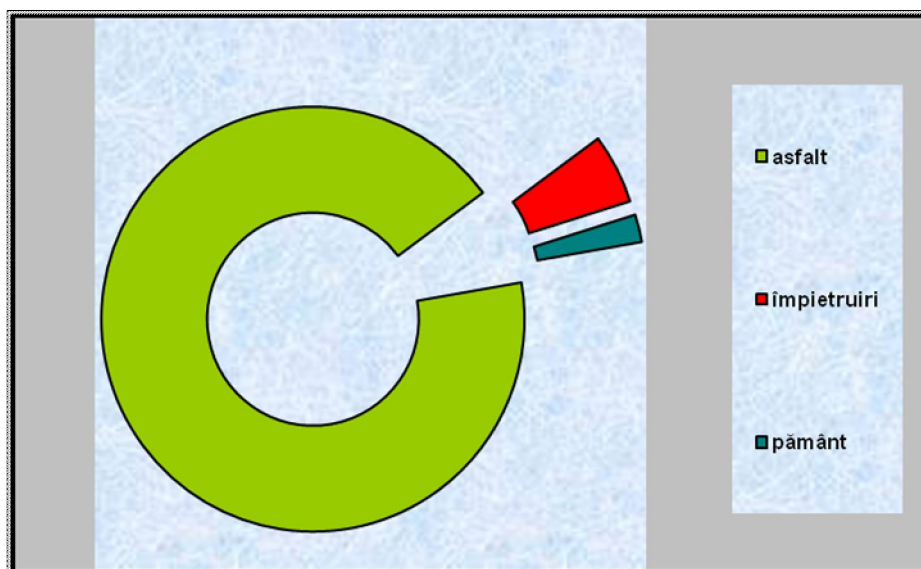
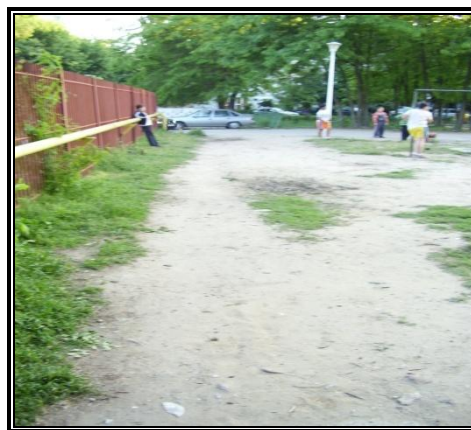

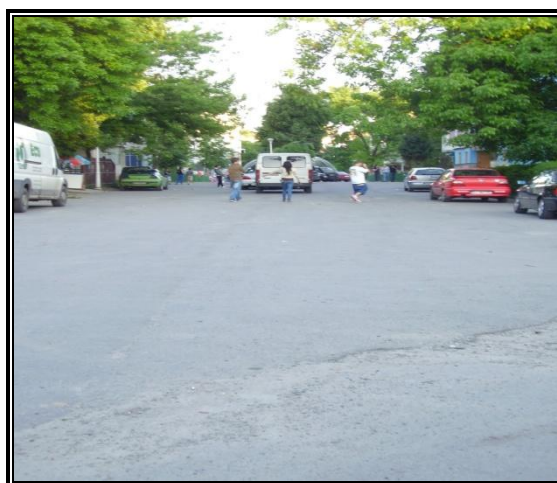
Fig. 6 Distribuția tipurilor de paviment ale rețelei stradale din zona studiată

a) Alee între strada Arh. D. Marcu, nr. 5 și
Calea Tineretului, nr. 22

b) Alee între strada G. Enescu, nr. 74 și Calea
Tineretului, nr. 22

c) Strada G. Enescu, nr. 76

Foto 4 Tipuri de pavimente din împietruiri (a), pământ (b), asfalt (c) (Iliescu, mai, 2010)

Un impact deosebit asupra capacității de circulație îl au și *spațiile de parcare amenajate*. Având în vedere sporirea neîncetată a numărului de autoturisme, parcare lor a devenit o problemă deosebită în zonele de locuit. În urma documentării directe, am constatat un număr de spații de parcare necorespunzător necesităților locuitorilor zonei (câte un loc de parcare la 1-3 apartamente), de cele mai multe ori parcare făcându-se pe bordura trotuarelor sau în detrimentul spațiilor verzi aferente blocurilor de locuințe. (Foto 5, 6)

Foto 5 Parcaje la parterul blocurilor pe strada Tinereului, nr 22 (Iliescu, mai, 2010)

Foto 6 Parcaje la parterul blocurilor pe strada Ah. D. Marcu (Iliescu, mai, 2010)

Concluzii

Prin prezenta temă de cercetare s-a urmărit identificarea și descrierea obiectivă și sistematică la nivel constatativ a realității mediului în care trăim, în vederea formulării unor concluzii privind importanța cunoașterii disfuncționalităților mediului din cartierul Craiovița Nouă, cu privire specială asupra zonei analizate, și a disconfortului generat de acestea în rândul comunității locale.

Calitatea aerului din arealul analizat este destul de bună; zone cu poluare mai intensă sunt intersecțiile și arterele de circulație principale și secundare, unde sunt eliminate o varietate de noxe prin țevile de eșapament ale automobilelor, care constituie, totodată, și surse de poluare fonică. Sunt necesare, astfel măsuri care să contribuie la descongestionarea traficului rutier, crearea de sensuri giratorii etc.

O altă problemă importantă de mediu pentru această zonă vizează numărul insuficient de spații de parcare, fiind necesară organizarea acestora.

Valorile CUT și POT pentru zona cartată (0,92% respectiv, 6,19%) prezintă un raport echilibrat între suprafețele construite și cele oxigenate.

Suprafața deținută de spațiile verzi este de 14,97% din suprafața totală a cartierului. Bilanțul verdei urban public pune în evidență ponderea cea mai mare a spațiilor verzi publice aferente blocurilor de locuit și scuarurilor – 56,6%, urmată de aliniamentele stradale – 43,4%. Pentru prevenirea și limitarea deteriorării verdei urban, este necesară dezvoltarea unui sistem de monitoring, care să cuprindă inventarierea vegetației de pe domeniul public și crearea bazei de date aferente (numărul și densitatea arborilor, identificarea exemplarelor în declin biologic, arborii ocrotiți și locația lor); organizarea de noi spații verzi care să completeze deficitul care se manifestă la nivelul zonei; obligativitatea asociațiilor de locatari și a altor categorii de proprietari de a întreține spațiul verde aferent spațiului construit.

Poluarea mediului, care-și întinde amenințarea asupra întregii planete, a ajuns la un punct în care atacă dezlănțuit omul și mediul său de existență. Omul trebuie să înțeleagă mai bine unitatea naturii cu toate legăturile intime dintre toți factorii ei și să insereze, în acest complex de structuri și fenomene obiective, adausul activității sale sociale folosind, dar și respectând, o legitate preexistentă. (Ciplea et al, 1978)

BIBLIOGRAFIE

- Avram, C., Pleniceanu, V., Ciobotea, D., Lukacs, S., Nicolaescu, L., Zarzără, I.** (1998), *Craiova, pagini de istorie și civilizație III*, Edit. Helios, Craiova
- Avram, C., Barbu, P., Ciobotea, D., Osiac, V.** (2005), *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, Edit. Alma, Craiova
- Bărbulescu, Adriana** (2007), *Metode și mijloace de conștientizare a stării de sanogeneză a unui ecosistem urban – teză de doctorat*, Universitatea din București
- Ciplea, L.I., Ciplea, Al.** (1978), *Poluarea mediului ambiant*, Edit. Tehnică, București
- Ioanid, V.** (1991), *Urbanism și mediu*, Edit. Tehnică, București
- Marinescu, I.** (2006), *Disfuncționalitățile mediului urban. Studiu de caz - Municipiul Craiova*, Edit. Universitaria, Craiova
- Povară, I.** (2007), *Geografia mediului. Poluarea și protecția mediului înconjurător*, Edit. Fundației „România de Mâine”, București
- Puia, I., Soran, V., Carlier, L., Rotar, I., Vlahova, M.** (2001), *Agroecologie și ecodezvoltare*. Edit. Academic Press, Cluj-Napoca
- *** (1969), *Folclor din Oltenia și Muntenia*, Edit. Pentru Literatură, București
- *** (2007), Date statistice furnizate de *Primăria Municipiului Craiova*

IMPACTUL C.E.T. TURCENI ASUPRA CALITĂȚII VIEȚII ÎN COMUNA IONEȘTI

THE IMPACT OF C.E.T. TURCENI UPON LIFE QUALITY IN IONEȘTI COMMUNE

Corina ISERESCU

Rezumat:În lucrarea “Impactul C.E.T. Turceni asupra calității vieții în comuna Ionești” am analizat factorii naturali și economici care au influențat dezvoltarea comunei.

În funcție de necesitățile populației, autoritățile locale și comunitatea au transformat cadrul natural și au folosit potențialul economic al comunei în sporirea calității vieții, însă din observațiile realizate pe teren și din studiul documentelor care conturează imaginea așezării în secolul XX-lea, se poate concluziona faptul că nu s-au făcut schimbări majore în ultimii 100 de ani, comunitatea aflându-se într-un complex proces de îmbătrânire demografică.

Urmările activităților realizate de Complexul Energetic Turceni sunt evidente atât în ceea ce privește sănătatea populației cât și în ceea ce privește echilibrul mediului înconjurător. În prezent, nu există sistem de canalizare în comună, managementul deșeurilor se realizează defectuos, existând areale foarte mari din lunca Jiului care funcționează ca platforme neamenajate pentru depozitarea deșeurilor, areale ce au fost identificate cu ajutorul hărții topografice și a observațiilor de pe teren.

Așadar, calitatea vieții în comuna Ionești este precară, arealul studiat nu oferă condiții decente de viață, activitățile dezvoltate de C.E.T. Turceni având aspecte pozitive, dar și aspecte negative.

Cuvinte cheie: *haldă de steril, poluare, deșeuri, comuna Ionești, C.E.T. Turceni*

Abstract:In the present paper, we have analysed the natural and economic factors that influenced the development of the commune.

According to the population's necessities, local authorities and the community transformed the natural landscape and used the economic potential of the commune for increasing life quality. However, field observations and the study of the documents that emphasize the image of the commune by the end of the 20th century lead us to the conclusion there did not occur major changes in the last 100 years and the community confronts itself with a complex process of demographic ageing.

The consequences of the activities from Turceni Energetic Complex are obvious when it comes both to the population's health state and the balance of the environment. Presently, there is no sewerage system, waste management is precarious – there are large surfaces located within the Jiu floodplain that function as unfitted landfills, which were identified by means of topographical maps.

Thus, life quality in Ionești commune is precarious as the studied area does not offer decent life conditions and the activities developed by C.E.T. Turceni has both positive and negative aspects.

Key words: *refuse dump, pollution, wastes, Ionești commune, C.E.T. Turceni*

Introducere

Domeniul calității vieții se definește ca ansamblul elementelor care se referă la situația fizică, economică, socială, culturală, politică, de sănătate etc., în care trăiesc oamenii, conținutul și natura activităților pe care le desfășoară, caracteristicile relațiilor și proceselor sociale la care participă, bunurile și serviciile la care au acces, modelele de consum adoptate, modul și stilul de viață, evaluarea împrejurărilor și rezultatelor activităților care corespund așteptărilor populației.

În România, istoria producerii și folosirii electricității începe în secolul XIX, prin realizarea în anul 1873 la Iași a unui iluminat electric temporar. Pătrunderea energiei electrice în țara noastră s-a produs gradat în funcție de posibilitățile economice și sociale.

Anul 1882 - marchează începutul electrificării în România, în paralel cu țările dezvoltate. În septembrie se pune în funcțiune centrala electrică de pe Calea Victoriei ce asigură, printr-o linie electrică de 2 kV curent continuu, iluminatul palatului de pe Calea Victoriei - prima rețea de iluminat din țară.

Odată cu intensificarea procesului de producție al energiei electrice resursele subsolului au intrat într-un puternic proces de exploatare. Au fost exploatare resursele de carbuni inferiori, datorită faptului ca în România predomină zăcămintele de acest tip. Astfel, nu numai la nivelul României, ci la nivel global poluarea cauzată de emisiile de CO₂ rezultate în urma arderilor de cărbuni a crescut îngrijorător. Poluarea excesivă a putut fi semnalată prin multitudinea de dezechilibre pe care le-a provocat la nivelul atmosferei și nu numai.

În România, procesului intensiv de industrializare a avut efect negativ atât asupra mediului natural, ducând la producerea unor hazarde antropice, dar și asupra mediului social, calitatea vieții comunităților care s-au aflat în zona de proximitate a centrelor de producerea energiei electrice cât și de exploatare a resurselor subsolului.

Un exemplu elocvent este comuna Ionești, aflată în apropierea Complexului Energetic Turceni. Este situată în extremitatea sudică a județului Gorj, în apropierea liniei convenționale care delimitează județul Gorj de județul Dolj (în sud) și Mehedinți (în vest)(Fig.1).Comuna este situată în albia majoră a râului Jiu, în arealul de confluență al râului Gilort cu râul Jiu și este formată din satele: Ionești-resedința de comună, Iliești, Picu și Gura Șușiței. Se încadrează în spațiul fizico-geografic delimitat de „Dealurile Jițului”, subunitatea a Piemontului Motrului, diviziune a Piemontului Getic.

Caracteristicile fizico-geografice ale comunei Ionești

Piemontul Motrului are un relief fragmentat de afluenții Motrului și ai Jiului (Coșuștea, Hușnița, Jițul Mare, Jițul Mic etc.), prezentându-se sub forma unor largi interfluvii cu direcția nord-vest—sud-est, conforme cu înclinarea generală a stratelor și orientarea generală a văilor convergente către aria de adunare a apelor de la Filiași. Morfologia primară a regiunii a fost schimbată ulterior de acțiunea râurilor cu caracter temporar, formând văi obsecvente, care au fragmentat interfluviile.

Piemontul Getic prezintă caractere evidente de tranziție între munte și câmpie, nu numai sub raport geomorfologic ci și sub raportul condițiilor și resurselor naturale, cât și al utilizării și valorificării lor, al dezvoltării rețelelor de așezări și al aspectului peisagistic antropizat.

Textura văilor este influențată de forma propriilor conuri de dejecție și de prezența depresiunilor dintre acestea, care, atunci, când corespund unor arii de subsidență locală, devin importante zone de confluență.

În ceea ce privește teritoriul ocupat de comuna Ionești, se remarcă trăsături specifice cadrului fizico-geografic al Piemontului Getic, versanții sunt abrupti, concavi, tăiați în pietrișuri și nisipuri slab cimentate în nord și de depozite leossoide în sud. Baza versanților este acoperită de materiale coluvio-proluviale, care uneori înaintează până aproape de jumătate.

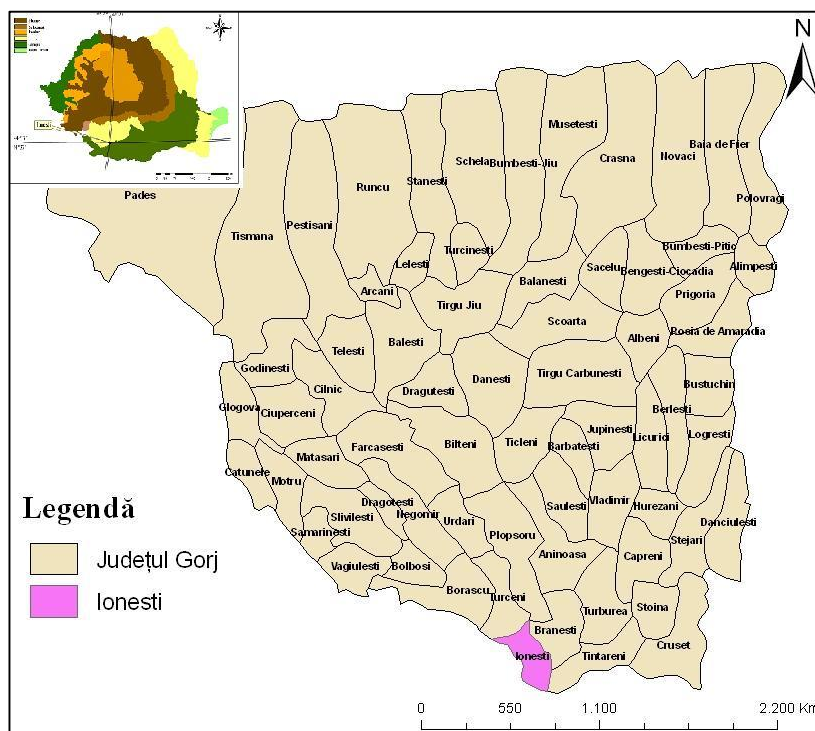

Fig.1 Localizarea geografică a comunei Ionești

În Dealurile Jițului altitudinea medie este de 400-500 m. Altitudinea maximă se regăsește în vestul comunei (Dealul La Braniște, 261 m), iar în est, suprafața corespunzătoare luncii Jiului, prezintă cea mai mică altitudine (Băltăreața, 114,1 m) (Tomescu, 2004). (Fig.2)

Principalele subdiviziuni ale Dealurilor Jițului sunt dealurile: Dosul Ceplei, Ilieștilor, Cucului, Ulmeni, Epurani, Erei; înălțimile acestora variază între 250 și 400 m, iar pantele versanților sunt cuprinse între 10 și 20%.

O formă distinctă de relief este lunca Jiului care este în general plană și are lățimi cuprinse între 3 și 6 km. La confluența Jiului cu Gilortul, în apropierea satului Picu, luncile își măresc lățimea. Lunca Jiului este străbătută de numeroase meandre și brațe moarte, cota fiind cuprinsă între 110 m și 115 m.

Rețeaua hidrografică a comunei Ionești (Fig. 3) este dominată atât de prezența râului Jiu (al cărui bazin hidrografic cuprinde aproape întreg județul) cât și de una din cele mai importante convergențe hidrografice a Podișului Getic, respectiv confluența Jiului cu Gilortul. Nivelul freatic se află la suprafață în jumătatea estică a comunei, localitățile ce urcă pe Dealurile Jițului, având deficit de apă, din acest punct de vedere calitatea vieții în comuna Ionești fiind una precară. (Tomescu, 2004).

Cele mai importante cursuri de apă, cu debite permanente sunt: Valea Ilieștilor, Șușița, Buncieg, însă debitul acestora scade mult în perioadele secetoase și devin vijelioase, cu caracter torențial, în perioadele de precipitații abundente, semnalate, în general, primăvara. Inundațiile pot provoca deteriorarea culturilor fără a afecta localitățile.

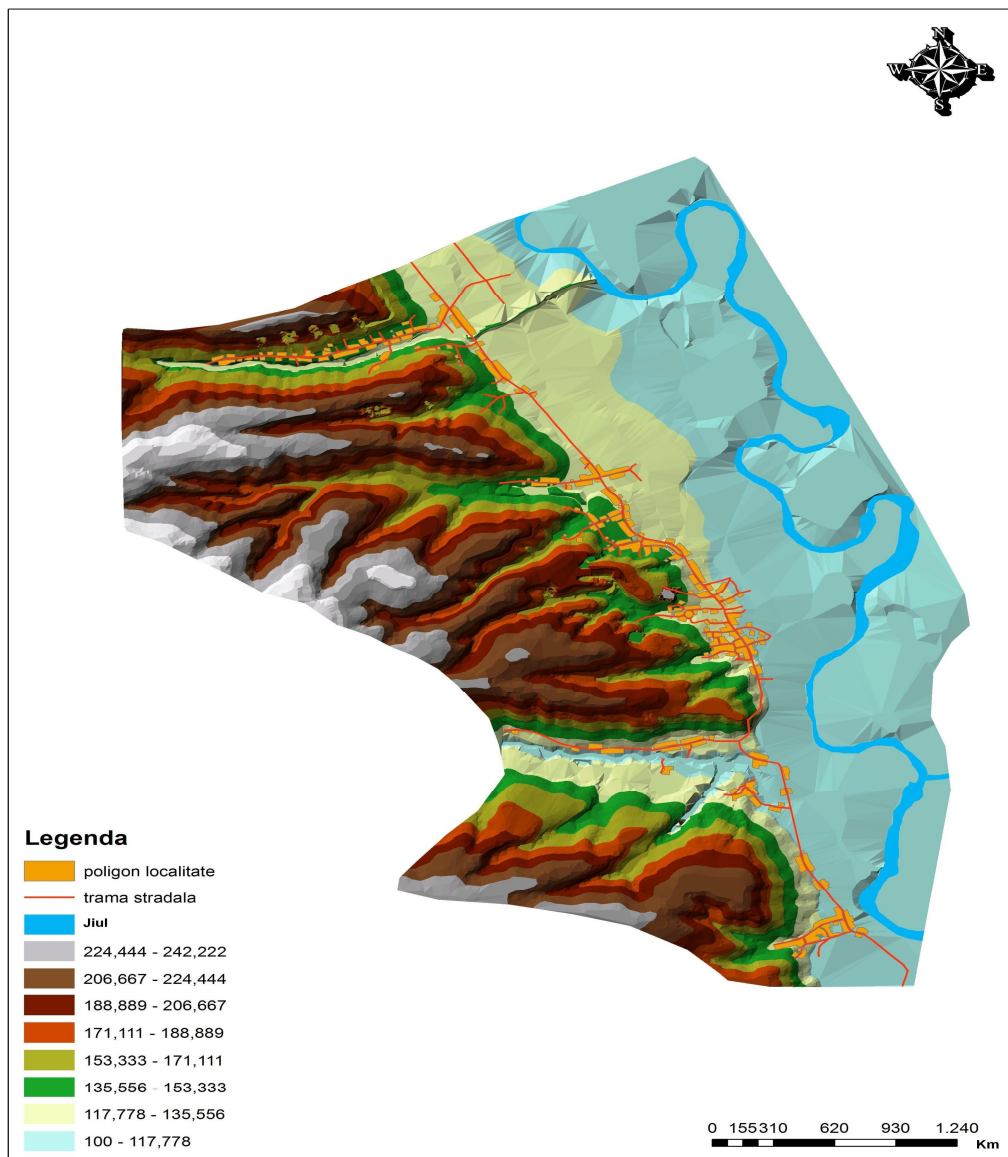

Fig. 2 Elevația terenului în perimetrul comunei Ionești (m)

Cursurile principale de apă în perioada secetoasă devin adevărate gropi de gunoi, fiind folosite în acest scop de locuitorii comunei, care nu conștientizează pericolul la care se expun. De regulă, primăvara și toamna, când se înregistrează ape vijelioase, deșeurile menajere pot fi observate pe toată suprafața luncii Jiului.

Din punct de vedere demografic, comuna Ionești face parte din categoria comunelor de mărime mijlocie (Ilinca, 2003), având la nivelul anului 2009, 2541 locuitori, populație cu domiciliu stabil (Fig.4).

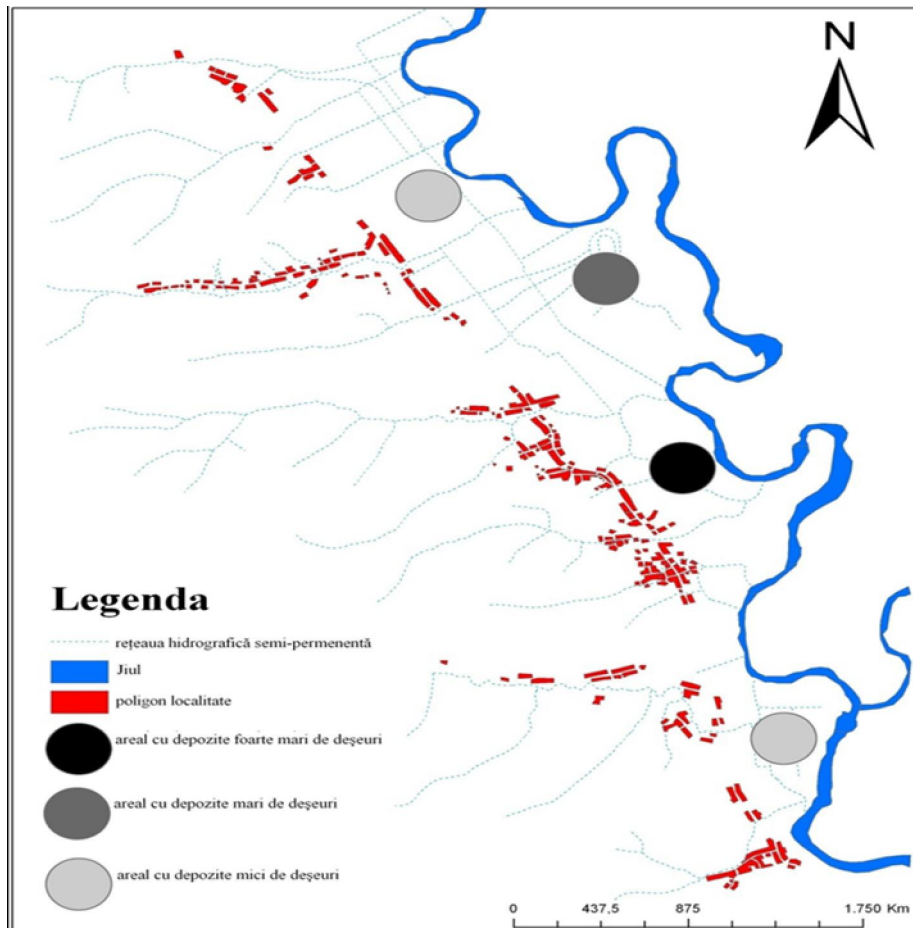

Fig. 3 Rețeaua hidrografică și principalele areale folosite pentru depozitarea deșeurilor

Din piramida vârstelor (Fig. 4) realizată pentru comuna Ionești se poate observa că populația se confruntă cu un fenomen de îmbătrânire demografică, specific satului românesc, natalitatea menținându-se la valori foarte scăzute, fapt datorat și condițiilor de viață precare existente în comună.

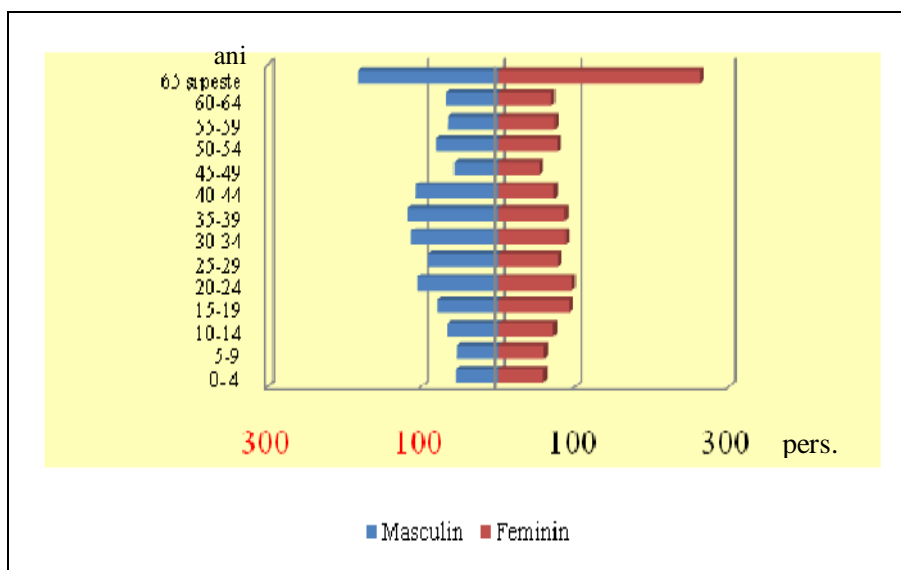

Fig. 4 Piramida vârstelor (2009)

Necesitatea instalațiilor pentru asigurarea canalizării, a apei potabile și a combustibilului sunt doar câteva dintre problemele cu care se confrunta comuna.

Structura economică a populației din comuna Ionești pune în evidență o pondere ridicată a populației inactive, un procent ridicat în structura populației inactive revenindu-le pensionarilor.

În comuna Ionești dintr-un total de 2541 locuitori, 806 reprezintă populația activă, din care 597 formează populația ocupată, restul de 209 fiind șomeri.

Tot în cadrul populației active sunt prezente și cele trei mari sectoare de activitate: primar, secundar și terțiar (Tabelul nr. 1).

Activitatea în sectorul primar, se desfășoară în teritoriul administrativ al comunei, activitățile din sectorul secundar se desfășoară în special în unități din afara comunei, salariați navetiști, ce se îndreaptă cu precădere spre orașul Turceni, respectiv spre Complexul Energetic Turceni și spre bazinul de exploatare a lignitului Motru-Rovinari, orașe precum Filiași, Craiova, iar activitatea în sectorul terțiar se desfășoară în teritoriile intavilane ale celor 4 localități componente.

Tabel 1. Ponderea salariaților pe sectoare de activitate

Sectorul de activitate	Număr salariați	Ponderea %
Sectorul primar	147	25
Sectorul secundar	324	54
Sectorul terțiar	126	21
Total	597	100

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Gorj

Aspectele pozitive ale existenței Complexului Energetic Turceni asupra comunei Ionești reies din faptul ca reprezintă principalul furnizor de locuri de muncă pentru populația localității. Acest beneficiu pe care C.E.T. Turceni îl aduce comunității cât și lipsa educației face ca celelalte aspecte negative grave să fie inexistente pentru localnici și neglijabile pentru autoritățile locale. Poluarea cu reziduuri de cenușă poate fi observată prin:

- pelicula de cenușă de pe suprafața plantelor;
- fenomenul de “smog” care apare în special primăvara în momentul formării ceții de radiație;
- frecvențele ploilor acide;
- poluarea fonică;
- poluarea freaticului, fenomenul se poate observa cu ușurință prin decantarea apei provenită din puțurile din care se alimentează localnicii cu apă potabilă. În urma unor observații proprii am remarcat că apa potabila prezintă culoare și gust specific.

Aspecte principale ale activității C.E.T. Turceni cu impact asupra mediului

Acest subcapitol este structurat în două părți. În prima parte voi evidenția impactul asupra mediului a activităților desfășurate de C.E.T.Turceni, urmând ca în a doua parte să

surprind efectele nocive ale haldei de steril, amplasate la o distanță neînsemnată față de comună (Foto 1).

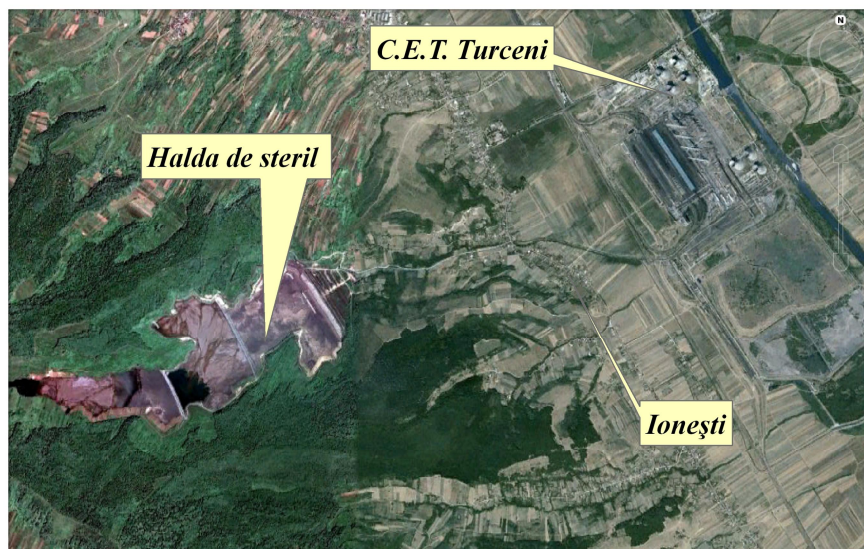

Foto 1. Localizarea principalelor surse de poluare industrială

Complexul Energetic Turceni include :

Termocentrala Turceni

APĂ DE RĂCIRE :

- asigurată de râul Jiu
- 7 turnuri de răcire cu tiraj natural în contracurent
- circuit închis - debit prelevat 0,75 mc/s / bloc
- circuit deschis - necesar 12 mc/s / bloc

ZGURĂ ȘI CENUȘĂ (evacuată hidraulic):

- depozit 1 Valea Ceplea = posibilitate depunere 2 mil mc
- depozit 2 = rezerva 6 mil mc

COMBUSTIBILI :

- păcură (pentru pornire)
- gaze de sondă (suport de flacără)
- lignit - capacitate de depozitare în centrală 500 000 t
- consum : 70% producție proprie + 30% alte mine
- **Alimentare din SEN** - prin 6 linii de 110 KV (3 stații de 110/6 kV).
- **Conectare la SEN** - prin 4 linii de 400 KV(câte 2 blocuri pe linie; prin intermediul unor transformatoare 24/400 KV).

- **Grupurile 1-7** sunt realizate în concepție bloc: cazan, turbină, generator.

• **Cazanul** - tip turn cu circulație forțată și supraîncălzire intermediară, licență Babcock, cu un debit de 1035 t abur/h, temperatura aburului la ieșire cazan de 540° C și presiune 196 A.

• **Turbina de condensatie** ,licență Rateau-Schneider, are 4 corpuri pe o singura linie de arbori (330 MW).

- **Generatorul sincron**, licență Alsthom, răcire cu hidrogen (330 MW).

• **Termocentrala Turceni** prin activitatea sa poluează atmosfera prin emisiile de CO₂ rezultate în urma arderilor de combustibil fosil. Ca urmare a punerii în aplicație a unei

noi legislații ce protejează mediul și populația, termocentrala Turceni a realizat noi investiții:

1. modernizarea ELF la blocurile nr. 1, 3, 4, 5, 6, 7, având ca rezultat reducerea emisiilor de pulberi sub 100 mg/Nmc (la grupul nr.5 valoarea este sub 50 mg/Nmc).
2. montarea de instalații monitorizare noxe la blocurile nr. 3,5,7.
3. modernizarea turnurilor de răcire nr. 3 și 6, rezultatul fiind reducerea poluării termice a râului Jiu.
4. montarea atenuatoarelor de zgomot la grupurile nr. 4 și 5 având ca rezultat: reducerea poluării fonice.
5. derularea contractelor pentru montarea instalațiilor de desulfurare la blocurile 3,4,5,6 rezultând: reducerea emisiilor de oxizi de sulf sub 400mg/Nmc.

• **Depozitul de zgură** din Valea Ceplea este o platformă de depozitarea a cenușei evacuată hidraulic. Fostul depozit de zgură funcționează astăzi ca depozit de rezervă și se află amplasat în imediata apropiere a termocentralei, în lunca Jiului. Depozitul din Valea Ceplea se află la o distanță de 4 km de termocentrală, pe versanții Dealurilor Jiului, în nord-vestul comunei Ionești. Transportul cenușei se face hidraulic pe un sistem de țevi (Foto 2). Groapa de cenușă are 3 celule de depozitare care au fost căptușite cu dale de beton pentru a împiedica infiltrarea reziduurilor de cenușă în apa freatică. Modul de depozitare are aspectul unor „dune de cenușă” (Foto 3) ce trebuie menținute în stare de umectare pentru a împiedica ridicarea cenușei de la sol.

Din observații proprii am putut constata că deși pe platforma de depozitare se află în permanență un observator de mediu al complexului, poluarea există. Reziduurile de cenușă sunt luate de vânt și aduse în zona comunei Ionești (Foto 4). Acest fenomen este frecvent resimțit de populație și de mediul natural. Vegetația din zona depozitului de steril este inexistentă sau uneori în zonele mai îndepărtate este acoperită de o peliculă groasă de cenușă (Foto 5).

Foto 2 Sistemul de transport al cenușei

Foto 3 „Dune” de cenușă

Foto 4 Norii de cenușă

Foto 5 Sol acoperit de cenușă

În vederea ameliorării acestei situații, Complexul Energetic Turceni a făcut următoarele investiții de mediu:

- impermeabilizarea versanților; forare puțuri piezometrice; realizare sistem drenaj la depozitul de zgură și cenușă Valea Ceplea ca rezultat având prevenirea și captarea exfiltrațiilor.
- s-au plantat perdele de protecție (salcâmi) la depozitele de cărbune din cariere.
- s-au montat paravane de protecție și instalații de umectare la punctele de încărcare în vagoane.

Aceste investiții au rolul de a îmbunătăți aspecte legate de calitatea mediului, diminuând poluarea și îmbunătățind calitatea vieții locuitorilor din comuna Ionești, dar și a celor din orașul Turceni, care se confruntă cu aceleași efecte nocive ale poluării generate de activitatea Complexului Energetic Turceni.

Concluzii

Domeniul calității vieții poate fi definit prin ansamblul elementelor care se referă la situația fizică, economică, socială, culturală, politică, de sănătate etc., în care trăiesc oamenii, conținutul și natura activităților pe care le desfășoară, caracteristicile relațiilor și proceselor sociale la care participă bunurile și serviciile la care au acces.

Impactul asupra calității vieții în comuna Ionești produs de Complexul Energetic Turceni are efecte negative. Atât din punct de vedere al amplasării termocentralei cât și din punct de vedere al amplasării haldei de steril, comuna Ionești se află într-o poziție slab privilegiate. S-a recurs la construirea unui nou depozit de cenușă pentru că cel vechi este situat în lunca Jiului, pe direcția de deplasare a vântului, toate reziduurile în suspensie rezultate în urma arderilor de combustibili fosili și toate emisiile de CO₂ fiind transportate spre comună afectând culturile agricole, nivelul freatic și, implicit, sănătatea populației.

De-a lungul timpului, complexul și-a îmbunătățit sistemul de protecție a mediului făcând investiții necesare și impuse de legislație; s-au introdus: atenuatoare de zgomot, instalații de monitorizare a noxelor, s-au realizat lucrări de impermeabilizare a versanților la depozitul nou și s-au construit instalații de umectare la punctele de încărcare în vagoane, s-au plantat perdele de protecție la depozitele de cărbune din cariere ș.a.

Calitatea vieții în comuna Ionești este influențată și în strânsă dependență de activitatea Complexului Energetic Turceni. Deși este cel mai mare furnizor de locuri de muncă pentru comuna Ionești și nu numai, activitatea complexului afectează echilibrul mediului înconjurător și sănătatea populației. Investițiile de mediu realizate în interiorul complexului energetic au ameliorat câteva dintre aspectele nocive, însă nu le-au combătut.

BIBLIOGRAFIE

- Ielenicz, M.** (1999), *Dealurile și podișurile României*, Edit. Fundației „România de Mâine”, București;
- Ilinca, N.** (2003), *Populația și așezările omenești*, Edit. Corint, București;
- Mihailescu, V.** (1969), *Geografia fizică a României*, Edit. Științifică, București;
- Posea, G.** (2006), *Geografie fizică a României*, Edit. Universitară, București;
- Roșu, Al.** (1980), *Geografia fizică a României*, Edit. Didactică și Pedagogică, București;
- Tomescu, Viorica,** (2004), *Podișul Piemontan al Motrului. Studiu de geografie regională*, Edit. Universitaria, Craiova;
- *** (1984) *Geografia României, II, Geografia umană și economică a României*, Edit. Academiei Române, București;
- *** (1992) *Geografia României, IV, Regiunile pericarpatice: Dealurile și Câmpia Banatului și Crișanei, Podișul Mehedinți, Subcarpații, Podișul Moldovei*, Edit. Academiei Române, București;
- *** (2009) Direcția județeană de statistică Gorj;
- *** (2009) P.U.G. și P.U.Z. Primăriei Comunei Ionești;
- *** <http://www.eturceni.ro>

LECTIA, FORMĂ DE ORGANIZARE ȘI DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚII DIDACTICE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

THE LESSON, FORMS AND STRUCTURES OF THE LEARNING PROCESS IN ELEMENTARY SCHOOL

Doina CICA

Rezumat: Științele, în calitatea lor de furnizor al principalelor instrumente de acțiune asupra mediului natural și de transformare a acestuia, trebuie să stabilească limitele între care această acțiune este permisă, asumându-și astfel responsabilitatea pentru conservarea mediului. De la cea mai fragedă vârstă, copilul intră în contact cu lumea înconjurătoare care îi stârnește curiozitatea, îi stimulează mișcarea, imaginația și gândirea. Până la intrarea în școală el acumulează un noian de cunoștințe despre mediul înconjurător, își formează o „concepție” despre natură, un anumit mod de a gândi și explica obiectele și fenomenele geografice, munca oamenilor și realizările lor.

Cuvinte cheie: *proiectarea instruirii, obiective operaționale, conținut informativ*

Abstract: Sciences, as supplier of the main instruments of action upon the environment and of its transformation, have to establish the limits this action is allowed, thus assuming the responsibility for the environmental conservation. Starting with an early age, the child gets into contact with the surrounding environment that raises his/her curiosity and stimulates his/her imagination and thinking. Until he/she goes to school, the child accumulates numerous pieces of knowledge about the environment, forms a “conception” about nature, a certain way of thinking and explaining the objects and geographical phenomena, people’s work and achievements.

Key words: *activity projection, competences, informative content*

Noțiuni introductive

De la cea mai fragedă vârstă, copilul intră în contact cu lumea înconjurătoare care îi stârnește curiozitatea, îi stimulează mișcarea, imaginația și gândirea. Până la intrarea în școală el acumulează un noian de cunoștințe despre mediul înconjurător, își formează o „concepție” despre natură, un anumit mod de a gândi și explica obiectele și fenomenele geografice, munca oamenilor și realizările lor. După intrarea în școală, copilul începe să discearnă cele acumulate până atunci, în mod organizat, mai întâi sub îndrumarea învățătorului, apoi sub cea a profesorului de geografie. Bazat pe aceste cunoștințe empirice ale micului școlar, învățătorul îl va ajuta pe acesta să ordoneze, să sistematizeze și, mai ales, să interpreteze fenomenele și cunoștințele geografice.

Învățătorul este cel care îl va iniția pe elev în „*alfabetul geografic*” prin intermediul studierii următoarelor discipline: „**Cunoșterea mediului**” (clasele I-II), „**Științe ale naturii**” (clasa a III-a) „**Geografie**” (clasa a IV-a), apoi bagajul de cunoștințe va fi îmbogățit pe parcurs, prin intermediul studierii geografiei la clasele gimnaziale și liceale.

Curriculum-ul de „**Cunoșterea mediului**” pentru clasele I și a II-a a fost realizat pornind de la stimularea și satisfacerea curiozității științifice a copiilor prin înțelegere și aplicare. De aceea, demersul didactic trebuie deplasat de la „ce se învață?” la „de ce se învață?”. Această deplasare poate genera un dublu beneficiu: de stimulare a interesului de cunoaștere al copilului

care vede utilitatea propriei munci prin competențele care le dobândește, dar și de creștere a caracterului formativ al învățării. Astfel putem spune că prin predarea științelor naturii nu se urmărește o acumulare de fapte și de informații științifice care să ducă la însușirea de concepte (testate și confirmate sau infirmate experimental), ci raportarea copilului la mediul în care trăiește.

Științele, în calitatea lor de furnizor al principalelor instrumente de acțiune asupra mediului natural și de transformare a acestuia, trebuie să stabilească limitele între care această acțiune este permisă, asumându-și astfel responsabilitatea pentru conservarea mediului. Acesta este o latură a științei cu care copilul trebuie să fie familiarizat în scopul realizării unei educații ecologice adecvate.

De asemenea, competențele ce se urmăresc a fi formate prin curriculum-ul disciplinei „Științe ale naturii” se referă la comunicare, studiul individual, înțelegerea și valorificarea informațiilor tehnice, relaționarea în mediul natural și social. La acestea se adaugă atitudini precum: grija față de sănătatea proprie, a celorlalți și față de cea a mediului natural, interesul pentru aprecierea și argumentarea logică, curiozitatea și preocuparea față de fenomenele din mediu, interdependența gândirii, creativitatea.

În acest context, „**Geografia**” nu mai trebuie înțeleasă ca o știință descriptivă. Ea este prin excelență o știință a corelațiilor, cu largi implicații practice. Ca obiect de învățământ, se distinge prin multiplele sale valențe *formativ-instructive* și *educative*, contribuind la formarea profilului moral, a personalității elevilor.

Noul curriculum de Geografie pentru clasa a IV-a își propune să contribuie la construirea orizontului de existență cotidiană a elevului (începând de la localitatea natală, până la nivelul planetei). Programa concretizează astfel viziunea asupra existenței individuale și sociale în lumea contemporană, bazată pe perceperea corectă a unor evenimente care au loc simultan, atât în orizontul local și apropiat, cât și la nivelul țării, al continentului și al lumii contemporane. Acest spațiu, de la localitate la planetă, reprezintă orizontul-sursă al informațiilor referitoare la viața cotidiană, la comunitate și la societatea zilelor noastre. Altfel spus, noul curriculum de Geografie pentru clasa a IV-a prezintă selectiv, sintetic, esențializat, structurat pe niveluri și în sisteme succesive, elementele de geografie ale orizontului local, caracteristicile geografice ale României și diferențierile sale regionale (unde se pune din nou mare accent pe orizontul regional apropiat), situarea României în continentul european și în lume.

Lecția, formă de organizare și desfășurare a activității didactice

Formarea la elevi a unui sistem de noțiuni geografice, a priceperilor și deprinderilor intelectuale și practice impune forme variate de organizare a predării geografiei în școală. Între aceste forme se pot enumera: **lecția** (cu toate variantele sale), excursiile, vizitele, cercul de geografie, consultațiile, studiul individual, observațiile din natură, la colțul viu al clasei, serate geografice, concursuri tematice, orientări turistice, vizionări de filme, activități în tabere.

Dintre toate acestea, forma de bază a organizării și dobândirii cunoștințelor geografice rămâne lecția, care contribuie în cea mai mare măsură la dezvoltarea intelectuală a elevilor și la educarea lor.

Pentru obținerea unor rezultate superioare în pregătirea elevilor, în condiții concrete oferite de școală, clasă, particularitățile elevilor, o deosebită importanță o prezintă **proiectarea instruirii** (lecției) pe baza relației dintre obiective de referință, conținut informativ, metode și mijloace de învățare, precum și instrumentele de evaluare, care se materializează în proiecte de activități didactice sau proiecte de lecții.

În planificarea procesului de învățare al unei teme sau lecții este necesar ca obiectivele, calea de rezolvare a acestora și evaluarea rezultatelor să se armonizeze într-un tot unitar. În acest context, scopul lecției este acela de a lămurii elevului conținutul și sensul unor concepte, noțiuni, afirmații (pe care le găsește în manual sau alte materiale informative) și totodată să-l ajute să opereze cu ele, în condițiile cu care se confruntă.

Obiectivele unei lecții se identifică din conținutul programei la tema respectivă. Pentru stabilirea acestora trebuie analizat conținutul temei, în scopul evidențierii noțiunilor noi, esențiale, care trebuie dobândite de elevi și a corelațiilor dintre acestea. Urmează stabilirea nivelului de operaționalizare a obiectivelor care pot fi operaționalizate.

La nivelul lecției, instruirea se proiectează în detaliu, ținând seama și de cunoștințele anterior dobândite de elevi, care trebuie reactualizate ca suport al noii învățări.

Sucesiunea evenimentelor instruirii (scenariul didactic) din cadrul unei lecții poate fi următoarea:

- *reactualizarea cunoștințelor* dobândite anterior - se realizează folosind un dialog care solicită recunoașterea, reamintirea unor noțiuni însușite anterior;
- *captarea atenției* elevului - reprezintă o parte din arta cadrului didactic, care presupune cunoașterea elevilor și interesului acestora pentru obiectul de studiu al geografiei; stimularea atenției elevilor se poate face prin: comunicări parțiale, un citat dintr-un material bibliografic, o imagine fixă sau chiar o secvență de film etc., ceva care să trezească curiozitatea și să stârnească interesul.
- *informarea elevului cu privire la obiectivul urmărit* - se poate realiza prin cuvinte sau imagini sugestive, pe care elevul să le înțeleagă rapid, pentru a intui tipul de performanță pe care trebuie să-l atingă pentru a demonstra că a realizat sau nu învățarea;
- *prezentarea materialului stimul*; stimulii care trebuie comunicați elevului sunt cei implicați în performanța care reflectă învățarea; învățarea poate porni de la fapte, modele, experimente (*inductiv*) sau generalizări și abstracții (*deductiv*);
- *dirijarea învățării* - se realizează prin explicații sau întrebări care sugerează elevului modul în care trebuie să gândească, folosind concepte specifice pentru „a descoperi” sau „a înțelege” noi cunoștințe geografice;
- *obținerea performanței* - este momentul în care elevul trebuie să demonstreze ce a învățat; el trebuie solicitat să scrie, să deseneze, să expună, să selecteze, să clasifice, să demonstreze, să aplice, să explice, să folosească, să efectueze observații, să formuleze concluzii etc., deci să acționeze în situații diferite;
- *asigurarea feed-back-ului* - gradul de corectitudine ale performanței obținute de elev se poate realiza de către învățător, de colegi, prin intermediul manualului, folie retroproiectată, diapozitiv, joc didactic;
- *evaluarea performanței* - se realizează fie imediat după învățare sau chiar în diferite momente ale procesului instructiv-educativ;
- *asigurarea retenției și transferului* - elevul trebuie să rețină ceea ce este necesar din lecție, aceasta asigurându-se prin recapitulări sistematice, dar și prin solicitarea elevului în rezolvarea unor sarcini care diferă de cele folosite în învățare; se asigură astfel și învățarea diferențiată pe grupe de nivel, folosindu-se eficient fișele de recuperare/de dezvoltare;
- *precizarea activităților pe care elevii le vor efectua acasă.*

Descrierea detaliată a evenimentelor instruirii pentru o lecție, în strânsă legătură cu obiective stabilite, direcționează alegerea ansamblului metodelor, formelor de activitate cu elevii

și resursele materiale ale lecției, prefigurând structuri și combinații flexibile ale acestora, care constituie suportul de realizare a obiectivelor.

Desigur, structura unei lecții depinde de locul acesteia în sistemul lecțiilor pentru o anumită temă, de complexitatea și numărul obiectivelor formulate, de tipul de învățare la care se recurge. Atât învățătorul, cât și profesorul trebuie, în orice condiții, să își direcționeze preocupările pentru realizarea integrală a obiectivelor propuse, valorificând atât sub raport informativ, dar mai ales formativ și educativ, metodele și formele concrete de lucru.

Conform lucrărilor de specialitate (*Joița, 1994, Tomescu, 1999*) menționez faptul că în timpul unei lecții, evenimentele instruirii pot lua ordonări diferite. Poziția și numărul evenimentelor poate să difere de la lecție la lecție.

Tipuri fundamentale de lecții

Învățarea școlară este un complex cu caracter procesual, implicând parcurgerea mai multor etape ale cunoașterii adevărului: *cunoașterea, fixarea, formarea abilităților, aplicarea, verificarea, evaluarea.*

Intercondiționarea acestor etape ale procesului de cunoaștere a determinat direcții diferite de cercetare și acțiune în privința proiectării, organizării, structurării și desfășurării lecției, având în vedere fie aceste etape ale cunoașterii, ale învățării, fie obiective instructiv-educative. Tipul de lecție constituie un anumit mod de construire și realizare a lecției determinat de obiectivul fundamental urmărit.

Principalele tipuri de lecții sunt:

a) *lecția de dobândire de noi cunoștințe* (sau lecția de transmitere și însușire a noilor cunoștințe);

b) *lecția de formare a priceperilor și deprinderilor;*

c) *lecția combinată;*

d) *lecția de recapitulare și sistematizare;*

e) *lecția de verificare și apreciere.*

Aceste tipuri de lecții sunt considerate ca modele orientative care pot fi modificate și nu ca tipare rigide în desfășurarea procesului instructiv-educativ. *Învățătorul* trebuie să dovedească flexibilitate în organizarea și desfășurarea oricărei lecții, pornind permanent de la o evaluare reală, continuă a acțiunilor.

Chiar în timpul desfășurării efective a lecției este posibil să se parcurgă cu fidelitate variante de lecție sau să se modifice parțial sau chiar în totalitate structura acesteia în funcție de situațiile create. Pentru predarea-învățarea geografiei în ciclul primar sunt folosite toate aceste cinci tipuri fundamentale de lecții, dar concepute în diferite variante determinate de specificul acestei discipline și particularitățile micilor școlari.

În continuare, voi exemplifica un tip de lecție la clasa a IV-a, având ca subiect al învățării „*Delta Dunării*”. Am ales această temă deoarece dezvoltă abilitatea elevilor de a observa și de a descrie elemente ale mediului geografic și de a se orienta pe hartă, utilizând elemente de limbaj geografic. De asemenea, lecția oferă un conținut bogat pentru aplicarea metodelor active, determinându-i și antrenându-i pe elevi să se implice în predarea lecției, să-și exprime părerile.

Proiect didactic

Data:

Unitatea de învățământ:

Clasa: a IV-a

Învățător:

Aria curriculară: OM ȘI SOCIETATE

Disciplina: GEOGRAFIE

Tip de curriculum: curriculum nucleu

Unitatea de învățare:

Elemente de geografie a României

Clima, apele, vegetația și fauna

Conținutul învățării: Delta Dunării

Tipul activității: dobândire de noi cunoștințe **Obiective de referință:**

*3.2 să descrie în enunțuri simple elemente reprezentate pe suporturi cartografice;

*2.3 să identifice în diferite surse de informare (texte, hărți, imagini etc.) caracteristici ale realității înconjurătoare.

Obiective operaționale:

a) cognitive:

să descrie, în enunțuri simple, principalele caracteristici ale Deltei Dunării; să evidențieze locul Deltei Dunării în peisajul românesc; să exemplifice vegetația și fauna din Delta Dunării.

b) afectiv-atitudinale:

să manifeste interes, curiozitate științifică pentru activitatea desfășurată; să stabilească relații de colaborare în timpul lucrului în grupe; să persevereze în realizarea sarcinilor de lucru.

c) psiho-motorii:

să localizeze pe hartă Delta Dunării;

să realizeze un cvintet pornind de la importanța Deltei Dunării pentru țara noastră

Condiții preliminare: Pentru a învăța această lecție, elevii trebuie să cunoască formele de relief, culorile și semnele convenționale, punctele cardinale, să posede capacitatea de a selecta esențialul și de a se exprima liber. De asemenea, elevii trebuie să aibă abilități de lucru în echipă.

Resurse procedurale (metode de învățare): brainstorming, metoda „Ciorchinelui”, metoda „Știu/Vreau să știu/Am învățat”, lectura dirijată, cvintetul, observația, conversația, exercițiul. **Resurse informaționale:** textul suport, atlasul geografie, harta Deltei Dunării.

Forme de organizare: -activitate frontală;

-în perechi, 6 grupe de câte 4 elevi. Evaluare: -evaluare continuă (formativă).

-analiza produselor:

*tabelul „Știu/Vreau să știu/Am învățat”;

*posterele cu ciorchinele structurat;

*fișele cu cvintetele.

-observarea sistematică.

Loc de desfășurare: cabinetul de geografie (sala de clasă)

Durata: 50 minute

Conținut informativ:

Delta Dunării este cel mai nou pământ al țării noastre, format prin depunerea continuă în Marea Neagră a **aluviunilor** (nisip și măr) aduse de fluviul Dunărea. Delta s-a format acolo unde Dunărea este aproape de vărsare în Marea Neagră și unde se desparte în trei brațe: Chilia, Sulina și Sfântul Gheorghe. Din loc în loc, deasupra apelor se văd ridicături de pământ înguste și lungi, formate prin depunerea aluviunilor. Aceste ridicături poartă denumirea de **grinduri**.

Delta Dunării, **paradisul plantelor, păsărilor și al peștilor**, constituie o zonă unică în Europa prin bogăția și varietatea de plante și animale. Aici se întâlnesc păsări precum: lopătari, cocori, rațe și găște sălbatice, cormorani, egrete, lebede, pelicani etc. Unele trăiesc în deltă

permanent, în timp ce altele pleacă toamna spre țările calde și revin primăvara. Hrana preferată a păsărilor o constituie insectelele (țânțari, libelule, fluturi), dar și peștii (scrumbii, crap, somn, șalău).

În apele Deltei trăiesc animale mici: melci, scoici, lipitori, larve de insecte, păianjeni de apă, broaște, șerpi de apă, pești. Cele 60 de specii de pești constituie hrana omului, a păsărilor și a animalelor. Stufărișurile și pădurile de sălcii, plopi și stejari adăpostesc animale precum: vidra, nurca, vulpea și mistrețul.

În deltă se afla o suprafață foarte întinsă acoperită cu stuf (240 mii ha). Acesta formează la suprafața apei insule plutitoare. În largul apei, covorul plutitor este întregit de nuferi albi și galbeni, lintiță, alge etc. În adânc cresc plante precum ciurma apelor, brădișorul etc. Din anul 1990, Delta Dunării este declarată „**Rezervație a biosferei**”, fiind unul din cele mai interesante și complexe medii de viață din lume.

Delta este protejată și conservată pentru bogăția de specii, pentru importanța științifică, estetică și turistică. Ca mediu complex, Delta Dunării oferă hrană și pentru animale, dar și pentru oameni. Animalele și păsările sunt vâdate pentru carne, piele, blană, coarne, pene, însă pentru protecția acestora vânatul este interzis în anumite perioade din an (în special perioada de împerechere a animalelor și păsărilor). Ca și vânatul, pentru protecția speciilor de pești (mai ales a peștilor care depun icre negre -moranu, nisetrul, cega, păstruga -), pescuitul este interzis în perioada în care peștii depun ouăle.

Desfășurarea lecției:

A. Moment organizatoric

- se organizează colectivul de elevi;
- sunt pregătite materialele didactice necesare desfășurării lecției.

B. Reactualizarea cunoștințelor

- sunt formulate întrebări despre fluviul Dunărea.

C. Captarea atenției:

-se prezintă un fragment din „Lecturi geografice” de Simion Mehedinți despre Delta Dunării.

D. Anunțarea conținutului învățării și motivarea temei

- se anunță tema lecției și obiectivele ca sarcini de lucru. **E₁. Brainstorming**

Se cere elevilor să noteze pe caiet (sau fișă) tot ce știu sau cred că știu despre Delta Dunării. Se discută apoi în perechi și își completează lista de informații.

Se solicită câtorva perechi de elevi să spună și celorlalți ceea ce au scris pe liste. Se realizează un tabel cu următoarea structură:

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM ÎNVĂȚAT

Se notează în prima coloană ceea ce „Știu” sau cred că știu elevii despre Delta Dunării, apoi în coloana „Vreau să știu” se notează toate nelămuririle/întrebările pe care le au elevii despre Deltă.

E₂. Realizarea sensului

Se distribuie elevilor textul „Delta Dunării”.

Elevii citesc textul prezentat notându-și:

- atunci când citesc despre o informație cunoscută;
- atunci când găsesc o informație nouă la care nu s-au gândit înainte;

-atunci când doresc să aflu cât mai multe informații.

După citirea conștientă a textului se revine la întrebările pe care le-au formulat elevii înainte de lectură.

Răspunsurile găsite la unele dintre aceste întrebări vor fi trecute în coloana „Am învățat”. Tot în această coloană vor fi trecute și alte informații noi găsite în textul „Delta Dunării”.

E₃. Reflecția

Elevii primesc ca sarcină realizarea pe un poster, a unui ciorchine, pornind de la titlul lecției „Delta Dunării”.

Elevii vor include în realizarea ciorchinului o listă de termeni dați de învățător.

F. Evaluarea

Învățătorul solicită elevilor realizarea unui cvintet cu titlul „Delta Dunării”. Elevii vor citi cuvintele create în fața clasei așezați pe un scaun numit „Tronul Scriitorului”.

G. Tema pentru acasă

1. Aranjază în spațiile libere răspunsul corect la următoarele ghicitori: *, „E-o «oglină-ntunecată»”,

Și-n sud-est e așezată.

Când e vreme de furtună,

Valurile ei fac spumă.

Când e soare strălucește,

Chipul țării oglindește”.

*, „Prin sud, țara ocolește

Și-o câmpie dăruiește”.

*, „Cocostârci și pelicani,

Broaște, pești și cormorani,

Bălți și gârle, lopătari

Și-o mulțime de pescari,

Sălci, stuf, egrete mici,

Toate le găsești aici”.

2. Redactează un scurt articol, însoțit de ilustrații în care să prezinți frumusețile și bogățiile Deltei Dunării.

BIBLIOGRAFIE

Joița, Elena (1994), *Didactica aplicată – învățământul primar*, Edit. „Gheorghe Alexandru”, Craiova

Mihăilescu, Cleopatra, Pițilă, Tudora (2006), *Geografie*, manual pentru clasa a IV-a, Edit. Aramis, București

Nicoară, E., Peneș, Marcela (1998), *Îndrumător pentru utilizarea manualului de Geografia României*, Edit. Aramis, București

Nicoară, E, Stan, L., Nicolae, Alina (2002), *Ghicitori și jocuri geografico-istorice*, Edit. Aramis, București

Stoica, D., Bușe, Liubova (1967), *Metodica predării geografiei la clasele I-IV*, Edit. Didactică și Pedagogică, București

Tomescu, Viorica, Alexandru, Gh., Popa, Florentina, Stan, L. (1999), *Metodica predării Geografiei și Științelor naturii în ciclul primar*, Edit. “Gheorghe Alexandru”, Craiova

- Veza, S., Hilt, V., Obreja, Al.** (1967), *Metodica predării geografiei*, Edit. Didactică și Pedagogică, București
- *** (2004) *Programe școlare-învățământ primar*
- *** (2005) *Programe școlare-învățământ primar*
- *** Consiliul Național pentru Curriculum (2005), *Programa școlară pentru Geografie*, București

PRACTICA DE SPECIALITATE A STUDENȚILOR DIN ANUL II DELTA DUNĂRII

THE SECOND YEAR STUDENTS' FIELD TRIP – THE DANUBE DELTA

Irina ONȚEL

Practica de specialitate a studenților din anul II de la Facultatea de Științe Sociale, Specializarea Geografie s-a desfășurat în perioada 5-11 iulie 2010 în Delta Dunării, sub îndrumarea lect. univ. drd. Cornel Golea și asist. univ. drd. Mihaela Licurici. Aceasta a avut ca scop dobândirea și fixarea cunoștințelor referitoare la cea mai tânără formă de relief de pe teritoriul României, dar și a unei mici părți din Podișul Dobrogei.

The field trip of the second year students from the Social Sciences Faculty, Geography Department, took place between the 5th and the 11th of July 2010 in the Danube Delta. The field trip was coordinated by Lecturer Cornel Golea and Teaching assistant Mihaela Licurici. Its purpose was to acquire or settle knowledge referring to the youngest landform of Romania, as well as to a small part of Dobroudja Plateau.

Ziua 1 (05 iulie): Craiova-București-Medgidia-Tulcea

La ora 07⁰⁰ majoritatea studenților anului II geografie eram în gară, așteptând cu nerăbdare trenul. Prima oprire din acea zi a fost în București. În cele cinci ore pe care le aveam de așteptat în capitala țării, eram hotărâți să mergem la Muzeul Antipa. Dar, spre dezamăgirea noastră, era închis pentru renovări. Pentru a nu pierde timpul în zadar și din dorința de a învăța ceva, am hotărât să mergem la Muzeul Național de Geologie.

Aici se află o colecție surprinzătoare de minerale fluorescente, roci vechi (1.900.000.000 ani), cea mai veche urmă de viață din subsolul țării noastre aproximativ (600.000.000 ani), cele 33 tipuri de minerale, precum și reconstrucția unor viețuitoare ce au populat teritoriul țării.

După o plimbare fascinantă prin Muzeul Național de Geologie, venise timpul să luăm din nou trenul și să ne îndreptăm spre o nouă destinație. Urma să mergem în locul care avea să ne găzduiască două nopți.

După ce am străbătut Câmpia Bărăganului, urmărind pe ferestrele trenului culturile de floarea soarelui, și-au făcut apariția primele semne ale cantităților ridicate de precipitații din ultima perioadă. Dunărea se revărsase, inundând zonele împădurite din apropiere.

Traversând Balta Ialomiței, am pătruns pe o altă unitate fizico-geografică, Podișul Dobrogei. Acesta este format pe roci vechi (șisturi verzi, granite) și structuri sedimentare mezozoice și neozoice, puternic erodat de acțiunea îndelungată a factorilor modelatori externi, cu un relief domol, ușor ondulat și cu altitudini relativ reduse (200-300 m), altitudinea medie a întregului podiș fiind de 125 m.

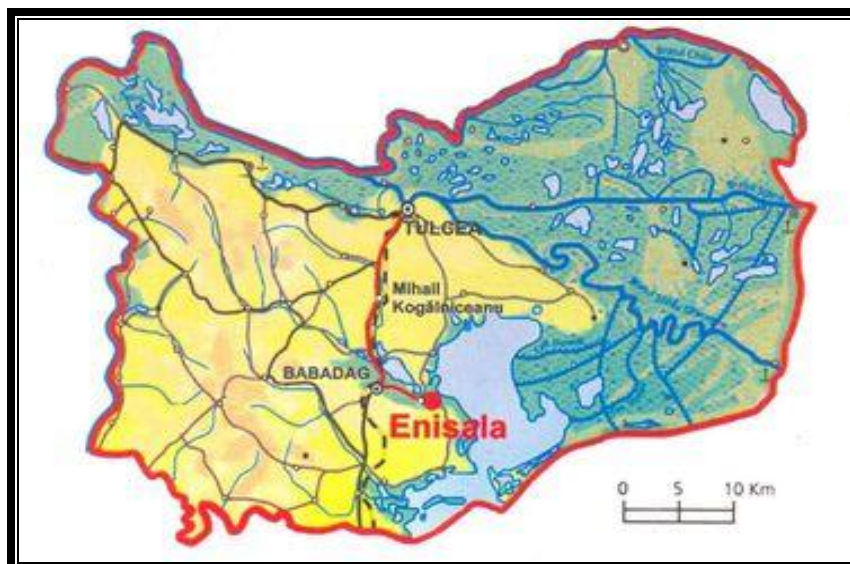

Fig.1 Traseul Tulcea-Babadag-Enisala(județul Tulcea)

Ziua 2(06 iulie): Tulcea-Babadag-Enisala și retur

În următoarea zi, am avut ca scop observarea și recunoașterea formelor de relief și a rețelei hidrografice din nord-estul Podișului Dobrogei, dar și dobândirea de noi cunoștințe cu privire la elementele de geografie fizică și umană ale acestei unități.

Prima oprire a acestei zile a fost în Babadag.

Acesta este un orașel din județul Tulcea, cu o suprafață de 121 km² și un număr de aproximativ 10.037 locuitori. Prin ce se face remarcabil!? În primul rând atenția îți este atrasă de numele său, denumire turcească, ce se traduce „Muntele Tatălui”. Prima atestare documentară este din 1263. În epoca medievală, după cucerirea Dobrogei de către Imperiul Otoman (începutul secolului XV), locuirea devine din ce în ce mai importantă în zonă. A fost centru administrativ al Dobrogei, fiind cel mai dezvoltat oraș dobrogean.

În centrul orașului se poate vedea geamia Gazi Ali Pașa, construită pe timpul sultanului otoman Mehmet al III-lea, prin anii 1610. Moscheea a trecut printr-un incendiu în timpul războiului ruso-turc din 1876. Printr-o modificare efectuată după incendiu, acoperișul și plafonul au fost reconstruite. Ferestrele au fost modificate, în părțile laterale ale clădirii au fost deschise uși suplimentare și a fost construit un nou minaret (Ayverdi).

În partea de răsărit a moscheii se găsește monumentul funerar al lui Gazi Ali Pașa. Monumentul fiind construcție hexagonală, partea superioară a fost acoperită cu o cupolă, zidăria fiind placată cu asphalt în stil românesc și întărită cu o tencuială din pietriș.

Geamia Gazi Ali Pașa este cea mai veche moschee de la noi din țară. În prezent, moscheea este slujită de un cler musulman din Turcia și este deschisă pentru săvârșirea celor cinci slujbe zilnice.

Prezența otomanilor pe acest teritoriu se reflectă nu numai prin monumente, ci și prin structura etnică și confesională a orașului Babadag. Aproximativ 1.289 de locuitori sunt reprezentați de turci și tătari.

La 8 km de Babadag, pe un deal calcaros care domină zona lacurilor Razim și Babadag, se afla ruinele fortăreței Yeni-Sale (Enisala, Enișala, Heraclee sau Heraclia).

Foto 1 Cetatea Enisala

Cetatea a fost construită în scop militar, defensiv și de supraveghere a drumurilor de pe apă și de pe uscat, în a doua jumătate a secolului al XIV-lea, de către o autoritate care viza zona de la Gurile Dunării. Pe baza tehnicilor constructive, a materialului arheologic și a realităților istorice s-a emis ipoteza că singurii interesați de ridicarea unei cetăți situate în cadrul sistemului de fortificații din nordul Dobrogei, cu orientare spre mare, pentru controlarea traficului naval, erau negustorii genovezi. Aceștia dispuneau de mari sume de bani câștigate din comerț și erau deținătorii monopolului navigației pe Marea Neagră.

Între 1397-1418, în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân, cetatea a făcut parte din sistemul defensiv al Țării Românești. După cucerirea Dobrogei de către turci la 1419/1420, aici a fost instalată o garnizoană militară otomană.

Ulterior, datorită înaintării stăpânirii turcești dincolo de Gurile Dunării, până la Cetatea Albă și Chilia (1484) și ca urmare a formării cordoanelor de nisip ce separă lacul Razim de Marea Neagră, cetatea a fost abandonată. În secolul al XVI-lea, aceasta nu mai corespundea intereselor strategice și economice turcești (otomane).

De pe masivul de calcar jurasic, pe care este amplasată cetatea, se pot observa lacurile Babadag și Razim, unite prin canalul Enisala. Suprafața dintre cele două lacuri este mlăștinoasă, cu vegetație și faună specifică. În depărtare, în apele lacului Razim se observă insula calcaroasă Popina, un martor de eroziune, constituit pe roci de fundament, de vârstă triasică. Este o arie strict protejată, în care păsările își găsesc adăpost.

Foto 2 Lacurile Babadag și Razim

După ce ni s-au furnizat informații cu referire la formarea celor două lacuri, la elementele de floră și faună, cât și la istoria zonei care ne încânta privirea, ne-am întors în Tulcea, urmând a vizita Muzeul Delta Dunării.

După un scurt filmuleț în care ne-a fost prezentată geneza Deltei Dunării și traseul pe care îl parcurge acest fluviu de la izvoare până la vărsare, am făcut cunoștință cu principalele specii de plante și animale ale Rezervației Biosferei ce urma să o vizităm.

Ultimul obiectiv al zilei a fost Monumentul Independenței din Tulcea. De la acea altitudine, se putea observa relieful pe care este situat orașul și unitățile industriale ce asigură dezvoltarea economică.

Ziua 3(07 iulie): Tulcea-Sulina

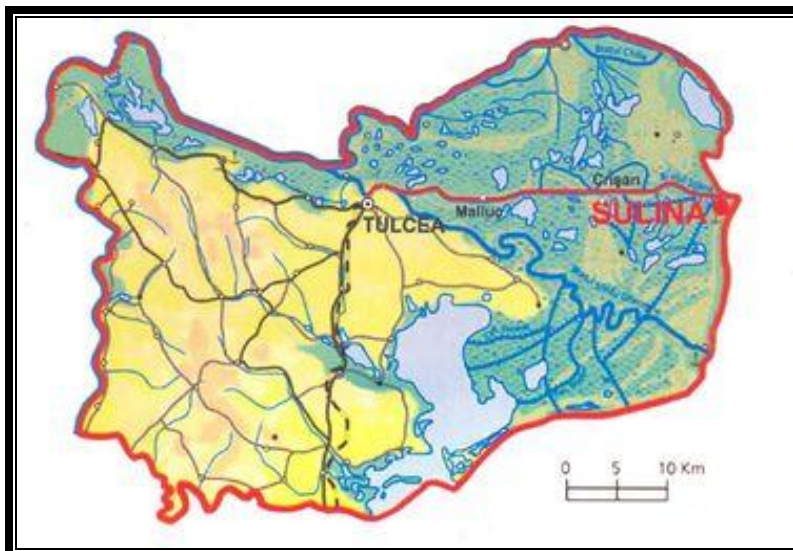

Fig.2 Tulcea-Sulina

În a treia zi, era timpul să părăsim orașul ce ne găzduise și să ne îndreptăm spre următoarea destinație. La ora 10³⁰ eram pe vaporușul ce trebuia să ne ducă în cel mai estic punct al țării, Sulina.

În cele aproximativ cinci ore de mers cu pasagerul, am fost introduși în ceea ce înseamnă Rezervația Biosferei Delta Dunării, un paradis al păsărilor și al stufului. Delta este

un adevărat refugiu avifaunistic a cărui importanță a depășit de mult granițele țării, ea intrând din 1996 în patrimoniul UNESCO.

În același timp, am putut observa efectele cantităților ridicate de precipitații ce s-au abătut asupra țării noastre și a amplasării necorespunzătoare a locuințelor. Malul stâng al Dunării era inundat. Casele erau în mijlocul unei întinderi de apă. Pe câte o insuliță de 2-3 m², animalele care nu scăpaseră de furia apelor, își duceau acum zilele, alimentate cu câte un braț de nutreț adus, probabil, cu barca. Pe de altă parte, locuințele de pe malul drept, fiind mai înalt, reușiseră să fie protejate cu saci de nisip.

Foto 3 Inundații pe brațul Sulina

Ziua s-a încheiat prin cazarea noastră la pensiune, urmată de servirea unui pește cum numai în Deltă poți mânca.

Ziua 4(08 iulie): Sulina-Canal Cardon-Sat Letea-Padurea Letea și retur

A patra zi a avut ca obiectiv străbaterea canalului Cardon, vizitarea satului Letea și a pădurii cu același nume. Ne-am organizat în grupuri pentru a încăpea pe câte o ambarcațiune. În curând, am fost captivați de mulțimea nufurilor albi (*Castalia alba*) și a nufurilor galbeni (*Nuphar luteum*). În depărtare, se putea observa câte o egretă, cormorani, corcodei sau pescăruși.

Foto 4 Canalul Cardon

După câteva ore de parcurs pe acel canal am oprit în satul Letea, o localitate ce aparține de comuna C.A.Rosetti, la aproximativ 4 km depărtare de aceasta. Poartă denumirea celui mai mare grind al Deltei Dunării, fiind situat pe un teren nisipos. Este un sat mic, slab populat, cu un grad ridicat de îmbătrânire. Materialele de construcție utilizate sunt lemnul, stuful și chirpiciul. Locuințele sunt vopsite în alb și albastru. Ca majoritatea așezărilor din deltă, Letea este un sat agro-piscicol. Aici s-a născut pictorul Stavru Tarasov.

Următorul obiectiv a fost Pădurea Letea. Aceasta este o arie strict protejată, ce se întinde pe aproximativ 700 ha. Este formată din fâșii paralele de diferite dimensiuni, numite hasmacuri, cu stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*), stejar pedunculat (*Q. robur*), frasin (*Fraxinus angustifolia*), plopul tremurător (*Populus tremula*), ulm (*Ulmus foliacea*) și cu plante agățătoare *Periploca graeca*, *Hedera helix*, *Vitis silvestris*, *Humulus lupulus*, *Clematis vitalba*, ce creează aspectul unei păduri subtropicale. Dune de nisip, formate prin acțiunea vânturilor dominante din nord și nord-est, separă hasmacurile.

Ziua 5(09 iulie): Farul Comisiei Europene a Dunării de Jos-Primăria orașului Sulina-Colonia de pelicani

A cincea zi am avut în vedere vizitarea Farului Comisiei Europene a Dunării de Jos, a cărei construcție a fost stabilită prin „Actul public privind navigația la Dunăre”, emis la 2 noiembrie 1865 la Galați, ce prelua funcțiile vechiului far turcesc. În prezent, este martorul rapidității cu care se formează Delta Dunării. În 145 de ani, datorită aluviunilor depuse la gura de vărsare, farul a rămas la o distanță de 2,5 km de linia de coastă. Azi adăpostește un mic muzeu, care prezintă istoria Comisiei Europene și mărturii ale prezenței scriitorului Jean Bart, cunoscut prin romanele Europolis și Jurnal de bord și a dirijorului George Georgescu.

Foto 5 Farul Comisiei Europene

Următorul obiectiv din acea zi a fost Primăria unde ne-a fost prezentată istoria orașului, structura etnică și confesională precum și problemele cu care se confruntă în prezent. Dintr-un sat de pescari, de aproximativ 1000 de locuitori, în urma înființării Comisiei

Europene , a căpătat statutul de oraș în adevăratul sens al cuvântului, important pentru traficul fluvial.

CED a asigurat construcția de străzi, cheuri portuare și diguri de protecție. S-au pus în funcțiune serviciul telegrafic și de telefonie, uzina de apă și rețeaua de distribuție a apei potabile, uzina electrică ce a asigurat iluminatul portului și străzilor orașului. Sulina a fost astfel, printre primele orașe din România care a beneficiat de noul sistem de iluminare publică. A fost înființat un spital, care acorda asistență medicală gratuită tuturor locuitorilor orașului. CED a participat la construirea mai multor lăcașuri de cult. Limba oficială a devenit franceza.

După numeroase campanii de presă, care reflectau interesele politice și economice ale autorităților de la București, care cereau recuperarea „suveranității naționale” și implicit, accesul la taxele strânse de Comisie, pe 18 august 1938 s-a ajuns la „Aranjamentul de la Sinaia”, prin care s-a desființat organismul internațional al CED și s-a înființat în schimb „Administrația Dunării de Jos”, organism aflat sub controlul guvernului României.

„Administrația Dunării de Jos” a fost desființată în 1940, odată cu creșterea influenței Germaniei Naziste în zonă, prin așa-numitul „Aranjament de la Viena”. După încheierea celei de-a doua conflagrații mondiale, a fost înființată organizația interguvernamentală Comisia Dunării cu sediul la Budapesta (din anul 1954), care își îndeplinește activitatea în baza prevederilor „Convenției cu privire la regimul navigației pe Dunăre”, semnată la 18 august 1948, la Belgrad. În Comisia Dunării sunt membre 11 state riverane: Austria, Bulgaria, Croația, Federația Rusă, Germania, Moldova, România, Serbia, Slovacia, Ucraina și Ungaria. Patru state au obținut statutul de observator: Franța, Turcia, Olanda și Cehia.

Astăzi, Sulina este un orașel cu o populație redusă, îmbătrânită, datorită migrării tinerilor către orașele ce le asigură dezvoltarea profesională și financiară. O altă problemă cu care se confruntă este lipsa fondurilor pentru reabilitarea diferitelor instituții.

Ziua am încheiat-o prin vizitarea coloniei de pelicani și a lebedelor din Golful Musura.

Foto 6 Colonie de pelicani

Ziua 6(10 iulie): Cimitirul internațional-plaja Sulina

În ultima zi pe care am petrecut-o în orașul Sulina, am mers la Cimitirul Internațional, unic în țară și în Europa. Este martorul existenței diferitelor culte pe acest teritoriu. Acesta reunește trei cimitire: Cimitirul creștin, (ce cuprinde Cimitirul CED, Cimitirul ortodox, Cimitirul ortodox de rit vechi (lipovenesc), Cimitirul bisericilor europene occidentale), Cimitirul musulman și Cimitirul evreesc.

În a doua jumătate a zilei, am mers pe plajă, rămânând noaptea la foc de tabără pentru a fi printre primii locuitori ai țării care văd răsăritul Soarelui.

Foto 7 Plaja din Sulina

Ziua 7(11 iulie): Sulina-Tulcea-Medgidia-București-Craiova

După apariția astrului ce ne oferă lumină și căldură, era momentul să urcăm pe vaporeș, părăsind astfel minunata lume a Deltei.

Înainte de a părăsi portul Sulina, am primit un test scris prin care s-a evaluat calitatea cunoștințelor dobândite de fiecare student în urma aplicației practice din acest an.

Impresiile studenților cu privire la practica de specialitate din Delta Dunării

„Am rămas plăcut impresionată de frumusețea peisajelor naturale, găsind în Deltă mult mai multe lucruri frumoase decât îmi imaginam că voi întâlni.

Am fost plăcut surprinsă de bogăția și diversitatea faunei, dar și a florei specifice. Singura dezamăgire pe care am avut-o a fost legată de faptul că nu am reușit să vad coloniile de pelicani, ce fuseseră speriați de celelalte grupuri de colegi.

Deși potențialul turistic natural al regiunii este uriaș, în mare parte nu este valorificat, infrastructura turistică nu are prea multe de oferit, iar majoritatea obiectivelor de cazare turistică nu valorifică și nu păstrează în arhitectura lor elementele tradiționale specifice zonei.”(Gheorge Anda, student anul III)

„Despre aplicația realizată în Delta Dunării aș putea spune că am rămas cu o impresie plăcută și cu dorința de a reveni în acele locuri aflate într-o continuă transformare.

Dintre locurile vizitate, cel mai mult mi-au stârnit dorința de aprofundare a cunoștințelor, obiective precum Cetatea Enisala, datorită istoriei și poziționării ei pe un deal calcaros, ce domină cele două lacuri Babadag și Razim și așezările omenești (mi-au plăcut casele specifice Deltei Dunării, combinația dintre alb și albastru, cu acoperișul realizat din stuf). Însă, mai presus de toate, am fost captivată de diversitatea speciilor de păsări și plante.” (Dascălu Ramona, student anul III)

„Din practica de specialitate, cel mai mult mi-a plăcut vizita la cetatea veche, Enisala, în drumul căreia am văzut cariera de calcar, traseul Tulcea-Sulina, pe care l-am parcurs cu vaporeșul, dunele de nisip de pe grindul Letea, datorită evoluției lor și permanentei deplasări, sărurile ce se puteau observa la suprafața uscatului și nu în ultimul rând, păsările și vegetația, în special, cea acvatică. Am fost încântată de ospitalitatea oamenilor din Sulina, dar neplăcut impresionată de infrastructura orașului.”(Puncea Ana, student anul III)

„Am fost uimită de speciile de păsări și plante pe care înainte le știam doar din poze și din documentarele TV. Însă, flora și fauna din trecut au suferit unele modificări, datorită omului care nu respectă acest colț al naturii. Delta Dunării este un tărâm unic și cred că oricine îl vizitează, ar trebui să se gândească la cât de norocoși suntem, că putem dispune de aceste frumuseți și ar fi bine să protejăm acest loc mirific din țara noastră.”(Tufan Ilona, student anul III)

„Este într-adevăr o destinație care merită o deosebită atenție. Mă bucur că am avut ocazia să descopăr mirosul specific de Deltă, care îți induce o stare de bine, dar și ciripitul continuu al păsărilor. Un alt element care nu a ezitat să mă uimească, au fost peisajele spectaculoase ce le creează brațele și canalele înguste ale deltei.

Excursia, care a cuprins plimbările pe canale, vizitarea orașului Tulcea și Sulina, sute de fotografii, focul de pe plaja liniștită din Sulina, pescuitul alături de colegi, a reușit să facă simțită liniștea din Delta Dunării.

Dacă mergi, vei simți și tu! ” (Ciuiinel Andreea, student anul III)